

Implementatieplan

Versie 1.2

4 oktober 2024
www.pensioenfondscosun.nl

Inhoudsopgave

1	Inrichting projectorganisatie en besluitvorming	6
1.1	Projectorganisatie implementatiefase.....	6
1.2	Gerealiseerde mijlpalen tot aan implementatiefase	13
1.3	Vervolgstappen tot aan transitie	14
1.4	Besluitvormingsproces implementatieplan	15
2	Belangrijke beslismomenten in de implementatiefase	16
2.1	Vier belangrijke beslismomenten	16
2.2	Transitiecommunicatie voor invaren	17
2.3	In uitvoering nemen nieuwe solidaire premiereregeling per 1 januari 2026.....	19
2.4	Invaren per 1 januari 2026.....	22
2.5	Transitiecommunicatie na invaren	25
3	Datakwaliteit.....	28
3.1	Beschikbaarheid data	28
3.2	Risicoanalyse datakwaliteit	29
3.3	Complexe dossiers bij invaren	30
3.4	Risicobereidheid ten aanzien van datakwaliteit.....	32
3.5	Verrichte werkzaamheden	33
3.6	Bevindingen uit uitgevoerde werkzaamheden.....	34
3.7	Nog te nemen stappen	35
3.8	Rapportage externe accountant/IT-auditor (voor invaarbesluit)	35
3.9	Onderzoek externe accountant (na invaren).....	36
3.10	Datakwaliteit na invaren.....	36
3.11	Verwerking eventuele mutaties terugwerkende kracht	37
4	Risicoanalyses en beheersmaatregelen.....	38
4.1	Impactanalyse	38
4.2	Operationele en IT-risico's en beheersmaatregelen.....	45
4.3	Uitbestedingsrisico's en beheersmaatregelen	50
4.4	Financiële risico's en beheersmaatregelen	52
4.5	Juridische en privacy risico's en beheersmaatregelen	56
4.6	Governance, omgevings en communicatie risico's en beheersmaatregelen	57
4.7	Oordeel bestuur, sleutelfunctiehouder risicobeheer en intern toezicht	62
4.8	Oordeel technische uitvoerbaarheid SPR	62
4.9	Eigen risicobeoordeling (ERB)	64
5	Invaren	66
5.1	Besluit tot invaren	66

5.2	Keuze voor standaardmethode en spreiding	67
5.3	Aanwenden vermogen	69
5.4	Vorbereiding op invaren	74
5.5	Indexatie AMvB, transitie-Ftk en overbruggingsplan.....	74
5.6	Arbeidsongeschiktheidspensioen, nabestaandenpensioen en premievrije voortzetting 74	
5.7	Uitvoering pensioenovereenkomst.....	76
5.8	Evenwichtigheid invaren	77
5.9	Afspraken over (ontoereikende) financiële positie op transitie-moment	91
6	Transitie-ftk en overbruggingsplan	94
6.1	Besluitvormingsproces toepassen transitie-ftk.....	94
6.2	Effecten van transitie-ftk en invloed op besluitvorming transitie.....	95
6.3	Effect van toeslagverlening tussen 2022 en invaarmoment.....	97
6.4	Beschrijving en onderbouwing evenwichtigheid toeslagbeleid.....	100
7	Transitieplan	110
7.1	Besluitvormingsproces transitieplan	110
7.2	Wijze van vaststelling evenwichtigheid transitieplan.....	111
7.3	Wijze van vaststelling uitvoerbaarheid transitieplan.....	112
7.4	Toets op conformiteit transitieplan	112
7.5	Toelichting op afwijking van transitieplan	112
7.6	Financiële grenzen voorwaardelijk aan transitieplan	113
7.7	Afspraken bij overschrijding financiële grenzen transitieplan	113
8	Bijlage(s)	114
8.1	Bijlage 1: Risicomatrix	114
8.2	Bijlage 2: Legenda beoordeling transitie-effecten	123

Inleiding

Vanwege de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) dient de pensioenregeling voor de medewerkers die werkzaam zijn bij de aangesloten ondernemingen van Stichting Pensioenfonds Cosun (verder: 'PF Cosun' of 'Fonds') te worden aangepast. De aangesloten ondernemingen zijn Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. (waaronder: Cosun Beet Company, Cosun R&D, Shared Service Center ICT en Hoofdkantoor Cosun), Sensus B.V., Limako B.V., Cosun Holding B.V., Stichting IRS en Stichting Cosun Nutrition Center. De aanpassing van de pensioenregeling is door de sociale partners (FNV, CNV, Vacos, Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. en Sensus B.V. (hierna: 'sociale partners') overeengekomen. Sociale partners hebben opdracht gegeven aan PF Cosun om de aangepaste pensioenregeling vanaf 1-1-2026 uit te voeren en hebben hiervoor op 11 juni 2024 een transitieplan inclusief een beschrijving van gewijzigde pensioenregeling verstrekt.

Sociale partners doen tevens het verzoek om de op 1 januari 2026 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de aangepaste pensioenregeling en de deelnemers die nadeel ondervinden van de afschaffing van de doorsneesystematiek van premie en pensioenopbouw hiervoor te compenseren op de in het transitieplan beschreven wijze.

In het transitieplan hebben sociale partners de gemaakte keuzes en de overwegingen en berekeningen die ten grondslag liggen aan de wijziging van de pensioenovereenkomst vastgelegd, alsmede de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Daarnaast bevat het transitieplan de verantwoording waarom deze transitie evenwichtig is.

Het Fonds heeft in de bestuursvergadering van 4 oktober 2024 besloten de opdracht van sociale partners te aanvaarden en het verzoek tot invaren in te willigen. Op grond van artikel 150i van de Pensioenwet (PW) heeft het Fonds dit implementatieplan opgesteld. Hierin wordt ook het proces beschreven hoe tot het besluit is gekomen. In dit implementatieplan legt het Fonds verder vast op welke wijze voorbereidingen worden getroffen voor de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst en op welke wijze invulling zal worden gegeven aan de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst, alsmede de wijze waarop zal worden omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Dit implementatieplan is opgezet conform de good practice 'inhoudsopgave implementatieplan pensioenfonds', waaraan hoofdstuk 2 (Belangrijke beslismomenten in de implementatiefase) is toegevoegd.

Indien zich naar inzicht van het Fonds ingrijpende, onvoorziene omstandigheden voordoen waardoor dit implementatieplan geen accuraat beeld meer geeft, zal het Fonds hiervan mededeling doen aan sociale partners, het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht, aan De Nederlandsche Bank (verder: DNB) en daarbij aangeven hoe het Fonds besluit te handelen.

Dit implementatieplan wordt binnen twee weken na de vaststellingsdatum gezonden aan DNB. Daarnaast wordt het door middel van publicatie op de website van het Fonds ter inzage en

raadpleging beschikbaar gesteld aan alle deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden.

Dit implementatieplan is vastgesteld in de bestuursvergadering van 4 oktober 2024.

P.W.M. van Veldhoven
Voorzitter

B. den Hartog
Secretaris

1 Inrichting projectorganisatie en besluitvorming

1.1 Projectorganisatie implementatiefase

Sociale partners hebben PF Cosun verzocht om per 1 januari 2026 de solidaire premiereregeling (verder: 'SPR') uit te gaan voeren en de bestaande pensioenaanspraken en -rechten in te varen. Ten behoeve van een integrale en beheerste implementatiefase, is een projectstructuur ingericht. Op basis van deze projectstructuur, wordt de voortgang van de implementatie bij de uitbestedingspartijen gemonitord.

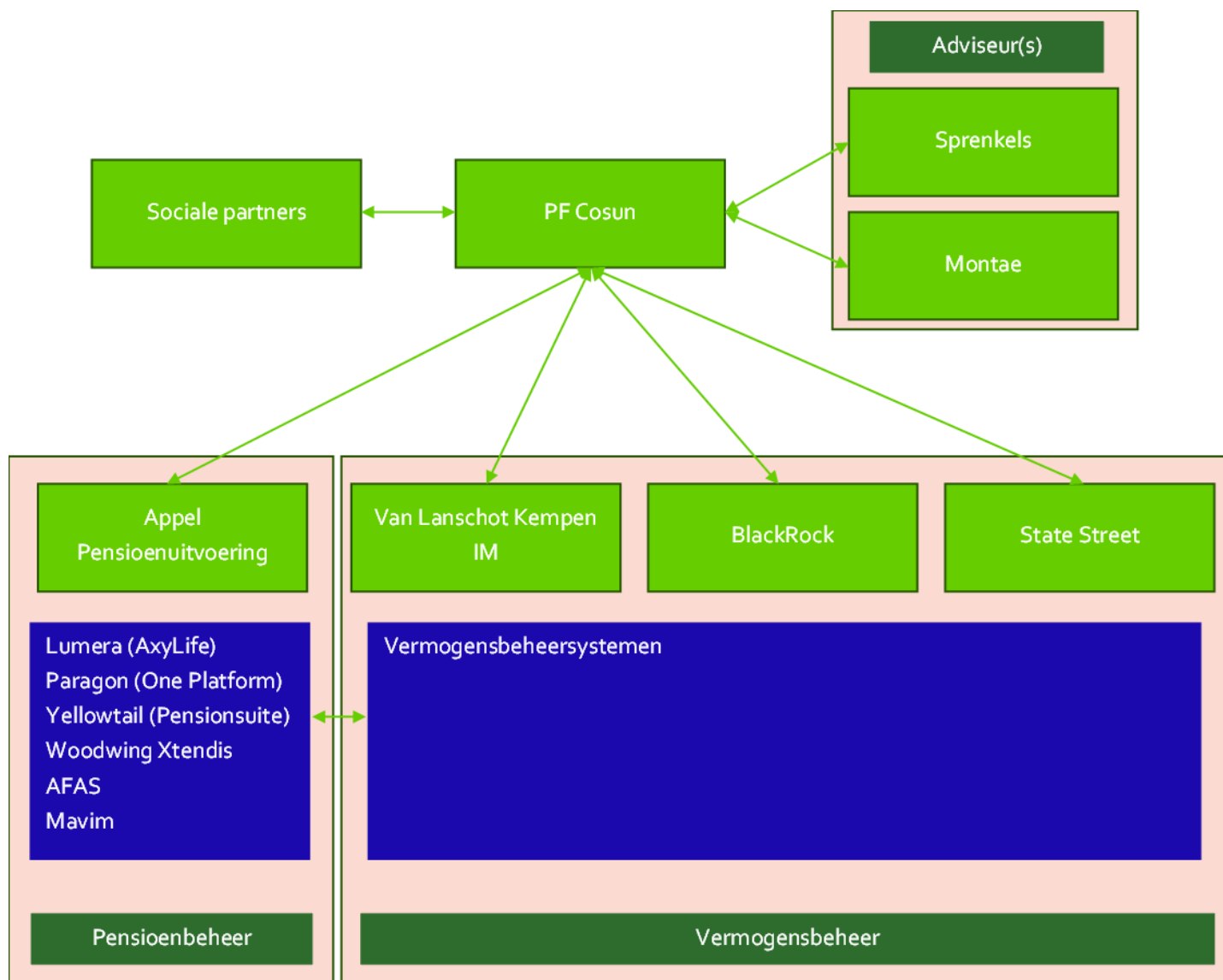
Om te komen tot deze keuzes en besluiten, hebben sociale partners en het Fonds gezamenlijk de oriëntatie-, verkennings-, verdiepings- en besluitvormingsfase doorlopen. Dit heeft geleid tot het transitieplan (van sociale partners), de vaststelling van de risicohouding, de financiële opzet, de evenwichtigheidsbeoordeling van de transitie (door het Fonds) en de daarop volgende opdrachtaanvaarding, het invaarbesluit, het implementatie- en communicatieplan.

De organisatorische opzet, waarbij de opgezette regiegroep Wtp (bestaande uit vertegenwoordiger(s) van sociale partners, het bestuur, de actuariële adviseur van het Fonds en het bestuursbureau (t.b.v. de projectorganisatie)) in de lead is geweest om ervoor te zorgen dat alle partijen (sociale partners, bestuur PF Cosun, verantwoordingsorgaan, raad van toezicht, sleutelfunctiehouders en vereniging van gepensioneerden Cosun), hun wettelijke rollen konden uitvoeren.

Voor de implementatiefase, wordt gekozen voor een nieuwe projectorganisatie. Dit, omdat in deze fase de nadruk ligt op de operationele implementatie van de SPR. Daarbij komt de nadruk veel meer te liggen op de monitoring en sturing van de uitbestedingspartijen en minder op de (wettelijke) rollen van fondsorganen en/of sociale partners. Uiteraard wordt, daar waar formele besluiten nodig zijn, de normale governance-structuur én de wettelijke rollen van de verschillende fondsorganen binnen het transitieproces gevolgd.

In de figuur hieronder zijn de partijen opgenomen die een rol spelen in de implementatiefase.

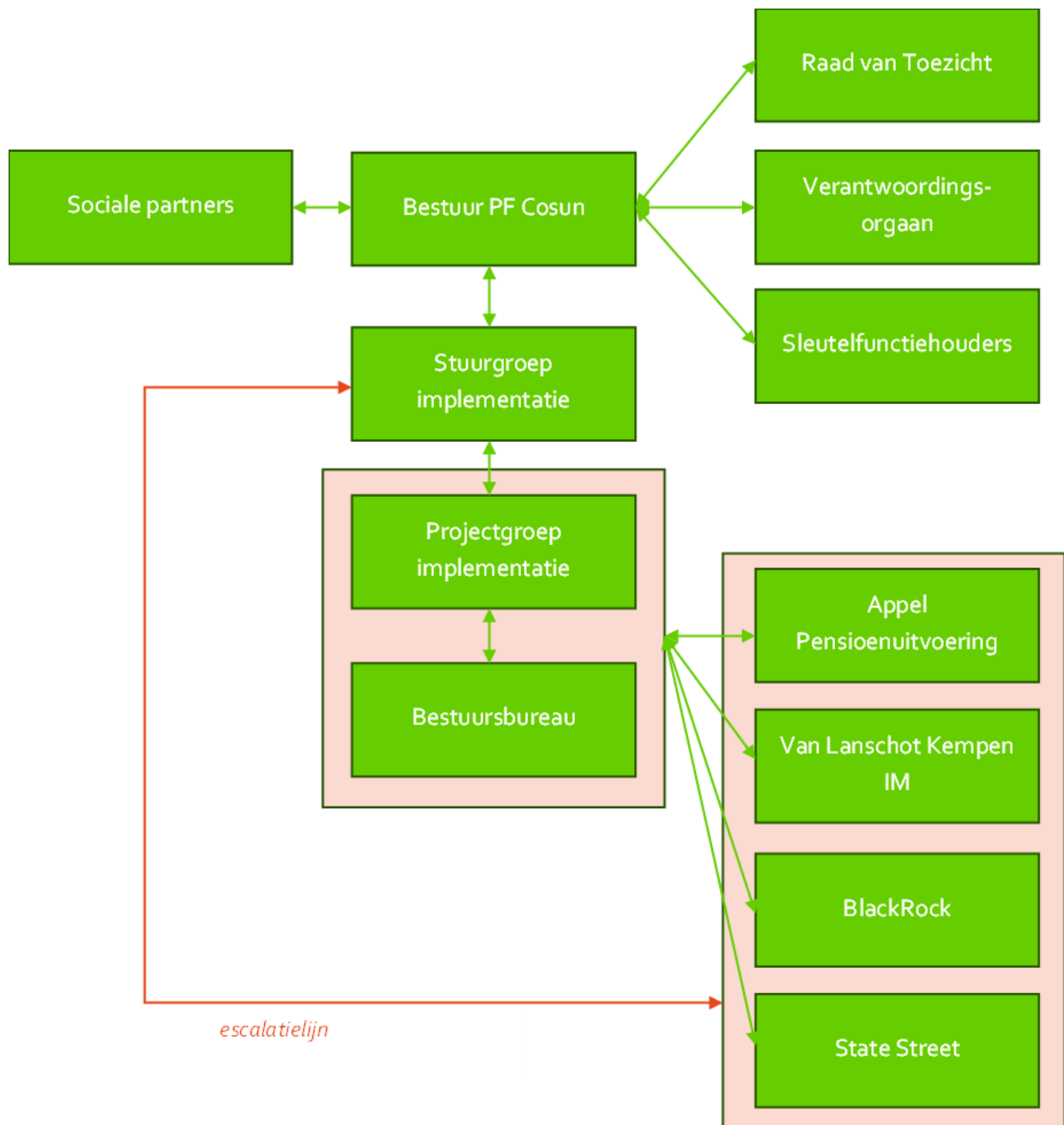
Figuur 1; partijen en onderlinge samenhang implementatiefase

De projectorganisatie in de implementatieperiode bestaat uit een stuurgroep en een projectgroep. Uitgangspunt is dat veel werkzaamheden worden uitgevoerd en gecoördineerd vanuit de reguliere organisatie van het bestuursbureau. Op het bestuursbureau is deskundigheid aanwezig ten aanzien van alle uitvoerende processen (zowel aan de kant van het pensioenbeheer als het vermogensbeheer). In de 'normale' operatie onderhoudt het bestuursbureau alle contacten met de uitbestedingspartijen. Deze uitbestedingspartijen spelen een cruciale rol in de implementatie van de SPR in de bestaande of nieuw op te zetten processen, IT-systemen en/of activiteiten.

In de figuur hieronder is deze projectorganisatie grafisch weergegeven.

Figuur 2; projectorganisatie implementatiefase

In de volgende paragrafen worden de verschillende rollen binnen de projectorganisatie nader beschreven.

1.1.1 Sociale partners

Sociale partners gaan over de arbeidsvoorwaarde pensioen en zijn eigenaar van de regeling.

Concreet houdt dit in dat sociale partners verantwoordelijk zijn voor:

- De keuze tussen de twee contracten: een contract op basis van het nieuwe pensioenstelsel (solidaire premieregeling) of een contract op basis van de wet verbeterde premieregeling (flexibele premieregeling)

- De keuze waar deze (nieuwe) pensioenregeling onder te brengen (PF Cosun, een ander pensioenfonds, een verzekeraar of een PPI)
- De vaststelling van de premie en de ambitie
- Het leveren van input voor de risicohouding
- Het vaststellen van de doelen van een eventuele solidariteitsreserve
- Het vaststellen van de kaders voor de vormgeving van de uitkeringsfase
- Het besluit het fonds al dan niet te verzoeken om in te varen
- Het vaststellen van de benodigde compensatie t.b.v. de aanpassing van de premiesystematiek en de financiering daarvan
- Het opstellen van het transitieplan
- Het inwilligen van het hoorrecht aan representatieve verenigingen van gepensioneerden en slapers inzake het transitieplan

Deze verantwoordelijkheden hebben betrekking op de werkzaamheden en besluitvorming in de fases voorafgaand aan de implementatiefase. In de implementatiefase worden sociale partners tijdens de reguliere afstemmingen (2 maal per jaar) door het bestuur geïnformeerd over de voortgang van de implementatie. Daarnaast worden sociale partners op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de periode tot aan het invaarmoment. Op die manier kan tijdig in overleg getreden worden als de verwachte invaardekkingsgraad gelijk of lager is dan 106% of hoger dan 140%, om zodoende invulling te geven aan de afspraken die gemaakt zijn in het transitieplan.

1.1.2 Bestuur

Het fonds gaat over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan de pensioenregeling en stelt het beleid daaromtrent vast. Concreet houdt dit in dat het fonds verantwoordelijk is voor:

- De opdrachtaanvaarding, inclusief een toets op uitvoerbaarheid, evenwichtigheid en haalbaarheid van de pensioenregeling
- Het toetsen en vaststellen van de risicohouding
- Het vaststellen van het beleggingsbeleid
- Het vaststellen van de vul- en onttrekregels van de solidariteitsreserve
- Het vaststellen van het projectierendement
- Het besluit tot al dan niet invaren (indien verzocht door sociale partners)
- Bij invaren: verdelen van bestaand vermogen en de toets op de evenwichtigheid daarvan
- Bij compensatie t.b.v. de aanpassing van de premiesystematiek uit fondsvermogen: Het toekennen van compensatie vanuit het fondsvermogen en de daar bijkomende toets op de evenwichtigheid daarvan.
- Het inwilligen van het adviesrecht aan het verantwoordingsorgaan
- Het verkrijgen van instemming van de raad van toezicht inzake eventueel invaren
- De communicatie aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden
- Het opstellen van een implementatieplan
- Het opstellen van een communicatieplan
- De implementatie van de benodigde wijzigingen in de gehele bedrijfsvoering

Het implementatieplan is opgesteld op het moment dat de besluiten rondom de inrichting van het beleid van de nieuwe pensioenregeling, het invaren (inclusief evenwichtigheidsbeoordeling) is afgerond. In de daarop volgende implementatiefase, is het bestuur opdrachtgever en eindverantwoordelijke.

Het bestuur neemt de benodigde besluiten ten aanzien van de definitieve afronding van de mijlpalen (zie [hoofdstuk 2](#)) en de vaststelling van de formele documenten (zoals pensioenreglement, uitvoeringsovereenkomst, ABtN, strategisch meerjarenplan beleggingen, etc). Daarbij wordt rekening gehouden met de governance-structuur binnen het Fonds. Daarnaast zorgt het bestuur voor de afstemmingen met de verschillende stakeholders, zoals sociale partners, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan, sleutelfunctiehouders en toezichthouders (DNB en AFM). Voor deze afstemmingen kan, op basis van het huishoudelijk reglement en de statuten van het Fonds, het dagelijks bestuur gemandateerd worden.

1.1.3 Stuurgroep implementatie

De stuurgroep bewaakt namens het bestuur in maandelijkse bijeenkomsten de voortgang (scope, kwaliteit, tijd en geld), beoordeelt of risico's in voldoende mate beheerst worden en is het eerste aanspreekpunt voor overleg en escalatie. De stuurgroep heeft geen besluitvormende bevoegdheden met betrekking tot beleid(sdocumenten). Deze besluitvorming verloopt conform de reguliere governance-structuur binnen het Fonds (zie ook [hoofdstuk 1.1.2](#)).

De stuurgroep bestaat uit drie leden, te weten het dagelijks bestuur (voorzitter en secretaris van het Fonds) en de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Op deze manier is in mandatering voor (uitvoerings)besluiten die nodig zijn binnen het implementatietraject voorzien én wordt risicobeheer rechtstreeks betrokken.

De stuurgroep:

- is sturend voor de voortgang van het project en het budget en is daarmee (mede)verantwoordelijk voor een tijdige en zorgvuldige implementatie van een nieuwe pensioenregeling, die past binnen de kaders van de opdrachtbevestiging;
- stelt prioriteiten, monitort tijdslijnen en draagt zorg dat de activiteiten in lijn zijn met de doelstelling van het project;
- rapporteert aan het bestuur van het Fonds over de projectvoortgang;
- bewaakt de begroting;
- monitort de projectrisico's, bespreekt eventuele knelpunten en stelt oplossingen of beheersmaatregelen vast dan wel escaleert richting uitbestedingspartijen, sociale partners en/of het bestuur van PF Cosun.
- heeft een escalatierol ten aanzien van het management van de uitbestedingspartijen.

1.1.4 Projectgroep implementatie en bestuursbureau

Het bestuur heeft de dagelijkse (operationele) leiding ten aanzien van het implementatietraject gedelegeerd aan de projectgroep implementatie. De projectgroep implementatie bestaat uit de secretaris van het Fonds en de sr. Beleidsmedewerker van het bestuursbureau.

Daarbij zijn de dagelijkse coördinatie en contacten in handen van de sr. Beleidsmedewerker van het bestuursbureau die kennis heeft van en ervaring heeft in de werkzaamheden op het gebied van de

pensioen-, financiële en beleggingsadministratie. Tevens heeft deze medewerker ervaring met de implementatie van en werking met het pensioenadministratiepakket AxyLife, dat door Appel Pensioenuitvoering wordt gebruikt voor de inrichting van de nieuwe pensioenregeling. Deze medewerker heeft tevens ervaring met vermogensbeheer en is lid van de BAC.

De projectgroep zorgt voor de reguliere afstemmingen met alle uitbestedingspartijen en voert de regiegesprekken (voortgangsgesprekken) met die partijen. Deze gesprekken worden vastgelegd in (verkorte) notulen en actielijsten, die daarna ter beschikking worden gesteld aan de stuurgroep implementatie en het bestuur.

De projectgroep:

- bewaakt de voortgang van het project en het budget en is (mede)verantwoordelijk voor een tijdige en zorgvuldige implementatie van een nieuwe pensioenregeling, die past binnen de kaders van de opdrachtbevestiging;
- voert regie over de uitvoering van de implementatie van de SPR, waaronder het monitoren van de tijdslijnen en het ervoor zorgdragen dat de activiteiten in lijn zijn met het behalen van de voortgang op de verschillende mijlpalen;
- zorgt voor afstemmingen tussen de verschillende uitbestedingspartijen onderling en/of afstemming tussen de uitbestedingspartijen en het Fonds;
- bereidt de besprekingen met de stuurgroep voor en adviseert en informeert de stuurgroep over de in te zetten middelen (waaronder de noodzaak tot escalatie)
- rapporteert aan de stuurgroep implementatie;
- monitort de project-/implementatierisico's, bespreekt eventuele knelpunten en stelt oplossingen of beheersmaatregelen voor aan de stuurgroep implementatie.

1.1.5 Uitbestedingspartijen

Voor de volledige implementatie van de overeengekomen pensioenregeling is het Fonds in hoge mate afhankelijk van het tijdig operationeel zijn van systemen en processen en van voldoende beschikbaarheid en deskundigheid van de regeling en de daarbij behorende processen bij medewerkers bij de uitbestedingspartijen Appel Pensioenuitvoering (PUO; verder: 'Appel'), Van Lanschot Kempen IM (Fiduciair; verder: 'VLK'), BlackRock (LDI-manager) en State Street (beleggingsadministratie/custody/performance meting). Deze partijen voeren soortgelijke dienstverlening uit voor meerdere pensioenfondsen en implementeren veelal generieke oplossingen voor al hun klanten. Met partijen zijn op de verschillende projectonderdelen voor ons Fonds afspraken gemaakt ten aanzien van doorlooptijd van de implementatie en oplevermomenten (die passend zijn bij de mijlpalen voor het Fonds, zie [hoofdstuk 2](#)).

Appel is als uitvoerder voor de pensioen- en financiële administratie de uitbestedingspartij waar de implementatie van de nieuwe pensioenregeling de meeste impact (op zowel systemen als processen en medewerkers) heeft. Bij de overige uitbestedingspartijen worden processen en systemen aangepast om het vermogensbeheer aan te laten sluiten op de pensioenadministratie.

1.1.6 Raad van toezicht

Het intern toezicht is bij PF Cosun belegd bij de raad van toezicht. Het intern toezicht beoordeelt het bestuurlijk proces in het algemeen en het proces richting een nieuw pensioencontract in het bijzonder. De raad van toezicht heeft goedkeuringsrecht op het invaarbesluit (conform artikel 150m, lid 7 PW). Het bestuur heeft het voorgenomen invaarbesluit genomen op 4 oktober 2024, na ontvangst van de goedkeuring van de raad van toezicht verkregen op 16 september 2024.

Conform artikel 150m, lid 3 houdt de raad van toezicht toezicht op de voorgenomen interne collectieve waardeoverdracht en legt hier verantwoording over af in het bestuursverslag.

Als onderdeel van haar wettelijke taak, het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur waarover het verantwoording aflegt in het bestuursverslag aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, ziet de raad van toezicht ook toe op de implementatiefase.

De raad van toezicht wordt via de reguliere overleggen (4x per jaar) met het bestuur van PF Cosun op de hoogte gehouden van de voortgang van de implementatie. Hiertoe heeft de raad van toezicht volledige toegang tot alle bestuursstukken van het Fonds. Verder zal het bestuur de raad van toezicht informeren over de besluiten die genomen worden op de mijlpaal-momenten zoals opgenomen in [hoofdstuk 2](#) en bij het definitieve invaarbesluit kort voor het invaarmoment (zie [hoofdstuk 2.3](#)).

1.1.7 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft in aanvulling op de regulier adviesrechten, zoals opgenomen in de statuten van het Fonds, in het transitietraject enkele specifieke wettelijke rechten. De belangrijkste is het adviesrecht ten aanzien van het voornemen van het Fonds om over te gaan tot een collectieve interne waardeoverdracht (invaren). In dit kader heeft het verantwoordingsorgaan op 27 augustus 2024 unaniem een positief advies afgegeven. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan op 7 juni 2024 een positief advies gegeven op de risicohouding (die door het bestuur bovenwettelijk ter advies heeft voorgelegd) en op 3 juli 2024 een positief advies gegeven over de financiële opzet.

Het verantwoordingsorgaan zal tijdens de implementatieperiode gevraagd worden om advies te geven over het nieuwe pensioenreglement, de ABtN, de uitvoeringsovereenkomst, het strategisch meerjarenplan beleggingen en andere voorkomende beleidsstukken waar zij adviesrechten over hebben. Verder wordt het verantwoordingsorgaan, volgens goed gebruik binnen het Fonds, tijdens de reguliere overlegvergaderingen geïnformeerd over de voortgang van de implementatiefase.

1.1.8 Sleutelfunctiehouders

De sleutelfunctiehouders (actuaireel, risicobeheer en interne Audit) zijn gedurende het besluitvormingsproces op diverse momenten gevraagd hun opinie af te geven, waaronder over:

- Datakwaliteit bij invaren;
- Transitie-Ftk/overbruggingsplan

- Risicohouding;
- Financiële opzet
- Evenwichtigheidsbeoordeling transitie tbv invaarbesluit en opdrachtaanvaarding

Het Fonds vindt het van belang dat de sleutelfunctiehouders tijdens de implementatiefase betrokken blijven. Vanuit de risicobeheersing maakt de sleutelfunctiehouder risicobeheer deel uit van de stuurgroep implementatie. De sleutelfunctiehouder actuariëel zal betrokken worden bij de toetsing van de inrichting van het invaren in het pensioenadministratiepakket. De sleutelfunctiehouder interne audit zal een overkoepelende opinie/rapportage schrijven over de beschreven interne beheersing en processen tijdens de implementatiefase.

1.1.9 Overige commissies PF Cosun

Het Fonds kent een tweetal bestuurscommissies, te weten de beleggingsadviescommissie (BAC) en de communicatiecommissie (CC). Deze commissies hebben een mandaat om de operationele aansturing van de partijen die gerelateerd zijn aan het vermogensbeheer (BAC) resp. de communicatie (CC).

De BAC zal, daar waar nodig, door de projectgroep worden benaderd ten aanzien van operationele beslissingen op het gebied van vermogensbeheer. Hierbij valt te denken aan keuzes over de transitie naar de nieuwe beleggingsallocatie van de beleggingsportefeuille rondom het transitiemoment (1 januari 2026), voor zover hier in het (voorlopige) plan (nog) niet is voorzien of indien marktomstandigheden een heroverweging van keuzes noodzaakt.

Met betrekking tot de activiteiten op communicatiegebied is conform 150i PW een communicatieplan Wtp opgesteld. Dit separate plan, maakt in formele zin onderdeel uit van dit implementatieplan, maar wordt rechtstreeks naar toezichthouder AFM verzonden.

1.2 Gerealiseerde mijlpalen tot aan implementatiefase

De belangrijkste gerealiseerde mijlpalen uit het transitietraject tot aan de implementatiefase zijn als volgt:

Mijlpaal	Product	Wanneer	Wie betrokken
Vorbereiding	Plan van aanpak	8 april 2022	Bestuur, Sociale partners, regiegroep, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan
	Impact-/ risicoanalyse	20 september 2024	Bestuur, SFH Risicobeheer, RvT
	Transitiedoelstellingen	6 september 2024	Bestuur, VO, RvT, SFH's
	Transitie-Ftk/overbruggingsplan	27 juni 2024	Bestuur, VO, SFH's, Rvt
Risicohouding	RPO	1 september 2023	Bestuur

Mijlpaal	Product	Wanneer	Wie betrokken
	Vaststelling risicohouding	14 juni 2024	Bestuur, VO, Rvt, SFH's
Contract	Principebesluit contractkeuze	23 november 2022	Sociale partners
	Transitieplan	31 mei 2024	Sociale partners
	Financiële opzet	3 juli 2024	Bestuur, VO, Rvt, SFH's
	Communicatie transitieplan	26 juni 2024	Bestuur
Operationele inrichting	Datakwaliteit (fase 1 t/m 4)	5 december 2023	Bestuur, SFH risicobeheer, SFH Actuarieel, SFH interne audit, Rvt
	Datakwaliteit (fase 5 + 6)	14 mei 2024	Accountant, Bestuur, SFH risicobeheer, SFH Actuarieel, SFH interne audit, Rvt
Invaren	Transitie-effecten per cohort	6 september 2024	Bestuur, VO, Rvt, SFH's
	Communicatieplan	20 september 2024	Bestuur
	Opdrachtaanvaarding	4 oktober 2024	Bestuur, Sociale partners

1.3 Vervolgstappen tot aan transitie

Na de besluitvormingsfase dient dit implementatieplan vastgesteld te worden. Het besluitvormingsproces dat hiervoor is doorlopen, is toegelicht in [hoofdstuk 1.4](#). Dit implementatieplan moet, samen met het invaardossier door middel van het indienen van het meldingsformulier 'invaarbepsluit en implementatieplan' via DLT bij DNB ingediend worden.

Verder moeten in de maanden tot aan het transitiemoment (1 januari 2026), de volgende activiteiten uitgevoerd worden:

- Structurele monitoring voortgang implementatie binnen Fonds en bij uitbestedingspartijen;
- Opnemen aanvullende acceptatiecriteria voor go-no go momenten, eventuele nieuwe terugvalopties en/of aanvullende assurance mogelijkheden op basis van voortschrijdend inzicht
- Voorbereiden en uitvoeren transitiecommunicatie
- Voorbereiden en uitvoeren in uitvoering nemen van nieuwe pensioenregeling
- Voorbereiden invaren, uitvoeren invaren en nazorg verlenen
- Fondsdocumenten opstellen en vaststellen (o.a. pensioenreglement, uitvoeringsovereenkomst, ABTN, bijwerken datakwaliteitsbeleid, beleggingsbeleid)
- Beheersingskaders aanpassen op nieuwe pensioenregeling o.a. assurance scope uitbestedingen, ISAE 3402, informatiebeveiliging (o.a. DORA)

- Nieuwe dienstverleningsovereenkomsten en/of SLA-overeenkomsten afsluiten met uitbestedingspartijen
- Beheersen datakwaliteit (stay clean) en toetsen datakwaliteit net voor invaarmoment
- Actualisering van de risicoanalyse(s) zoals opgenomen in [hoofdstuk 4](#)
- Transitie allocatie beleggingsportefeuille
- Evalueren actuariële grondslagen en waar nodig voor invaarmoment bijstellen
- Evalueren en eventueel bijstellen (beleggings)beleid ten aanzien van:
  - Valuta-afdekking
  - Liquiditeiten
  - Herbalancering

1.4 Besluitvormingsproces implementatieplan

Dit implementatieplan is, in aanwezigheid van de raad van toezicht en sleutelfunctiehouders, besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van 4 oktober 2024. Het communicatieplan Wtp, als onderdeel van dit implementatieplan, is als separaat document in de bestuursvergadering van 20 september 2024 vastgesteld. Sleutelfunctiehouders is verzocht een opinie op het implementatieplan te schrijven.

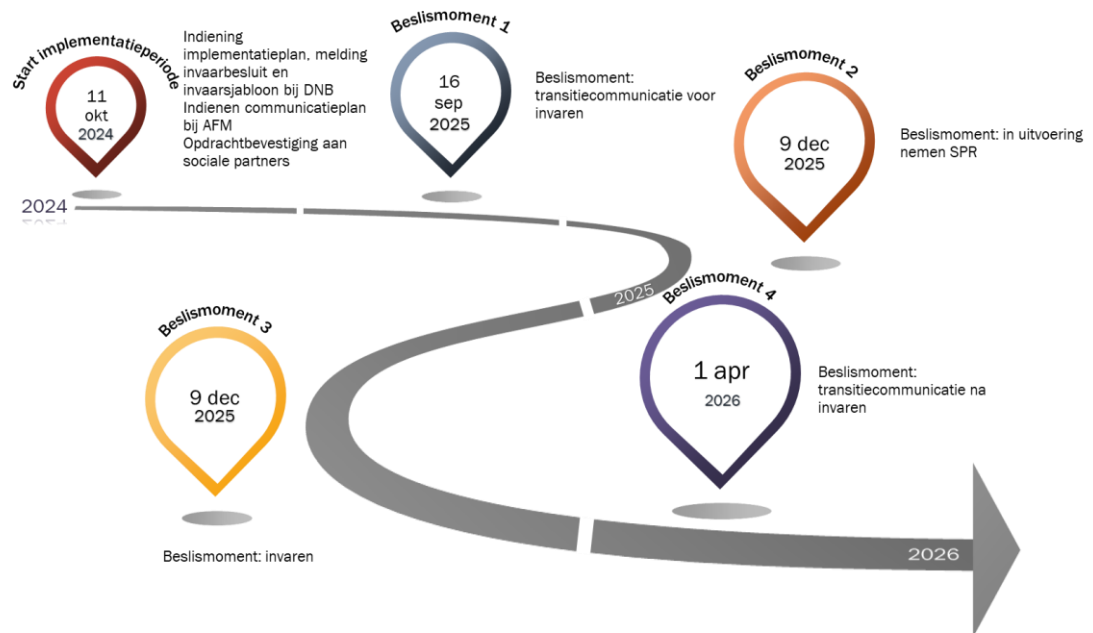
Het implementatieplan en communicatieplan wordt ter informatie verzonden aan het verantwoordingsorgaan.

2 Belangrijke beslismomenten in de implementatiefase

2.1 Vier belangrijke beslismomenten

PF Cosun onderscheidt vier belangrijke beslismomenten in de implementatiefase. Het betreft de go/no-go-momenten kort voor:

1. Transitiecommunicatie voor invaren;
2. In uitvoering nemen van de nieuwe solidaire premieregeling;
3. Invaren
4. Transitiecommunicatie na invaren

In dit hoofdstuk wordt per beslismoment achtereenvolgens beschreven:

- Welke criteria het bestuur hanteert om de go/no-go beslissing te nemen;
- Welke terugvalopties het bestuur heeft geformuleerd in het geval van een no-go beslissing;
- Welke rol sleutelfunctiehouders en het interne toezicht van het fonds bij de beslismomenten hebben.

Op de beslismomenten, wordt uitgegaan van de volgende verkregen (onafhankelijke) assurance:

- onafhankelijke assurance op de juistheid van de invaarberekeningen die plaatsvinden in het pensioenadministratiepakket (AxyLife) plaatsgevonden. Het verkrijgen van deze assurance wordt ofwel door Appel verzorgt (voor alle klanten collectief op basis van het generieke rekenmodel SPR), of op een andere manier door het Fonds verzorgt. De vorm waarin deze assurance wordt verkregen (bijv. COS-3000 rapportage) wordt in een later stadium bepaald.
- controle op de invaarberekeningen door het Fonds (via de actuariel adviseur) op het moment dat Appel de fondsspecifieke inrichting van het systeem oplevert. Deze controle wordt voorgelegd aan de sleutelfunctiehouder actuariel, die vervolgens zijn bevindingen deelt met het bestuur.

- Ten aanzien van het 'invaren' geeft de externe accountant assurance (controleverklaring) over de openingsbalans van het nieuwe stelsel, en geeft daarbij een oordeel over het juist en volledig invaren. Hierbij wordt, vergelijkbaar met de controle op de jaarrekening, een bepaalde, nader door de accountant vast te stellen, materialiteit gehanteerd. De accountant voert gegevensgerichte werkzaamheden uit op de deelnemersadministratie (steekproeven of deelwaarnemingen). De accountant kan met een hoge mate van zekerheid vaststellen dat het totaal van de aanspraken juist en volledig is ingevaren in het nieuwe stelsel. De uitwerking van deze (beoogde) werkzaamheden zijn op het moment van vaststellen van dit implementatieplan nog niet vastgesteld door de accountantsorganisaties en DNB.

2.2 Transitiecommunicatie voor invaren

Transitiecommunicatie wordt begin oktober 2025 verzonden. De volgende uitgangspunten worden hierbij gehanteerd:

- deelnemersbestand per 31 augustus 2025;
- verwachte status van deelnemers per 1 januari 2026 (dus inclusief verwerking bekende mutaties tot 1 januari 2026);
- de dekkingsgraad (incl. vermogensstand) per 31 augustus 2025; het bestuur acht dit de beste inschatting van het vermogen per 31 december 2025.
- URM-data vanuit model Triple-A voor zover het de Ftk-regeling betreft (gelijke werkwijze als bij berekening Pensioenregister en UPO);
- URM-data vanuit AxyLife (digital twin) voor zover SPR-regeling betreft.
- basisscenario: Op 16 september 2025 is voldaan aan alle validatiecriteria zoals opgenomen in [hoofdstuk 2.2.1](#).

Het bestuur besluit in de bestuursvergadering van 16 september 2025 op basis van de beoordeling op de validatiecriteria, zoals opgenomen in [hoofdstuk 2.2.1](#), of de voortgang van het implementatietraject op dat moment voldoende gevorderd is om deze transitiecommunicatie te verzenden.

2.2.1 Validatiecriteria

Het bestuur neemt het besluit op basis van de volgende criteria:

1. Uit de (voorlopige) bevindingen van DNB blijkt, naar oordeel van het bestuur, geen onoverkomelijke bevindingen die ertoe kunnen leiden dat er geen goedkeuring aan het invaarbesluit gegeven wordt.
2. Eventuele opmerkingen AFM zijn verwerkt in het communicatieplan Wtp en zijn realiseerbaar binnen het benodigde tijdsbestek
3. De actuele dekkingsgraad (Ftk-regeling) per 31 augustus valt binnen de afspraken met sociale partners over complete besluitvorming. De dekkingsgraad op dat moment is gelijk of hoger dan 106,0%.
4. De klantspecifieke inrichting van AxyLife (digital twin PF Cosun) voor wat betreft het pensioenbeheer is volledig gereed, getest en akkoord bevonden door het Fonds.

5. De actuariële juistheid en volledigheid van de rekenregels die gebruikt worden in AxyLife is aangetoond en akkoord bevonden door bestuur en sleutelfunctiehouder actuarieel.
6. Alle acties uit de actielijst Datakwaliteit zijn afgerond (get clean)
7. Datakwaliteit (stay clean) is aangetoond door Appel
8. Operationele gereedheid van PUO met betrekking tot beantwoording van mogelijke vragen naar aanleiding van de transitiecommunicatie.
9. De eventuele restrisiko's zijn, bij het gebruik maken van een terugvaloptie zoals beschreven in [hoofdstuk 2.2.2](#), inzichtelijk gemaakt en, naar mening van het bestuur, in voldoende mate beheerst.
10. De transitiecommunicatie is compliant met wet- en regelgeving.

2.2.2 Terugvalopties

In onderstaande tabel wordt per validatiecriterium geduid welke terugvaloptie mogelijk is. Het cijfer in de tabel geeft aan in welke volgorde, gelet op het niet voldoen aan het validatiecriterium, er voorkeur is voor het toepassen van een terugvaloptie. Onder de tabel wordt de inhoud van de terugvalopties verder beschreven.

Validatiecriterium	Terugvaloptie			
	Geen	A	B	C
1; bevindingen DNB	1			
2; bevindingen AFM		1		
3; dekkingsgraad <106%		1		2
4; inrichting AxyLife niet gereed			1	
5; rekenregels AxyLife niet integer			1	
6; get clean datakwaliteit onvoldoende		1		
7; stay clean datakwaliteit onvoldoende		1		
8; Appel operationeel niet gereed		1		
9; transitiecommunicatie niet compliant		1		
10; te grote restrisiko's bij terugvaloptie	1			

2.2.2.1 Terugvaloptie A; uitstel verzending transitiecommunicatie

De transitiecommunicatie moet uiterlijk 1 maand voor de transitiedatum (1 januari 2026) verzonden zijn. Dit betekent dat, indien er door het bestuur voldoende zekerheid is verkregen dat uiterlijk 15 november 2025 wel aan alle validatiecriteria is voldaan, de verzenddatum van de transitiecommunicatie verschoven kan worden van begin oktober naar uiterlijk eind november 2025.

2.2.2.2 Terugvaloptie B; work-around pensioenadministratiesysteem

Alhoewel het Fonds de voorkeur heeft om de data die benodigd zijn voor de transitiecommunicatie rechtstreeks uit het pensioenadministratiesysteem (AxyLife) te onttrekken, is het mogelijk deze data ook via andere systemen, eventueel via EUC, te genereren. Het toepassen van deze

terugvaloptie moet tijdig bekend zijn om ervoor te zorgen dat alle data op een integere en beheerste manier worden gegenereerd en gecommuniceerd in de transitiecommunicatie.

2.2.2.3 Terugvaloptie C; uitstel transitiedatum

Sociale partners en het Fonds hebben de transitiedatum vastgesteld op 1 januari 2026. Vooraf is overeengekomen dat bij een dekkingsgraad lager dan 106%, de transitiedatum wordt uitgesteld (tot maximaal 1 januari 2028). Indien op het beslismoment voor verzending van de transitiecommunicatie de dekkingsgraad lager is dan 106%, dient te worden besloten of dat moment aanleiding geeft om, in overleg met sociale partners, de transitiedatum uit te stellen.

2.2.3 Rollen sleutelfunctiehouders en intern toezicht

De sleutelfunctiehouder actuarieel zal de toets op de rekenregels van invaren controleren/valideren. De sleutelfunctiehouder risicobeheer schrijft een opinie met betrekking tot het besluit resp. het besluitvormingsproces, waarbij wordt vastgesteld dat het bestuur de (eventuele) restrisico's voldoende heeft erkent.

De opinie(s) en/of rapportages van de sleutelfunctiehouders worden, samen met het besluit van het bestuur, verstrekt aan de raad van toezicht. Daarmee is de raad van toezicht in staat haar governance-rol goed uit te voeren.

2.3 In uitvoering nemen nieuwe solidaire premiereregeling per 1 januari 2026

Het bestuur besluit in de bestuursvergadering van 9 december (regulier) of 12 december 2025 (extra) over het in uitvoering nemen van de nieuwe solidaire premiereregeling. Alhoewel het gescheiden beslissingen zijn, is dit besluit mede afhankelijk van het besluit ten aanzien van het invaren (zie [hoofdstuk 2.4](#)). Zonder invaren wordt ook niet gestart in de nieuwe regeling.

2.3.1 Validatiecriteria

Het bestuur neemt het besluit op basis van de volgende criteria:

1. De opdrachtbevestiging is gedeeld en afgestemd met sociale partners en heeft geen aanleiding gegeven tot aanpassing van de (voorgenomen) pensioenregeling (inclusief financiële opzet);
2. Alle formele fondsdocumenten (waaronder pensioenreglement, ABtN, uitvoeringsovereenkomst, strategisch meerjarenplan beleggingen, jaarplan beleggingen 2026, overige beleidskaders, statuten en (huishoudelijke)reglementen) zijn conform de reguliere governance-route vastgesteld;
3. Alle actuariële grondslagen zijn geëvalueerd en waar nodig opnieuw vastgesteld;
4. Alle overeenkomsten met uitbestedingspartijen zijn geactualiseerd naar de dienstverlening voor de nieuwe pensioenregeling;
5. Er is een beschikkingsbrief zonder verbod van DNB ontvangen of er is een beschikkingsbrief met bezwarende voorschriften ontvangen waarvan de bezwaren opgelost zijn voor invaarmoment.

6. De actuele dekkingsgraad (Ftk-regeling) per 30 november 2025 valt binnen de afspraken met sociale partners over complete besluitvorming. De dekkingsgraad op dat moment is (a) gelijk of hoger dan 106,0% en (b) gelijk of lager dan 140,0%.
7. De uitkomsten van de transitieberekeningen op basis van de meest recente scenarioset van DNB (4^e kwartaal 2025) passen binnen de gestelde bandbreedtes op de wettelijke maatstaven.
8. Appel is operationeel (qua systemen, processen (waaronder ook ISAE-opzet) en organisatie/medewerkers) gereed voor het uitvoeren van de SPR, waarbij eventuele 'work-arounds' geaccepteerd zijn door het bestuur.
9. Vermogensbeheerpartijen (VLK IM, BlackRock en State Street) zijn operationeel (qua systemen, processen en governance) gereed voor het uitvoeren van de (nieuwe) processen (waaronder ook ISAE-opzet indien relevant).
10. Datakwaliteit (stay clean) is aangetoond door Appel.
11. De eventuele restrisico's zijn, bij het gebruik maken van een terugvaloptie zoals beschreven in [hoofdstuk 2.3.2](#), inzichtelijk gemaakt en, naar mening van het bestuur, in voldoende mate beheerst.

2.3.2 Terugvalopties

In onderstaande tabel wordt per validatiecriterium geduid welke terugvaloptie mogelijk is. Het cijfer in de tabel geeft aan in welke volgorde, gelet op het niet voldoen aan het validatiecriterium, er voorkeur is voor het toepassen van een terugvaloptie. Onder de tabel wordt de inhoud van de terugvalopties verder beschreven.

Validatiecriterium	Terugvaloptie				
	Geen	A	B	C	D
1; opdrachtaanvaarding niet gereed		1			
2; fondsdocumenten niet gereed		1			
3; actuariële grondslagen zijn niet geëvalueerd			1		
4; uitbestedingsovereenkomsten niet gereed		1			
5; beschikking DNB met verbod	1				
6a; dekkingsgraad <106%		1			
6b; dekkingsgraad >140%		2			1
7; past niet binnen bandbreedtes		2			1
8; Appel niet gereed		2	1		
9; vermogensbeheerketen niet gereed		2	1		
10; Datakwaliteit niet aangetoond				1	
11; te grote restrisico's bij terugvaloptie	1				

2.3.2.1 Terugvaloptie A; uitstellen transitiedatum

Sociale partners en het Fonds hebben de transitiedatum vastgesteld op 1 januari 2026. Vooraf is overeengekomen dat bij een dekkingsgraad lager dan 106%, de transitiedatum wordt uitgesteld (tot maximaal 1 januari 2028). Indien op het beslismoment ten aanzien van het in uitvoering nemen van de nieuwe pensioenregeling de dekkingsgraad lager is dan 106%, dient te worden besloten of moment aanleiding geeft om, in overleg met sociale partners, de transitiedatum uit te stellen.

Indien aan andere validatiecriteria op het beslismoment niet is voldaan, moet worden ingeschat of het criterium op dat moment voor transitiedatum (1 januari 2026) wel wordt bereikt. Gelet op het beslismoment, lijkt realisatie daarvan op transitiedatum niet opportuun. In dat geval zal de transitiedatum uitgesteld moeten worden naar een nader te bepalen transitiedatum (ook rekening houdend met eventuele verplichtingen naar de toezichthouder(s)).

2.3.2.2 Terugvaloptie B; instellen (tijdelijke) work-arounds

Indien de actuariële grondslagen niet conform beleid zijn geëvalueerd, heeft dat (mogelijk) invloed op de hoogte van de dekkingsgraad. Het effect van de aanpassing van de actuariële grondslag kan echter ook extracomptabel worden berekend. Op basis van deze extracomptabele doorrekening, kan het bestuur alsnog een besluit nemen over het in uitvoering nemen van de nieuwe pensioenregeling.

Indien Appel operationeel nog niet gereed is, zal afgewogen moeten worden of de hiaten van dien aard zijn dat alsnog tot starten met de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling kan worden overgegaan. Ten aanzien van AxyLife dient in dat geval in ieder geval de testfase op het beslismoment in de afrondende fase te zijn, waarbij inzicht is in het aantal bevindingen en de ernst en impact van die bevindingen op de werking van het systeem en de tijdslijn waarin die bevindingen zijn opgelost.

Er kan gewerkt worden met een versimpelde aanlevering/verzending van de berichten zoals die zijn uitgewerkt in de Sivi-keten. Dit houdt in dat de berichten in een aangepast format (met dezelfde data/informatie) via een alternatief medium (zoals bijvoorbeeld mail, data-uitwisselingsportaal of (s)FTP) kunnen worden uitgewisseld tussen de ketenpartijen. Het bestuur acht dit een acceptabele work-around als de implementatie van de geautomatiseerde uitwisselingsystemen niet gereed is op het beslismoment. De achterliggende processen bij de verschillende vermogensbeheerpartijen (waaronder de verwerking van de uitwisselingsberichten) in de systemen, moet wel volledig gereed (bedacht, gebouwd, getest en opgeleverd in productie conform change-management procedures) zijn.

2.3.2.3 Terugvaloptie C; tijdelijk accepteren met actieplan

Indien, ondanks de beheersmaatregelen en het laag ingeschatte risico, blijkt dat tijdens de transitiefase de datakwaliteit gedurende de stay clean fase is afgenomen, is het mogelijk om op basis van de laatste rapportage en de daaruit voortvloeiende actielijst te besluiten om toch de nieuwe pensioenregeling in uitvoering te nemen. Immers, de transitie van oude (Ftk-)regeling naar de nieuwe SPR-regeling geschiedt in hetzelfde pensioenadministratiepakket, zonder verlies van

historische gegevens en met een reproduceerbare transitie-mutatie. Eventuele tekortkomingen in de datakwaliteit kunnen, systeemtechnisch, op elk moment in de oude regeling worden gecorrigeerd. Wel heeft dit invloed op de inwaarverdeling. Indien acties op de actielijst datakwaliteit (ontstaan in de stay clean fase) voor de inwaarverdeling zijn uitgevoerd, hoeft dit het in uitvoering nemen van de nieuwe regeling niet in de weg te staan.

2.3.2.4 Terugvaloptie D; in gesprek met sociale partners om te beoordelen of transitie-effecten (nog steeds) evenwichtigheid zijn

Op het moment dat:

1. de transitie-effecten niet meer passen binnen de gestelde bandbreedtes op de verschillende kwantitatieve (wettelijke) maatstaven, en/of
2. de actuele dekkingsgraad hoger is dan 140,0%

zal het Fonds, conform de afspraken in het transitieplan en in dit implementatieplan, in gesprek gaan met sociale partners om te bekijken of er (nog steeds) sprake is van evenwichtige transitie-effecten.

Sociale partners worden vanaf september 2024 maandelijks geïnformeerd over het verloop van de dekkingsgraad. De hoogte van de (actuele) dekkingsgraad op het beslismoment komt derhalve niet als verrassing. Het reguliere overleg tussen het Fonds en sociale partners staat gepland op 26 november 2025. Tijdens dit overleg kan een nieuwe beoordeling van de transitie-effecten besproken worden, zodat het beslismoment niet in gevaar komt.

Mochten de transitie-effecten door sociale partners op het beslismoment niet als evenwichtig worden beoordeeld, is het noodzakelijk voor het Fonds om de transitiedatum uit te stellen (zie terugvaloptie A, [hoofdstuk 2.3.2.1](#)).

2.3.3 Rollen sleutelfunctiehouders en intern toezicht

De sleutelfunctiehouder risicobeheer schrijft een opinie met betrekking tot het besluit resp. het besluitvormingsproces, waarbij wordt vastgesteld in hoeverre het bestuur de (eventuele) restrisico's voldoende heeft erkent.

De sleutelfunctiehouder actuarieel schrijft een opinie ten aanzien van het besluit van het bestuur over de beoordeling van de datakwaliteit op transitiemoment.

De opinie(s) en/of rapportages van de sleutelfunctiehouders worden, samen met het besluit van het bestuur, verstrekt aan de raad van toezicht. Daarmee is de raad van toezicht in staat haar governance-rol goed uit te voeren.

2.4 Invaren per 1 januari 2026

Het bestuur besluit in de bestuursvergadering van 9 december (regulier) of 12 december 2025 (extra) over het invaren. Alhoewel het gescheiden beslissingen zijn, is dit besluit mede afhankelijk van het besluit over het in uitvoering nemen van de nieuwe regeling (zie [hoofdstuk 2.3](#)). Zonder het in uitvoering nemen van de nieuwe solidaire premiereregeling wordt ook niet ingevaren.

2.4.1 Validatiecriteria

Het bestuur neemt het besluit op basis van de volgende criteria:

1. Een positief besluit over het in uitvoering nemen van de nieuwe solidaire premieregeling is genomen;
2. Er is een beschikkingsbrief zonder verbod van DNB ontvangen of er is een beschikkingsbrief met bezwarende voorschriften ontvangen waarvan de bezwaren opgelost zijn voor invaarmoment.
3. De transitiecommunicatie voor invaren (zie [hoofdstuk 2.2](#)) is uiterlijk 30 november 2025 verzonden.
4. Alle actuariële grondslagen zijn geëvalueerd en waar nodig opnieuw vastgesteld;
5. De actuele dekkingsgraad (Ftk-regeling) per 30 november 2025 valt binnen de afspraken met sociale partners over complete besluitvorming en derhalve op dat moment is (a) gelijk of hoger dan 106,0% en (b) gelijk of lager dan 140%. Daarnaast bestaat de verwachting dat de actuele dekkingsgraad (Ftk-regeling) op 1 januari 2026 nog steeds boven 106,0% uitkomt en lager blijft dan 140,0%.
6. De uitkomsten van de transitieberekeningen op basis van de meest recente scenarioset van DNB (4^e kwartaal 2025) passen binnen de gestelde bandbreedtes op de wettelijke maatstaven.
7. De actuariële juistheid en volledigheid van de rekenregels die gebruikt worden in AxyLife voor de invaarverdeling is aangetoond en akkoord bevonden door bestuur en sleutelfunctiehouder actuariael.
8. Het bestuur een implementatiestrategie heeft vastgesteld, gebaseerd op de belangrijkste uitgangspunten uit het draaiboek 'beheerst en integer invaren' (of document met dienovereenkomstige strekking) van Appel.
9. Datakwaliteit (stay clean) is aangetoond door Appel.
10. De eventuele restrisico's zijn, bij het gebruik maken van een terugvaloptie zoals beschreven in [hoofdstuk 2.4.2](#), inzichtelijk gemaakt en, naar mening van het bestuur, in voldoende mate beheerst.

2.4.2 Terugvalopties

In onderstaande tabel wordt per validatiecriterium geduid welke terugvaloptie mogelijk is. Daarna worden de terugvalopties inhoudelijk beschreven.

Validatiecriterium	Terugvaloptie				
	Geen	A	B	C	D
1; geen (positief) besluit invoering SPR		1			
2; beschikking DNB met verbod	1				
3; transitiecommunicatie > 30 november 2025		1			
4; actuariële grondslagen zijn niet geëvalueerd				1	
5a; dekkingsgraad <106%		1			

Validatiecriterium	Terugvaloptie				
	Geen	A	B	C	D
5b; dekkingsgraad >140%		2			1
6; past niet binnen bandbreedtes		2			1
7; rekenregels AxyLife niet aantoonbaar juist		2	1		
8; geen implementatiestrategie		1			
9; datakwaliteit niet aangetoond		1			
10; te grote restrisico's bij terugvaloptie	1				

2.4.2.1 Terugvaloptie A; uitstellen transitiedatum

Sociale partners en het Fonds hebben de transitiedatum vastgesteld op 1 januari 2026. Vooraf is overeengekomen dat bij een dekkingsgraad lager dan 106%, de transitiedatum wordt uitgesteld (tot maximaal 1 januari 2028). Indien op het beslismoment ten aanzien van het invaren de dekkingsgraad lager is dan 106%, dient te worden besloten of moment aanleiding geeft om, in overleg met sociale partners, de transitiedatum uit te stellen.

Indien aan andere validatiecriteria op het beslismoment niet is voldaan, moet worden ingeschat of het criterium op dat moment voor transitiedatum (1 januari 2026) wel wordt bereikt. Gelet op het beslismoment, lijkt realisatie daarvan op transitiedatum niet opportuun. In dat geval zal de transitiedatum uitgesteld moeten worden naar een nader te bepalen transitiedatum (ook rekening houdend met eventuele verplichtingen naar de toezichthouder(s)).

2.4.2.2 Terugvaloptie B; instellen (tijdelijke) work-arounds

Indien Appel operationeel nog niet gereed is, zal afgewogen moeten worden of de hiaten van dien aard zijn dat alsnog tot starten met de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling kan worden overgegaan. Ten aanzien van AxyLife dient in dat geval in ieder geval de testfase op het beslismoment in de afrondende fase te zijn, waarbij inzicht is in het aantal bevindingen en de ernst en impact van die bevindingen op de werking van het systeem en de tijdslijn waarin die bevindingen zijn opgelost.

Alhoewel het Fonds de voorkeur heeft om op transitiemoment alle rekenregels ten aanzien van het invaren volledig ingericht te hebben in het pensioenadministratiesysteem (AxyLife), is het niet noodzakelijk dat deze regels op 1 januari 2026 operationeel zijn. Het werkelijk invaren (invoeren van de mutatie 'invaren' (of soortgelijke benaming) vindt feitelijk niet op 1 januari 2026 plaats (wel altijd per 1 januari 2026). Dit leidt ertoe dat er ruimte is om het pensioenadministratiesysteem (AxyLife) nog gereed te maken in de periode tot aan ca. medio januari 2026. Voorwaarde is wel dat er een grote mate van zekerheid is dat de inrichting van het pensioenadministratiesysteem in die periode ook definitief (conform reguliere change-proces) plaatsvindt. Mocht uit de beoordeling van het bestuur blijken dat dit niet het geval is, dan zal gekozen moeten worden voor terugvaloptie A (uitstel transitiedatum).

2.4.2.3 Terugvaloptie C; meenemen beslismoment 'transitiecommunicatie na invaren'

Indien de actuariële grondslagen niet conform beleid zijn geëvalueerd, heeft dat (mogelijk) invloed op de hoogte van de dekkingsgraad. Het effect van de aanpassing van de actuariële grondslag kan echter ook extracomptabel worden berekend. Op basis van deze extracomptabele doorrekening, kan het bestuur alsnog een besluit over het invaren nemen. Voorwaarde daarbij is wel dat bij het beslismoment 'transitiecommunicatie na invaren' de actuariële grondslagen zijn geëvalueerd en de gevolgen hiervan zijn verwerkt in de technische voorzieningen van het Fonds.

2.4.2.4 Terugvaloptie D; in gesprek met sociale partners om te beoordelen of transitie-effecten (nog steeds) evenwichtigheid zijn

Op het moment dat:

1. de transitie-effecten niet meer passen binnen de gestelde bandbreedtes op de verschillende kwantitatieve (wettelijke) maatstaven, en/of
2. de actuele dekkingsgraad hoger is dan 140,0%

zal het Fonds, conform de afspraken in het transitieplan en in dit implementatieplan, in gesprek gaan met sociale partners om te bekijken of er (nog steeds) sprake is van evenwichtige transitie-effecten.

Sociale partners worden vanaf september 2024 maandelijks geïnformeerd over het verloop van de dekkingsgraad. De hoogte van de (actuele) dekkingsgraad op het beslismoment komt derhalve niet als verrassing. Het reguliere overleg tussen het Fonds en sociale partners staat gepland op 26 november 2025. Tijdens dit overleg kan een nieuwe beoordeling van de transitie-effecten besproken worden, zodat het beslismoment niet in gevaar komt.

Mochten de transitie-effecten door sociale partners op het beslismoment niet als evenwichtig worden beoordeeld, is het noodzakelijk voor het Fonds om de transitiedatum uit te stellen (zie terugvaloptie A, [hoofdstuk 2.4.2.1](#)).

2.4.3 Rollen sleutelfunctiehouders en intern toezicht

De sleutelfunctiehouder risicobeheer schrijft een opinie met betrekking tot het besluit resp. het besluitvormingsproces, waarbij wordt vastgesteld in hoeverre het bestuur de (eventuele) restrisico's voldoende heeft erkent.

De sleutelfunctiehouder actuarieel zal de toets op de rekenregels van invaren controleren/valideren en daarnaast schrijft hij een opinie ten aanzien van het besluit van het bestuur over de beoordeling van de datakwaliteit op invaarmoment.

De opinie(s) en/of rapportages van de sleutelfunctiehouders worden, samen met het besluit van het bestuur, verstrekt aan de raad van toezicht. Daarmee is de raad van toezicht in staat haar governance-rol goed uit te voeren.

2.5 Transitiecommunicatie na invaren

Dit beslismoment is alleen relevant als de SPR in uitvoering is genomen en er is ingevaren (zie beslismomenten in [hoofdstuk 2.3](#) en [hoofdstuk 2.4](#)). Bij dit beslismoment wordt besloten over:

- de vaststelling van de definitieve aanspraken/voorzieningen per 1 januari 2026;

- de vaststelling van het definitieve (fonds)vermogen per 1 januari 2026;
- de vaststelling van de definitieve verdeling van het collectieve pensioenvermogen naar persoonlijke pensioenvermogen(s), reserve(s), voorziening(en) en eigen vermogen (waaronder MVEV en operationele reserve) op basis van de invaarregels;
- het moment waarop de definitieve transitiecommunicatie verzonden wordt.

Het besluit wordt verwacht in de bestuursvergadering van maart 2026 of april 2026 (nog nader te plannen), maar hangt af van de omstandigheden, ook qua assurance ten aanzien van de hoogte van de definitieve voorziening en het definitieve (fonds)vermogen per 31 december 2025 (zoals vastgesteld in de jaarrekening 2025) en 1 januari 2026 (beginstand 2026 is onveranderd aan eindstand 31 december 2025).

2.5.1 Validatiecriteria

Het bestuur neemt het besluit op basis van de volgende criteria:

1. Actuariële grondslagen zijn vastgesteld;
2. De omvang van de compensatieregeling moet conform staffel zijn bepaald;
3. De financiële balans per 31 december 2025 (op basis van Ftk-grondslagen) is met voldoende zekerheid vastgesteld en het beschikbare vermogen voor invaren is op basis daarvan bepaald en passend bij de afspraken met sociale partners;
4. De actuariële juistheid en volledigheid van de rekenregels die gebruikt worden in AxyLife is aangetoond en akkoord bevonden door bestuur en sleutelfunctiehouder actuarieel.
5. Appel is operationeel (qua systemen, processen (waaronder ook ISAE-opzet) en organisatie/medewerkers) gereed (zonder work-arounds) en voert de SPR-regeling conform dienstverleningsovereenkomst uit.
6. De transitiecommunicatie is compliant met wet- en regelgeving.

2.5.2 Terugvalopties

In onderstaande tabel wordt per validatiecriterium geduid welke terugvaloptie mogelijk is. Daarna worden de terugvalopties inhoudelijk beschreven.

Validatiecriterium	Terugvaloptie	
	Geen	A
1; actuariële grondslagen niet vastgesteld		1
2; omvang compensatieregeling niet bekend		1
3; financiële balans niet vastgesteld		1
4; rekenregels AxyLife niet integer		1
5; Appel niet gereed		1
6; transitiecommunicatie niet compliant		1

2.5.2.1 Terugvaloptie A; uitstellen transitiecommunicatie

Indien aan een (of meerdere) validatiecriteria niet wordt voldaan, wordt het communicatiemoment uitgesteld. Omdat de nieuwe pensioenregeling al in uitvoering is genomen en het besluit tot invaren is genomen dienen alle eventuele work-arounds vervangen te worden door structurele werkprocessen (met vaste procesbeschrijvingen). Indien een terugvaloptie noodzakelijk is, is naar oordeel van het bestuur in een eerder stadium geen sprake geweest van een beheerst proces en zijn meerdere escalatie-procedures opgestart.

2.5.3 Rollen sleutelfunctiehouders en intern toezicht

De sleutelfunctiehouder risicobeheer schrijft een opinie met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden voorafgaand het besluit(vormingsproces) en over het besluit(vormingsproces) als zodanig. Daarbij dient te worden vastgesteld in hoeverre het bestuur de (eventuele) restrisico's voldoende heeft erkent.

De sleutelfunctiehouder actuarieel zal de toets op de rekenregels van invaren controleren/valideren en daarnaast schrijft hij een opinie ten aanzien van het besluit van het bestuur over de beoordeling van de datakwaliteit op invaarmoment.

De opinie(s) en/of rapportages van de sleutelfunctiehouders worden, samen met het besluit van het bestuur, verstrekt aan de raad van toezicht. Daarmee is de raad van toezicht in staat haar governance-rol goed uit te voeren. Daarnaast zal de raad van toezicht in het kader van haar reguliere rol een oordeel over de werkzaamheden die het bestuur heeft uitgevoerd, waaronder de werkzaamheden met betrekking tot het definitieve invaarmoment, geven.

3 Datakwaliteit

Pensioenfondsen die gaan invaren naar het nieuwe pensioenstelsel dienen de datakwaliteit vóór, tijdens en na het invaren aantoonbaar te maken. De datakwaliteit is belangrijk voor een juiste omzetting naar de pensioenvermogens in het nieuwe stelsel, zodat deelnemers krijgen waar zij recht op hebben.

Om de datakwaliteit te waarborgen maakt het Fonds gebruik van de diverse good practices en guidances die door de DNB en in de sector beschikbaar zijn gesteld.

De concrete invulling van het hoofdstuk datakwaliteit volgt onder andere de richtlijnen uit het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie. Het Kader Datakwaliteit is een initiatief om fondsen te helpen bij het aantoonbaar maken van de datakwaliteit vóór invaren. Het Kader Datakwaliteit onderscheidt zes fasen met daarbinnen verschillende uit te voeren stappen:

1. Fase 1 – Opzet Datakwaliteit;
2. Fase 2 – Risico- Inventarisatie en -beoordeling;
3. Fase 3 – Data-Analyses en Deelwaarnemingen;
4. Fase 4 – Rapportage en beoordeling;
5. Fase 5 – Verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant (AUP);
6. Fase 6 – Besluit over Datakwaliteit voor Invaren.

De werkzaamheden zijn door het Fonds uitgevoerd en worden in dit hoofdstuk bij de relevante onderdelen nader toegelicht.

3.1 Beschikbaarheid data

3.1.1 Vóór de transitie

De huidige data van het Fonds is beschikbaar in AxyLife bij pensioenuitvoeringsorganisatie Appel. In fase 2.1.1a Profiel en kenmerken pensioenuitvoerder van het Kader Datakwaliteit heeft het Fonds de beschikbaarheid van data uit het verleden geïnteriseerd. De (papier) historie van pensioenaanspraken is beschikbaar vanaf 1970 (oprichting pensioenfonds). Deelnemersdossiers (gedigitaliseerd in 2020) zijn aangelegd in de jaren '90 en volledig overgedragen aan de huidige pensioenuitvoeringsorganisatie Appel.

3.1.2 Tijdens de transitie

Tijdens de transitie blijft de huidige data van het Fonds beschikbaar in AxyLife bij pensioenuitvoeringsorganisatie Appel. De transitie van de huidige regeling naar de nieuwe regeling wordt volledig uitgevoerd binnen de bestaande omgeving, waarbij het huidige rekenmodel met daarin de rekenregels van de Ftk-regeling wordt aangesloten op het nieuwe rekenmodel (generieke model) van de nieuwe regeling.

3.1.3 Na de transitie

Na de transitie zijn de huidige data en de nieuwe data van het Fonds beschikbaar in AxyLife bij pensioenuitvoeringsorganisatie Appel. Na de invoering van de nieuwe regeling, is het rekenmodel

met daarin de regels van de nieuwe regeling volledig aangesloten op het rekenmodel met daarin de rekenregels van de Ftk-regeling. Er is volledige toegang tot de gegevens in de Ftk-regeling en de nieuwe regeling.

3.2 Risicoanalyse datakwaliteit

3.2.1 Vóór de transitie

Om de datakwaliteit vóór de transitie aantoonbaar te maken heeft het fonds de werkzaamheden uitgevoerd uit het Kader Datakwaliteit. Het fonds ziet de werkzaamheden uit het Kader Datakwaliteit als een totale risicoanalyse van het datakwaliteitsrisico vóór de transitie en behelst de volgende onderdelen:

Fase 1 – Opzet Datakwaliteit

Het definiëren van risicobereidheidsprincipes bij de reeds gedefinieerde risicobereidheid van het fonds ten aanzien van de datakwaliteit, het opstellen van een correctie- en herzieningenbeleid en het vaststellen van de Kritische data-elementen.

Fase 2 – Risico-inventarisatie en – beoordeling

Het uitvoeren van een risico-inventarisatie om risico-indicatoren en risicogroepen in de pensioenadministratie te detecteren, het uitvoeren van een risicobeoordeling per Kritisch Data Element (verder: 'KDE') om aanvullende beheersmaatregelen voor de stay-clean fase te detecteren en het definiëren van een Maximale Toegestane Afwijking (MTA).

Fase 3 – Data-analyses en deelwaarnemingen

Het uitvoeren van data profiling, generieke- en specifieke data-analyses en deelwaarnemingen.

Fase 4 – Rapportage en beoordeling

Het rapporteren over de werkzaamheden uit fases 2 en 3, het vaststellen van een actieplan met op te lossen bevindingen (get-clean) en een voorlopig besluit over datakwaliteit.

Fase 5 – Overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant

De externe accountant EY heeft een Agreed Upon Procedures (AUP) uitgevoerd op de uitgevoerde werkzaamheden in fases 1 t/m 4.

Fase 6 – Besluit over datakwaliteit voor invaren

Het bestuur heeft een definitief besluit over de datakwaliteit voor invaren genomen. Bij dit weloverwogen besluit, heeft het bestuur kennis genomen van de volgende onderdelen:

- De rapportage van EY ten aanzien van de uitgevoerde Agreed Upon Procedures;
- Get-clean fase: de huidige status van het actieplan met de uit te voeren correcties;
- Stay-clean fase: de huidige status van de stay-clean fase;
- Opinies van de sleutelfunctiehouders ten aanzien van het definitieve besluit en de voorgaande fases;
- DNB Good Practice besluitvorming datakwaliteit door pensioenfondsen.

De genoemde fases zijn in dit hoofdstuk nader toegelicht.

3.2.2 Tijdens de transitie

Tijdens de transitie blijven de kritische data-elementen van de oude regeling bestaan naast de kritische data-elementen van de nieuwe regeling. De meeste kritische data-elementen zijn overlappend, waarbij de processen ter borging van de datakwaliteit blijven bestaan.

Tijdens de transitiefase wordt door Appel de resultaatgevende bron-KDE's gecontroleerd. Dit betreffen de KDE's die worden aangeleverd via de UPA, SUAG en BRP-processen. Als de verwerking van die KDE's volledig, tijdig en correct verloopt, zijn de overige 'resultaat'-KDE's (zoals 'pensioengrondslag', 'bereikbaar pensioen', etc.) eveneens correct zijn. Daarbij is de werking van de beheersmaatregelen essentieel. Die beheersmaatregelen zijn opgenomen in processen die getoetst worden en waarvan jaarlijks een ISAE 3402 en ISAE 3000-verklaring beschikbaar is.

Appel verstrekt jaarlijks:

- Een fondsspecifieke rapportage over de resultaten van de uitgevoerde totaalcontrole ten aanzien van het BRP-proces;
- Een fondsspecifieke rapportage over de resultaten van uit de uitgevoerde controles op 100% verwerking van aangeleverde UPA-mutaties;
- Een fondsspecifieke rapportage over de resultaten van de uitgevoerde controles op 100% verwerking van de SUAG-bestanden, zoals die zijn opgesteld naar aanleiding van het jaaroverzicht dat het SUAG in januari verstrekt.

3.2.3 Na de transitie

De Kritische data-elementen die relevant zijn in de nieuwe regeling blijven ook na het invaren onder de monitoring van het fonds staan. Daarnaast worden, voor het transitiemoment, eventuele nieuwe KDE's die volgen uit de nieuwe regeling, gedefinieerd. Voor deze KDE's zal tevens beheersing ingericht worden. Daarnaast wordt waar nodig het datakwaliteitsbeleid geactualiseerd.

3.3 Complexe dossiers bij invaren

Het Fonds heeft de risico's en complexe dossiers op het vlak van datakwaliteit door middel van uitvoering van fase 2 van het Kader Datakwaliteit in kaart gebracht. Deze fase heeft als doel te komen tot een risicoprofiel van de pensioenuitvoerder, risicogroepen te detecteren in de administratie van het fonds en te komen tot een risicoanalyse per KDE. Op basis van deze informatie kan bepaald worden waar aanvullende analyses of aanvullende beheersmaatregelen (stay-clean) nodig zijn.

Fase 2.1 – Risico-inventarisatie

Het fonds heeft risicogroepen in de pensioenadministratie bepaald, op basis van de risico-inventarisatie. Bij de risico-inventarisatie heeft het fonds gebruik gemaakt van de vragenlijsten van het Kader Datakwaliteit. Daarnaast zijn klachten, incidenten en risicovolle events in kaart gebracht. Daarnaast zijn bij de risico-inventarisatie de (combinaties van) deelnemersrisico-indicatoren (DRI) bepaald. Het Fonds heeft hierbij de voorgestelde DRI's van het Kader Datakwaliteit als uitgangspunt genomen en fonds specifieke DRI's toegevoegd. De risico-inventarisatie heeft geleid tot de volgende risicogroepen/complexe dossiers:

- Individuele waardenoverdracht;
- Scheiding/verevening/conversie;
- Arbeidsongeschiktheid;
- Verdeling van pensioenen onder de afkoopgrens;
- Flexibilisering pensioenuitkering;
- Ongehuwdenpensioen.

Fase 2.2 - Risicobeoordeling

Voor het bepalen van aanvullende beheersmaatregelen op de KDE is gebruik gemaakt van het risicobeoordelingstemplate uit het Kader Datakwaliteit. Het Fonds heeft, mede op basis van input van Appel, de risicobeoordeling uitgevoerd. Daarbij is per KDE stilgestaan bij het bepalen van het bruto risico, de huidige beheersmaatregelen, de effectiviteit van beheersmaatregelen, het bepalen van het netto risico en de opvolging van resterende netto risico's.

Voor 39 KDE's geldt dat de bestaande beheersmaatregelen voldoende zijn. Er zijn geen aanvullende acties nodig. Het netto risico wordt geaccepteerd. Voor 13 KDE's geldt dat het netto risico wordt geaccepteerd en er scherpe monitoring zal plaatsvinden om tijdig de verandering in het risico te kunnen detecteren. Op basis van de risicobeoordeling is de conclusie van het Fonds dat er geen aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn voor de stay-clean fase.

Fase 2.3 – Vaststellen aanvullende activiteiten

Op basis van fase 2.1 en 2.2 heeft het Fonds eventuele aanvullende analyses voor fase 3 en aanvullende beheersmaatregelen voor de stay-clean fase gedefinieerd, met als doel de hiervoor gedefinieerde risico's te beheersen.

Aanvullende analyses en deelwaarnemingen voor fase 3

- Het fonds heeft deelwaarnemingen uitgevoerd op de volgende risicogroepen:
  - Actieve deelnemers met scheiding en IWO;
  - Premievrije deelnemers met scheiding en IWO;
  - AO-ers met IWO;
  - AO-ers die "Aanvang AO" mutatie na 1-1-2018 heeft gehad.
- Voor de volgende risicogroepen zijn aanvullende analyses afgestemd met de pensioenuitvoeringsorganisatie:
  - Verdeling van pensioenen onder de afkoopgrens;
  - Flexibilisering pensioenuitkering;
  - Ongehuwdenpensioen.

Aanvullende beheersmaatregelen voor de stay-clean fase:

- Voor 39 KDE's geldt dat de bestaande beheersmaatregelen voldoende zijn. Er zijn geen aanvullende acties nodig. Het netto risico wordt geaccepteerd.
- Voor 13 KDE's geldt dat het netto risico wordt geaccepteerd en er scherpe monitoring zal plaatsvinden om tijdig de verandering in het risico te kunnen detecteren.

Op basis van de risicobeoordeling is de conclusie op dit moment dat er geen aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn voor de stay-clean fase.

Het bestuur heeft de uitkomsten van fase 2, inclusief de specifieke data-analyses en deelwaarnemingen, vastgesteld op 10 oktober 2023. Bij de besluitvorming zijn de opinies van de sleutelfunctiehouders meegewogen.

3.4 Risicobereidheid ten aanzien van datakwaliteit

Het Fonds heeft de risicobereidheid en de maximale toegestane afwijking (MTA) als onderdeel van de werkzaamheden van het Kader Datakwaliteit in kaart gebracht.

Fase 1.1 – Datakwaliteitsbeleid (kwalitatieve risicobereidheid)

Vanuit het Kader Datakwaliteit dient het Fonds een kwalitatieve risicobereidheid vast te stellen voor het datakwaliteit risico. De risicobereidheid geeft de kwalitatieve uitgangspunten waaraan de resultaten van risicobeoordelingen en datakwaliteit metingen getoetst worden. De kwalitatieve risicobereidheid dient in het datakwaliteit beleid te worden vastgelegd.

Het datakwaliteit beleid is begin 2023 opgesteld en geaccordeerd door het bestuur van het Fonds. In het datakwaliteit beleid staat de kwalitatieve risicobereidheid beschreven. De risicobereidheidsprincipes van het Fonds zijn:

Het Fonds accepteert

- a) beperkt risico's die leiden tot een onjuiste aanspraak of uitkering voor een deelnemer;
- b) beperkt risico's ten aanzien van data die leiden tot onjuiste communicatie met deelnemers;
- c) beperkt risico's ten aanzien van data die leiden tot onjuiste informatieverstrekking aan toezichthouders.

Fase 2.2e – Maximaal Toegestane Afwijking

Het Fonds stelt een kwantitatieve risicobereidheid vast door middel van het bepalen van een maximaal toegestane afwijking (verder: 'MTA'). De MTA is gebaseerd op de kwalitatieve risicobereidheid. De MTA wordt door het Fonds bepaald door vast te stellen hoeveel verschil er maximaal mag zijn op de aanspraak per individuele deelnemer als gevolg van tekortkomingen in de pensioenadministratie.

Op 10 oktober 2023 heeft het bestuur een MTA van €1 per maand op de opgebouwde aanspraken en uitkeringen vastgesteld en heeft daarbij de volgende afwegingen gemaakt:

- Het bestuur vindt de uitlegbaarheid van de MTA die gekozen gaat worden belangrijk;
- Op basis van de historie in de administratie van het Fonds kunnen uit de data analyses afrondingsverschillen naar voren komen, waarvan de oorzaken reeds bekend zijn bij het Fonds. Afwijkingen die veroorzaakt worden door de afrondingsverschillen hoeven niet nader onderzocht te worden, maar grotere afwijkingen wel;
- Door de reeds bekende afrondingsverschillen niet nader te onderzoeken, worden er uitvoeringskosten bespaard, met impact op de kosten per deelnemer. Het uitzoeken van afrondingsverschillen zou onevenredig kosten met zich meebrengen. Indien uit datakwaliteit onderzoek blijkt dat de bekende afrondingsverschillen leiden tot een

hogere afwijking dan € 1 per maand, overweegt het bestuur de MTA te verhogen. Hiermee wordt een onevenredige inzet van middelen voorkomen;

- De MTA wordt gehanteerd om te bepalen welke afwijkingen nader onderzocht dienen te worden, en dus ook welke afwijkingen niet nader onderzocht worden. Het bestuur heeft om deze reden meer comfort bij een MTA van €1 per maand dan bij een MTA die hoger ligt, omdat in het laatste geval grotere afwijkingen die mogelijk een indicatie van een fout in de administratie zijn, niet nader onderzocht worden. Daarnaast is het lastig te onderbouwen wat een goede MTA zou zijn, indien deze hoger dan €1 per maand wordt vastgesteld;
- Het bestuur vindt een MTA van €1 per maand passend en daarnaast ook in lijn met de kwalitatieve risicobereidheid van het Fonds. Met deze MTA neemt het bestuur beperkt risico op datakwaliteit en worden afwijkingen sneller onderzocht, wat uiteindelijk ten goede komt voor de deelnemer. Een hoge datakwaliteit beperkt het risico op fouten in aanspraken en uitkeringen voor de deelnemer.

De MTA is gebruikt bij de beoordeling van de analyses in fase 3. Er is bij de resultaten van de generieke-, specifieke analyses en deelwaarnemingen beoordeeld of een afwijking kan leiden tot een afwijking groter dan de MTA. In dit geval is er een vervolgonderzoek uitgevoerd. Met het toepassen van de MTA, legt het fonds expliciet een verband tussen haar risicobereidheid op datakwaliteit en de uitkomsten van het datakwaliteit onderzoek in fase 3 van het Kader Datakwaliteit.

3.5 Verrichte werkzaamheden

Het Fonds heeft de datakwaliteit voor invaren vastgesteld middels het uitvoeren van fase 3 van het Kader Datakwaliteit. Het doel van deze fase is het inzichtelijk en aantoonbaar maken van de huidige datakwaliteit van de KDE op deelnemersniveau, via diverse analyses en deelwaarnemingen. Daarnaast hebben de werkzaamheden in fase 2 van het Kader Datakwaliteit ook bijgedragen aan het in kaart brengen van de datakwaliteit risico's. Deze werkzaamheden zijn hierboven reeds toegelicht.

Fase 1.2 - Kritische Data-elementen (KDE)

Om scope aan te geven in de risicoanalyses en datakwaliteit metingen, zijn de KDE's gedefinieerd. Dit zijn de data elementen die belangrijk zijn voor de bepaling van de aanspraken bij invaren. De voorgestelde KDE's in het Kader Datakwaliteit zijn als uitgangspunt genomen. Het Fonds heeft hiervan beoordeeld welke KDE's wel of niet relevant zijn voor het Fonds. Per KDE zijn de bronnen en de domeinwaarden opgenomen, conform de richtlijnen in het Kader Datakwaliteit.

Fase 3.1 - Data profiling

Er is een data profiling analyse uitgevoerd op de KDE's door de pensioenuitvoeringsorganisatie van het fonds. Per KDE is inzichtelijk gemaakt hoe deze KDE scoort op de dimensies volledigheid, formaat en domeinwaarden. Daarnaast is voor diverse KDE's de distributie van het dataveld inzichtelijk gemaakt.

Fase 3.2a - Generieke data-analyses

Per generieke analyse is de analyse en de resulterende score inzichtelijk gemaakt. De analyses zijn uitgevoerd door de pensioenuitvoeringsorganisatie van het Fonds. Voor analyses die niet uitgevoerd zijn, is een verklaring gegeven.

Fase 3.2b - Specifieke data-analyses

Naar aanleiding van de bepaling van de risicogroepen in fase 2, zijn er voor de volgende risicogroepen aanvullende analyses uitgevoerd.

- Verdeling van pensioenen onder de afkoopgrens;
- Flexibilisering pensioenuitkering;
- Ongehuwdenpensioen.

Fase 3.3 - Deelwaarnemingen

Naar aanleiding van de bepaling van de risicogroepen in fase 2, heeft het Fonds deelwaarnemingen uitgevoerd op individuele deelnemers. Op de gedefinieerde risicogroepen zijn deelwaarnemingen uitgevoerd:

- Actieve deelnemers met scheiding en IWO;
- Premievrije deelnemer met scheiding en IWO;
- AO-ers met IWO;
- AO-ers die "Aanvang AO" mutatie na 1-1-2018 heeft gehad.

3.6 Bevindingen uit uitgevoerde werkzaamheden

Fase 4 – Rapportage en beoordeling

Onderstaand is beschreven hoe het Fonds de bevindingen uit de controles uit fase 3 van het Kader Datakwaliteit heeft opgevolgd.

Voor de data profiling controles is een norm van 100% gehanteerd. Indien een controle niet leidt tot een 100% score, is de afwijking nader verklaard door het Fonds of opgenomen in een actieplan met correcties. Voor de generieke en specifieke analyses is een norm van 100% gehanteerd. Voor controles die niet aan de norm voldoen, is nader onderzoek uitgevoerd om te komen tot een verklaring. Er is bepaald of de verklaring leidt tot een actie die op het actieplan gezet moet worden. Een actie kan een correctie zijn, maar kan ook een aanvullende verdiepende analyse betreffen. Hierbij heeft het Fonds rekening gehouden met de vastgestelde MTA van €1 per maand.

Het bestuur heeft op 5 december 2023 een positief voorlopig besluit genomen over de datakwaliteit voor invaren. Dit besluit is gebaseerd op de resultaten van de uitgevoerde werkzaamheden uit fases 2 en 3, waaronder de resultaten uit de datakwaliteitsmetingen. Deze resultaten zijn samengevat in een rapportage. Onderdeel van het bestuursbesluit is het actieplan met uit te voeren correcties. Bij de besluitvorming zijn de opinies van de sleutelfunctiehouders meegewogen.

3.7 Nog te nemen stappen

Het Fonds weegt bij dit onderdeel twee fases mee: de get-clean fase en de stay-clean fase. Op van deze indeling zijn nog te nemen stappen richting het invaren gedefinieerd.

3.7.1 Get-clean fase

De get-clean fase richt zich op het corrigeren van bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de datakwaliteitsmetingen. Hiervoor is een actieplan opgesteld, die door het bestuur in de bestuursvergaderingen is gemonitord. De uitgevoerde acties hebben geen materiële impact op de aanspraken van de individuele deelnemers en/of de totale voorzieningen van het Fonds.

De huidige status is dat 2 van de 27 acties op het actieplan, dat voorkomt uit de metingen van fase 3 van het Kader Datakwaliteit, nog op 'open' staan. Het Fonds concludeert hieruit dat een groot deel van de acties al zijn afgerond. Van de resterende openstaande acties is de verwachting dat deze voor het invaarmoment zijn opgelost. Het bestuur blijft dit monitoren.

3.7.2 Stay-clean fase

De stay-clean fase richt zich op het schoon blijven van de pensioenadministratie richting invaren. Het fonds heeft vastgesteld dat er geen aanvullende beheersmaatregelen voor de KDE's nodig zijn. De datakwaliteit wordt door het bestuur periodiek gemonitord via daadwerkelijke metingen in de data door de pensioenuitvoeringsorganisatie, in lijn met het Datakwaliteitsbeleid van het Fonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie. De metingen uit fase 3 worden nog minimaal een keer vóór invaren herhaald. Zie [hoofdstuk 3.2.2](#) voor de rapportages die door de pensioenuitvoeringsorganisatie worden opgeleverd.

3.7.3 Oordeel datakwaliteit door het bestuur

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden, de huidige status van de get-clean werkzaamheden, de stay-clean fase en de AUP rapportage van EY, is de conclusie het Fonds dat de datakwaliteit voor invaren van voldoende kwaliteit is. Hierbij dienen wel de openstaande acties (zie [hoofdstuk 3.7.1](#)) uit het actieplan vóór invaren te worden afgerond.

Op 14 mei 2024 heeft het bestuur vastgesteld dat de datakwaliteit ten aanzien van pensioenbeheer op consistente en aantoonbare wijze is onderbouwd en daarmee wordt geborgd is ten behoeve van invaren.

3.8 Rapportage externe accountant/IT-auditor (voor invaarbesluit)

3.8.1 Beschrijving opdracht/werkzaamheden accountant/IT-auditor

In de Overeengekomen specifieke werkzaamheden Datakwaliteit – Wet Toekomst Pensioenen van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de beroepsorganisatie van de IT-Auditors (NOREA) zijn handvatten gegeven voor externe accountants en externe IT-auditors voor het uitvoeren van de Agreed Upon Procedures in fase 5 van het Kader Datakwaliteit.

De externe accountant EY heeft aan de hand van de 35 procedures uit dit document getoetst of de werkzaamheden uit het Kader Datakwaliteit door het fonds zijn uitgevoerd, of dat er onderbouwde afwijkingen hierop zijn (comply or explain).

3.8.2 Uitkomsten werkzaamheden en bevindingen accountant/IT-auditor

Uit de AUP komen drie procedures naar voren, waarvoor EY een bevinding formuleert. Het betreft 1 bevinding bij de werkzaamheden van fase 2 en 2 bevindingen bij de werkzaamheden voor fase 3. De bevindingen zijn gerelateerd aan de reproduceerbaarheid van de aansluiting van de gebruikte data in de metingen met de pensioenadministratie en een afwijkende vaststelling van de omvang van de deelwaarnemingen in fase 3.

3.8.3 Beoordeling van uitkomsten door bestuur en conclusies van bestuur hierover

Het Fonds acht deze bevindingen niet blokkerend voor het vaststellen van de datakwaliteit. Het Fonds heeft vastgesteld dat de datakwaliteit analyses zijn uitgevoerd op data die via queries uit de pensioenadministratie zijn onttrokken. Daarnaast heeft het Fonds vastgesteld dat in het Kader Datakwaliteit een indicatief voorbeeld voor het vaststellen van de omvang van de deelwaarnemingen is opgenomen, waarvan onderbouwd afgeweken kan worden. Verder zijn er geen bevindingen in de rapportage van de externe accountant. Op basis hiervan oordeelt de projectgroep dat het Kader Datakwaliteit aantoonbaar volledig is doorlopen en de uitkomsten uit fases 1 t/m 4 een juist en volledig beeld geven van de huidige datakwaliteit van het fonds.

3.9 Onderzoek externe accountant (na invaren)

3.9.1 Beschrijving opdracht externe accountant

Het Fonds laat de externe accountant EY een onderzoek uitvoeren naar de datakwaliteit na invaren. De exacte opdrachtbeschrijving stelt het Fonds vast op basis van het werkprogramma van de NBA, de Pensioenfederatie en DNB, waarvan het Fonds heeft begrepen dat deze in ontwikkeling is.

3.9.2 Werkwijze hoe bestuur omgaat met bevindingen van de externe accountant;

Het Fonds zal de bevindingen van de externe accountant evalueren, deze verwerken en eventueel aanvullende werkzaamheden uitvoeren. Hier zal altijd een bestuursbesluit aan ten grondslag liggen.

3.10 Datakwaliteit na invaren

De Kritische data-elementen die relevant zijn in de nieuwe regeling blijven ook na het invaren onder de monitoring van het Fonds staan. Daarnaast worden eventuele nieuwe KDE's die volgen uit de nieuwe regeling, gedefinieerd. Voor deze KDE's zal tevens beheersing ingericht worden. Daarnaast wordt waar nodig het datakwaliteitsbeleid geactualiseerd.

Als na het invaren nieuwe bevindingen worden geconstateerd ten aanzien van de datakwaliteit, bijvoorbeeld door de werkzaamheden van de externe accountant, worden deze bevindingen in het kader van de beheerste en integere uitvoering gecorrigeerd. Dit proces zal conform het dan geldende incidenten- en klachtenproces worden opgepakt en volgens het correctie- en herzieningenbeleid worden gecorrigeerd.

3.11 Verwerking eventuele mutaties terugwerkende kracht

Het Fonds heeft een lage risicobereidheid ten aanzien van datakwaliteit. Dit houdt in dat ook correcties op basis van terugwerkende kracht mutaties verwerkt worden. Het Fonds acht het onwenselijk dat een terugwerkende kracht (verder: 'TWK') -mutatie bij een deelnemer effect heeft op de inwaarkapitalen van alle deelnemers. Om deze reden zullen correcties uitgevoerd worden vanuit de operationele reserve. De bepaling van deze operationele reserve is onderdeel van het bredere Wtp traject van het Fonds.

4 Risicoanalyses en beheersmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de risicoanalyses en de beoogde beheersmaatregelen ter beheersing van de risico's met betrekking tot de implementatie van de nieuwe pensioenregeling beschreven. De bijbehorende risico-inschattingen (zowel bruto als netto), zijn opgenomen in de risicomatrix, die als [bijlage](#) aan dit implementatieplan is toegevoegd.

De risicoanalyses zijn als risico self-assessment (verder: 'RSA') gemaakt en opgesteld door het bestuursbureau in samenspraak met het dagelijks bestuur. Daarna is de risicomatrix afgestemd met de sleutelfunctiehouder risicobeheer en de portefeuillehouder risicobeheer, alvorens de risicomatrix te bespreken en vast te stellen in de bestuursvergadering van 20 september 2024.

Bij het maken van de risicoanalyses, is het bestaande risicoraamwerk van het Fonds, waarop alle (reguliere) risico-inschattingen van het Fonds worden gebaseerd, gebruikt. De risicoanalyses geven een beeld van de inschattingen van het bestuur bij vaststelling. Gaande het implementatietraject, kunnen deze inschattingen veranderen, afhankelijk van de daadwerkelijk gerealiseerde resultaten. De inschattingen zijn dan ook geen statisch gegeven. Daar waar restrisico's in de loop van de tijd niet meer geaccepteerd worden, zullen nader te bepalen aanvullende beheersmaatregelen getroffen worden.

4.1 Impactanalyse

De invoering van de Wtp is in eerste instantie een ingrijpende stelselwijziging. Vanuit het denken in pensioenaanspraken en de opbouw daarvan en de pensioenpremie als variabele, wordt overgegaan naar het denken in kapitalen, de ontwikkeling daarvan en de pensioenpremie als vast gegeven. Het beleggen van de (gezamenlijk) ingelegde premies blijft ongewijzigd. De effecten van de rendementen die behaald worden hierop, worden wel direct(er) zichtbaar voor de individuele deelnemers.

De bepaalde mate van zekerheid die hoort bij het communiceren over pensioenaanspraken en -rechten, heeft geleid tot de vorming van noodzakelijke buffers (MVEV en VEV) om deze mate van zekerheid ook te kunnen geven. Beleggingsresultaten hebben in mindere mate een directe invloed op de hoogte van de pensioenaanspraken en/of -uitkeringen. In het nieuwe stelsel zijn buffers in mindere mate aanwezig, waardoor positieve én negatieve beleggingsrendementen meer direct invloed hebben op de (verwachte) pensioenuitkering.

Deze rendementen leiden derhalve tot variabele pensioenuitkeringen (van pensioengerechtigden) en fluctuaties in de verwachte pensioenuitkeringen (voor (gewezen) deelnemers). De processen bij de pensioenadministratie moeten hierop aangepast worden, maar ook de communicatie over pensioenen wordt hierdoor beïnvloed. In [hoofdstuk 4.1.1](#) wordt de impact op de pensioenadministratie en de communicatie beschreven.

Het nieuwe stelsel leidt ertoe dat de processen binnen de pensioenadministratie en het vermogensbeheer meer dan in het verleden op elkaar afgestemd moeten worden. Immers, de werking van de collectieve buffer (uitgedrukt in dekkingsgraad), valt weg. Beleggingsresultaten hebben een directe invloed op de persoonlijke pensioenvermogens en vervolgens op de (verwachte) pensioenuitkering. Omgekeerd heeft de bestandssamenstelling en de bijbehorende persoonlijke pensioenvermogens effect op de (strategische) beleggingsportefeuille. Dit vergt uitwisseling van

gegevens. In [hoofdstuk 4.1.2](#) wordt de impact van de transitie op de vermogensbeheerketen beschreven.

De verandering van het stelsel en de daarmee gepaard gaande wijziging in processen in de pensioen- en vermogensbeheerketen, heeft eveneens invloed op de focus binnen de governance en de procesbeheersing binnen het Fonds. Dit is beschreven in [hoofdstuk 4.1.3](#).

Tot slot heeft de transitie, maar ook de gewijzigde opzet van de uitvoering van processen impact op de kostenstructuur van het Fonds. Daarbij wordt gedacht aan de (eenmalige) transitiekosten, maar ook aan de structurele uitvoeringskosten na de transitie. De inzichten daarover zijn beschreven in [hoofdstuk 4.1.4](#).

4.1.1 Pensioenadministratie en communicatie

Het Fonds heeft de pensioenadministratie, uitkeringsadministratie en financiële administratie uitbesteed aan Appel. Hieronder vallen onder meer de volgende processen:

- Mutatieverwerking
- Premie-inning
- Uitkeringsadministratie
- Deelnemerscommunicatie (incl. helpdesk-functie)
- Financiële administratie
- Klachtenadministratie

In essentie blijft het aantal processen dat door Appel wordt uitgevoerd ongewijzigd. Inhoudelijk leidt de aanpassing naar de nieuwe pensioenregeling wel tot aanpassingen van bestaande processen. Appel maakt in de tweede helft van 2024 en de eerste helft van 2025 een gedetailleerde uitwerking van alle bedrijfsprocessen, legt deze vast en implementeert de nieuwe werkwijze. Het Fonds bewaakt via de reguliere project-inrichting (zie [hoofdstuk 1](#)) de voortgang hiervan.

Vanaf 1 januari 2025 gaan de aangesloten ondernemingen van het Fonds de mutaties (in- en uitdienst, parttime-percentage, salaris, etc.) via UPA aanleveren. Het project hiertoe is, los van de implementatie naar de nieuwe regeling, in maart 2024 gestart. De technische realisatie hiervan is per eind oktober 2024 gepland. Deze realisatie wordt in oktober/november 2024 getest. In december 2024 volgt een definitief besluit om per 1 januari 2025 deze aanlevering (en daarop volgende STP-verwerking binnen het pensioenadministratiesysteem) via UPA in productie te nemen (1^e aanlevering o.b.v. salarisverwerking januari 2025).

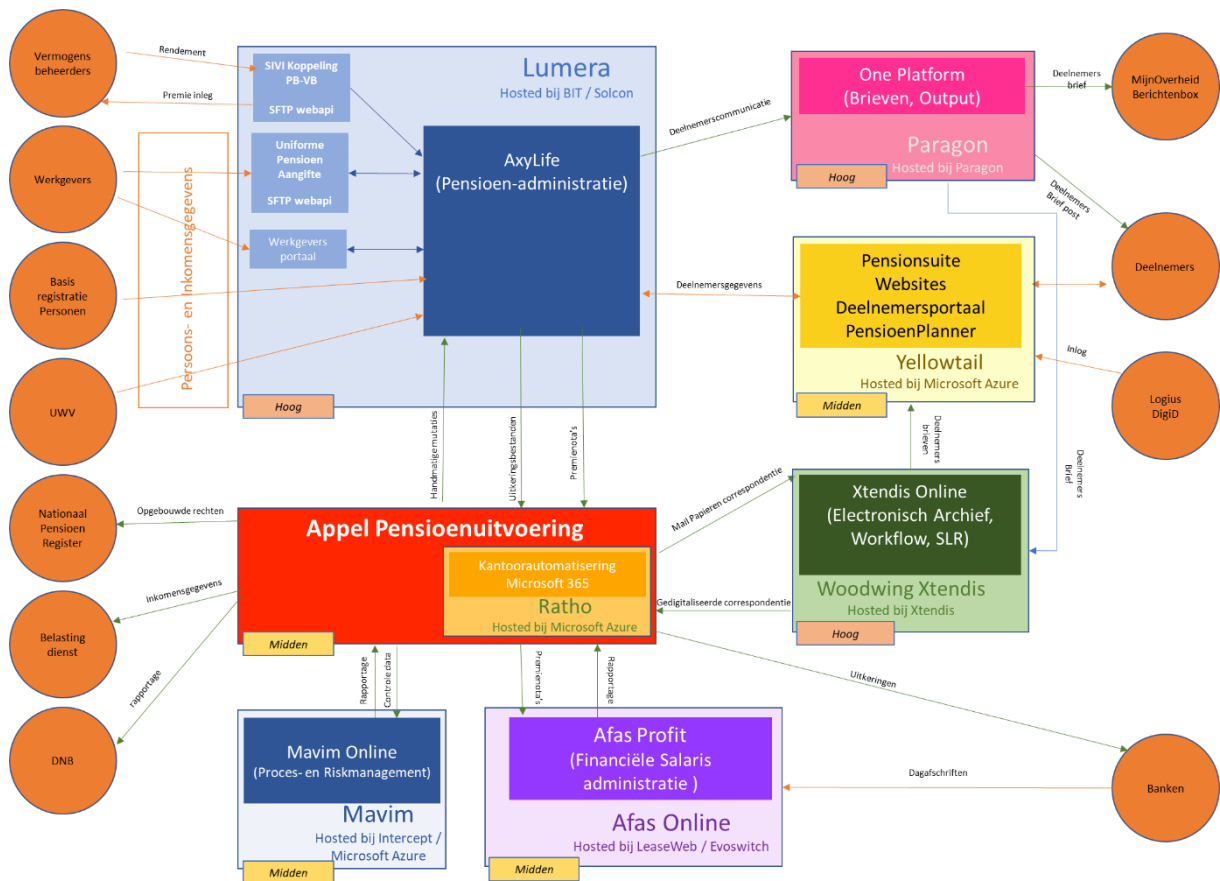
De nieuwe pensioenregeling is een premie-regeling. De ingelegde premie wordt belegd op basis van de life-cycle, passend bij de risicohouding van de deelnemers. Het proces ten aanzien van de premie-inning (vanuit het Fonds bij de aangesloten ondernemingen) wijzigt hierdoor. Appel heeft een generieke aanpak, gekoppeld op de UPA-mutatie aanlevering opgesteld. Tijdige premiebetaling is daarbij van belang. Het Fonds kent momenteel (Ftk) een premieheffing per kwartaal (vooruit) op voorschotbasis, met een premieafrekening (op jaarbasis achteraf) en kent daarbij een beperkt aantal aangesloten ondernemingen. In het eerste half jaar van 2025 worden nieuwe afspraken met

de aangesloten ondernemingen gemaakt, die ertoe leiden dat de aangesloten ondernemingen maandelijks, direct volgend op de mutatie-aanlevering (via UPA) de verschuldigde premie voldoen. Als de premie tijdig is ontvangen, kan deze ook tijdig worden belegd conform het beleggingsbeleid van het Fonds. Indien de premie niet tijdig wordt ontvangen, leidt dat tot een voorfinanciering van de premieinleg door het Fonds vanuit eigen reserves. Aangezien de doelstelling van het Fonds is om reserves zo klein mogelijk te houden, worden goede betalingsafspraken (en het handhaven daarvan) gemaakt.

De huidige systemen die Appel gebruikt bij de uitvoering van de processen, zullen niet wijzigen. De inrichting van die systemen wel. Appel heeft, mede gelet op de transitie voor al haar klanten, in 2023/2024 de volgende systemen succesvol geïmplementeerd voor de Ftk-dienstverlening:

- One Platform (systeem voor opstellen en verzending van de deelnemerscommunicatie)
- Pensionsuite (systeem voor deelnemersportaal, pensioenplanner en websites); *hier maakt PF Cosun vooralsnog geen gebruik van.*

De overige systemen zijn reeds meerdere jaren in gebruik bij Appel. Dit leidt tot de volgende 'informatiearchitectuur'.

Uiteraard erkent het Fonds de belangrijke wijzigingen die inhoudelijk in, met name, AxyLife van Lumera moeten plaatsvinden. AxyLife is het pensioenadministratiepakket. Dit systeem is geschikt om zowel uitkerings- als premieregelingen in te administreren (dit is geregeld in de 'core'). De

fondsspecifieke inrichting van de pensioenregeling (de rekenregels) dient uiteraard wel aangepast te worden.

Appel kiest ervoor om een generiek rekenmodel op te zetten voor alle klanten, waarbij per klant via parameters de inhoudelijke opzet van het rekenmodel specifiek gemaakt kan worden. Voor de overgang van de huidige pensioenadministratie naar een nieuwe pensioenadministratie hanteert Appel de onderstaande werkwijze:

- Referentiemodel voor de pensioenadministratie per premieregeling ontwikkelen op basis van de standaard diensten geschikt voor alle klanten;
- Implementeren referentiemodel (in test) naast het bestaande model van de klant (digital twin);
- Vanaf invaren geldt het bestaande model vóór invaardatum en het nieuwe model vanaf invaardatum;
- Voor TWK mutaties blijft het bestaande model met invaarregels beschikbaar, waardoor deze mutaties naadloos verwerkt kunnen worden.

Hiervoor wordt een zgn. digital twin per fonds ingericht. De digital twin is een inrichting waarbij de huidige pensioenregeling en de nieuwe (niet actieve) pensioenregeling zichtbaar zijn binnen één pensioenadministratiesysteem. Dit maakt het mogelijk om mutaties door te voeren voor beide regelingen en daarvan de consequenties inzichtelijk te maken m.b.t. de nieuwe regeling. De betreffende administratie draait in een testomgeving en maakt gebruik van de beschikbare data uit de productieomgeving van de klant. In de productieomgeving blijft de huidige administratie gewoon doordraaien (reguliere dienstverlening Appel).

De zogenaamde schaduw administratie (digital twin) maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van pensioenvermogens (collectief en individueel). Om de Ausgangssituatie van de digital twin in te richten wordt op basis van een bepaalde stand daadwerkelijk ingevaren, waarbij aanspraken van deelnemers worden omgezet in persoonlijke pensioenvermogens en collectieve 'potjes' worden gevuld, waarbij indien van toepassing rekening wordt gehouden met de beoogde compensatie. Daarbij blijven de 'Ftk' gegevens nog steeds zichtbaar.

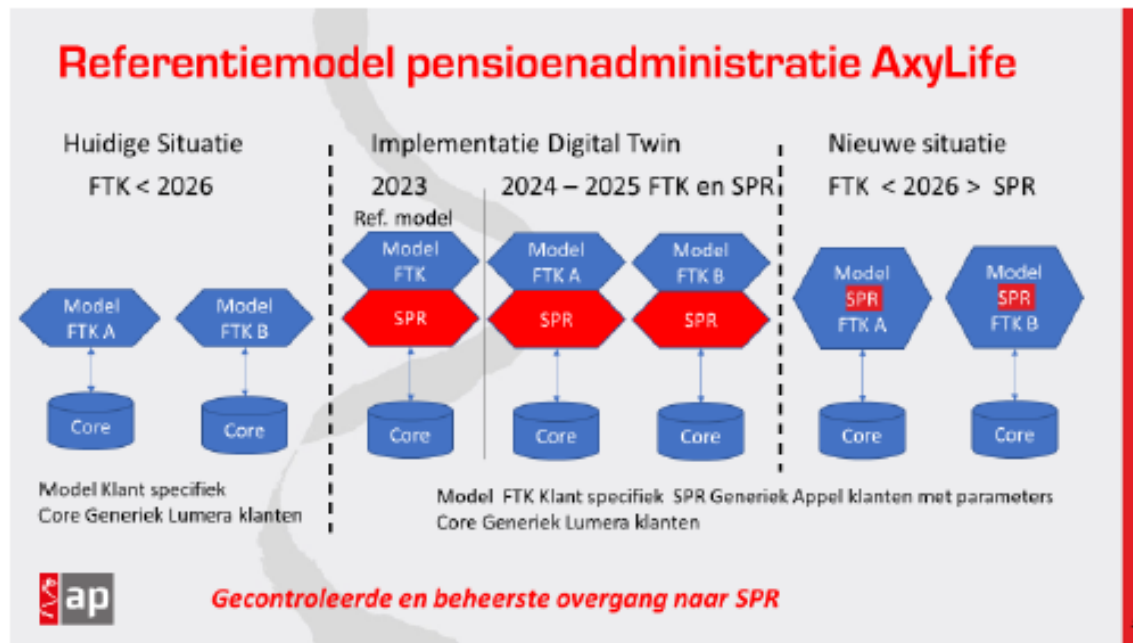
De productiedata ten behoeve van de digital twin worden niet geactualiseerd tijdens het schaduw draaien. Er wordt daarentegen gebruik gemaakt van een gekozen Ausgangssituatie en peilmoment. Wel kunnen de mutaties die in productie zijn verwerkt tussen de gekozen Ausgangssituatie en het peilmoment, doorberekend worden voor de nieuwe regeling.

Deze digital twin resulteert in een eindrapportage die aantoont dat de juiste pensioenregeling is ingeregeld, dat de invaar module correct heeft gewerkt en dat de mutaties leiden tot correcte aanpassingen in de collectieve en persoonlijke pensioenvermogens.

Nadat de digital twin fase is afgerond, wordt er een testomgeving ingericht waarin het invaren nogmaals wordt gesimuleerd op basis van bestaande productiegegevens. Hierbij worden bij invaren de originele data daadwerkelijk omgezet in een nieuw Wtp-product. Na het invaren wordt een standaard set mutaties rechtstreeks doorgevoerd op de 'Wtp'-polis. Ook deze test wordt afgerond met een eindrapportage vanuit Appel Pensioenuitvoering.

Het voordeel van deze aanpak is dat de inrichting van de digital twin per fonds minder inspanning vergt en een kortere doorlooptijd kent. Ook komt het de toekomstige onderhoudbaarheid van de

software van de pensioenadministratie ten goede. Hieronder een schematische weergave van de transitie van de pensioenadministratie.

De voordelen van de digital twin zijn:

- Rekenen met de hele populatie (uitgangbestand) met feitelijke data en rekenregels;
- Gedetailleerde analyse van de effecten van mutaties onder de nieuwe regels zowel op individueel als totaal niveau;
- Onderbouwing van besluitvorming (géén spelomgeving);
- Achteraf corrigeren (TWK) is mogelijk;
- De transitie wordt uiteindelijk binnen één omgeving doorgevoerd op basis van een mutatie invaren (vergelijkbaar met een CWO);
- Doorlooptijd tussen besluitvorming en in productie name is relatief kort.

Ten aanzien van bovenstaande proces, heeft Appel een plan van aanpak opgesteld, dat de periode van september 2024 t/m september 2025 omvat. Dit plan van aanpak omvat de volgende (sub-)doelstellingen:

- Definitief vaststellen van een migratiekalender waarin is bepaald wanneer welke klant een digital twin van haar pensioenadministratie krijgt ingericht (beoogde periode sept. 2024 – Q3 2025);
- Definitief vaststellen van de pensioenregeling WTP en de bijbehorende parameters (bijv. compensatie, hoogte van de collectieve potten) per klant op basis waarvan de Digital Twin kan worden ingericht;
- Implementeren van een digital twin per klant in de pensioenadministratie en financiële administratie en gegevensuitwisseling met de beleggingsadministratie (SIVI-standaard PB-VB);
- Per klant testen (FAT/GAT en integratietest) van ingerichte klantspecifieke digital twin omgeving inclusief invaren, voordat deze wordt vrijgegeven;

- Vaststellen dienstverlening Appel t.b.v. schaduwdraaien met digital twin;
- Ingerichte dienstverlening bij Appel ter ondersteuning van digital twin;
- Schaduwdraaien met digital twin per klant inclusief de processen invaren, rendementstoekenning, premie bijwerken, TWK, etc..

Ten aanzien van de deelnemerscommunicatie wijzigt de inhoud van de (standaard) procesbrieven. Daarnaast is het tijdens de transitieperiode van belang dat alle deelnemers (incl. gewezen deelnemers en pensioen- en andere aanspraakgerechtigden) van het Fonds informatie ontvangen over de wijzigingen in de nieuwe pensioenregeling. De manier waarop het Fonds dat doet, is beschreven in het communicatieplan, dat los van dit implementatieplan wordt ingediend bij AFM. Appel is in 2024 gestart met het uniformeren van de correspondentie voor al haar klanten, waarbij de identiteit van de verschillende klanten wordt meegenomen. Op basis van dat uniforme brievenboek (bestaande uit 66 brieven), dienen 42 brieven aangepast te worden naar de nieuwe regeling. Het Fonds vindt betrokkenheid bij deze omzetting van belang, mede gelet op de kernwaarden en (strategische) doelstellingen die het heeft. Via de projectorganisatie, maar ook vanuit de reguliere bedrijfsvoering (met frequente contactmomenten tussen bestuursbureau en Appel), wordt de tijdige aanpassing van de brievenset gevolgd.

Naast de schriftelijke communicatie, is Appel ook verantwoordelijk voor de klant-contacten (inclusief klachtenadministratie). Deze klantcontacten worden onderhouden door de medewerkers die eveneens de administratie voeren. Het Fonds monitort de tijdige opleidingsactiviteiten van die medewerkers binnen Appel.

De manier waarop en in welke hoedanigheid eventuele verdere toelichtingen aan deelnemers wordt verstrekt over de behaalde beleggingsrendementen, wordt in een later stadium uitgewerkt. Momenteel heeft het Fonds nog geen deelnemersportaal ingericht, waardoor 'real-time' informatiedeling ten aanzien van persoonlijke pensioenvermogens en/of behaalde rendementen op deelnemersniveau nu (nog) niet mogelijk is. Het Fonds beraadt zich op het inrichten van een dergelijk deelnemersportaal. Daarbij worden de mogelijkheden van Appel (via Yellowtail inclusief een koppeling met de website) meegenomen.

De tijdige verwerking van financiële boekingen binnen de financiële administratie wordt belangrijker in het nieuwe stelsel. Diverse boekhoudkundige resultaten dienen op reguliere basis te worden meegenomen in de pensioenadministratie, maar ook omgekeerd (denk aan de verwerking van mutaties in de diverse operationele reserves en voorzieningen).

Tot slot zal een koppeling van Appel met de vermogensbeheerpartijen (Van Lanschot Kempen IM, BlackRock en State Street) gerealiseerd moeten worden. Bij die gegevensuitwisseling is de Sivi-standaard het uitgangspunt. Appel draagt er, via Lumera, zorg voor dat de ontvangst (informatiestroom 2) en verzending van de betreffende informatiestromen (informatiestroom 1a, 1b en 1c) tijdig en juist verloopt. Voor een verdere beschrijving hiervan wordt verwezen naar [hoofdstuk 4.1.2.](#)

4.1.2 Vermogensbeheerketen

Alle deelnemers hebben in de nieuwe pensioenregeling een persoonlijk pensioenvermogen. Dit pensioenvermogen leidt tot een (verwachte) pensioenuitkering, die meebeweegt met de behaalde beleggingsrendementen. Daarom is een directe communicatiestroom tussen de pensioenadministratie en de vermogensbeheerketen noodzakelijk. Binnen de vermogensbeheerketen worden de volgende partijen onderkent:

- Van Lanschot Kempen IM (Fiduciair vermogensbeheerder)
- State Street (beleggingsadministrateur/custodian/performance-meter)
- BlackRock (LDI-beheerder)

In de basis verandert er binnen de processen van de verschillende partijen niet veel. De werkzaamheden die worden uitgevoerd zijn gelijk, alleen is in sommige gevallen de frequentie van de uitgevoerde processen veranderd. Dit om tijdige uitwisseling van gegevens tussen vermogensbeheer en pensioenbeheer mogelijk te maken. Per 2025 wordt in die zin de accounting bij State Street omgezet van een maandelijkse frequentie naar dagelijkse frequentie. Verder is de strategische normportefeuille (relevant voor VLK) en de strategische renteaafdekking (relevant voor BlackRock) afhankelijk van de leeftijdsopbouw en vermogensverdeling binnen de deelnemerspopulatie. Door toevoeging van beleggingsrendementen volgens een lifecycle, door de maandelijkse premietoevoeging en door de maandelijkse pensioenuitkeringen, wijzigt de vermogensverdeling binnen het Fonds. Toetredingen en overlijdens leiden tot een veranderende leeftijdsopbouw van de populatie. Hierdoor veranderen ook de strategische normportefeuilles elke maand. De afstemming van deze verandering tussen partijen en de mogelijkheid om hierop te acteren door de verschillende partijen is een procesmatige verandering.

Het Fonds ziet toe op de benodigde aanpassingen in de processen bij de verschillende partijen via de reguliere projectorganisatie (zie [hoofdstuk 1](#)). Ten aanzien van de aansluiting tussen pensioenbeheer en de vermogensbeheer is gestart met een ketenoverleg. In afstemming met alle ketenpartijen samen (Appel, VLK, BlackRock en State Street) wordt een 'target operating model' (verder: 'TOM') opgesteld, waarin de processen, werkzaamheden en verantwoordelijkheden per ketenpartij worden beschreven. Daarnaast voorziet dit TOM in de uitwerking van fall-back procedures waarvan gebruik gemaakt wordt als informatiestromen onjuist blijken te zijn of als systemen/processen onverwachts onderbroken worden. In dit TOM is eveneens de realisatieplanning opgenomen.

4.1.3 Governance en procesbeheersing PF Cosun

Het Fonds voorziet geen wijzigingen in de governance als gevolg van de implementatie van de Wtp. Ook in de relatie met Appel, VLK, BlackRock en/of State Street ziet het Fonds geen of nauwelijks veranderingen.

De reguliere opzet van afstemming tussen het Fonds en de uitbestedingspartijen, veelal vanuit operatie verzorgd door het bestuursbureau, zal ongewijzigd worden voortgezet.

4.1.4 Kostenstructuur

De kostenstructuur ten aanzien van de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling is nog niet bekend. Het Fonds voorziet echter geen majeure aanpassing, maar verwacht ook geen daling van de reguliere uitvoeringskosten. Een eventuele kostenstijging door afname van aanvullende diensten bij Appel (zoals bijvoorbeeld kosten voor een deelnemersportaal en het verzorgen van de daaraan gekoppelde website), zijn in deze verwachting niet meegenomen.

De eenmalige transitiekosten zijn afhankelijk van het benodigde meerwerk dat Appel moet uitvoeren bij de implementatie. Oorspronkelijk was de verwachting dat deze tussen € 350.000 (volledige standaard dienstverlening) en € 800.000 (veel maatwerk) zouden uitkomen. Op 27 september 2024 heeft Appel de tarieven voor de transitie gedeeld, die hoger lagen dan oorspronkelijk verwacht. De stijging wordt veroorzaakt doordat de tijdsbesteding achteraf hoger lag dan vooraf ingeschat en door de introductie van aanvullende regelgeving ten aanzien van de collectieve uitkeringsfase. De totale kosten, bij standaard uitvoering, zijn als volgt (opgesplitst naar 3 onderdelen):

A.	Wtp-transitievoorbereidingen afstemmen en ondersteunen	€ 100.000,-
B.	Inrichting van systemen en processen	€ 430.000,-
C.	Activiteiten invaren	€ 65.000,-
	Totaal	€ 595.000,-

Het Fonds schat de werkelijke eenmalige transitiekosten hoger in, gelet op het beperkt aantal afwijkingen die het Fonds heeft opgenomen in de pensioenregeling en de financiële opzet ten opzichte van de standaard-inrichting van de SPR bij Appel.

Daarnaast verwacht het Fonds aanvullende kosten ten aanzien van de dienstverlening van de Fiduciair vermogensbeheerder en de verhoogde frequentie van accounting werkzaamheden bij State Street. Deze laatste worden ingeschat op € 36.000,- per jaar en gaan naar verwachting in per 1 januari 2025. Deze kosten zijn onderdeel van de kosten vermogensbeheer. De invloed van de verwachte kostenstijging op de kosten vermogensbeheer (uitgedrukt als percentage van het gemiddelde vermogen) is zeer beperkt.

Als gevolg van de aanpassing van de strategische beleggingsportefeuille, worden op transitiemoment (althans in de eerste maand na de transitie) transacties uitgevoerd. Deze zullen zorgen voor een eenmalige stijging van de transactiekosten in 2026. Door het stellen van bandbreedtes rondom de normallocatie van de beleggingscategorieën, denkt het Fonds een structurele verhoging van de transactiekosten te beperken. Echter, door de afhankelijkheid van de normportefeuille naar de bestands- en rendementsontwikkeling, is het niet uit te sluiten dat er, ten opzichte van de huidige opzet van de beleggingsportefeuille, vaker transacties plaatsvinden. Dit leidt derhalve tot een stijging van de transactiekosten voor het Fonds.

4.2 Operationele en IT-risico's en beheersmaatregelen

Op basis van artikel 46, lid 3, sub a besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de operationele en IT-risico's, waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van deze risico's.

Het Fonds ziet de voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) volgende risico's:

Risico		Beheersmaatregelen
1	Appel (PUO) haalt deadlines niet voor tijdige implementatie van de nieuwe pensioenregeling	<p>Inzicht in projectplanning en voortgang obv periodieke voortgangsrapportage(s)</p> <p>Afspraken over deadlines oplevering mijlpalen (incl. detailplanning/deliverables)</p> <p>Periodieke bespreking van voortgangsrapportage(s) tussen Fonds en PUO</p> <p>Vooraf inrichting van escalatie-procedure</p> <p>Vooraf beschrijving fall-back scenario bij niet behalen deadlines</p>
2	De deadlines in de vermogensbeheerketen worden niet gehaald	<p>Inzicht in projectplanning en voortgang obv periodieke voortgangsrapportage(s)</p> <p>Afspraken over deadlines oplevering mijlpalen (incl. detailplanning/deliverables)</p> <p>Periodieke bespreking van voortgangsrapportage(s) tussen Fonds en ketenpartijen</p> <p>Vooraf inrichting van escalatie-procedure</p> <p>Vooraf beschrijving fall-back scenario bij niet behalen deadlines</p>
3	De eerbiediging van opgebouwde rechten uit oude pensioenregelingen (zoals bijv. OOP, PP niet-uitruikbaar, etc) kan niet worden uitgevoerd of alleen tegen onevenredige kosten worden uitgevoerd in de nieuwe pensioenregeling	<p>Vooraf haalbaarheidstoets en impacttoets door Appel laten uitvoeren</p> <p>Expliciete afspraken over alle pensioensoorten maken met Appel tav de inrichting</p> <p>Volgen van voortgang implementatie (fondsspecifiek) dmv voortgangsrapportage Appel en gesprekken daarover</p> <p>Volgen/participeren in test-traject oplevering nieuwe pensioenregeling (via bestuursbureau)</p>
4	Marktpartijen die zouden kunnen zorgen voor een realistische fall-back scenario zijn niet (meer) beschikbaar voor tijdige implementatie op beoogde transitiedatum (vendor lock-in)	<p>Monitoring op voortgangsrapportage(s) Appel en haalbaarheid van oplossing</p> <p>Realistische en toetsbare afspraken over fall-back mogelijkheden binnen Appel maken in transitie-overeenkomst</p> <p>Appel toetsen op realistisch beeld ten aanzien van Lumera (AxyLife)</p> <p>Marktontwikkelingen volgen</p> <p>Laatste fall-back: organiseren van zelfadministratie</p>

Risiko		Beheersmaatregelen
5	Testscenario's blijken achteraf onvolledig te zijn geweest (onvoorziene situaties), waardoor herstelwerkzaamheden nodig zijn	<p>Check uitkomsten invaren onafhankelijk van PUO door pensioenfonds (externe 1e lijns doorrekening)</p> <p>Betrokkenheid bestuursbureau PF Cosun bij testwerkzaamheden</p>
6	Bedachte architectuur (basismodel) blijkt niet om te zetten te zijn naar werkende functionaliteit bij Appel en/of VLK	<p>Doorvragen naar 'proof'</p> <p>Onafhankelijke opinie naar haalbaarheid architectuur (door bijv. IT-auditor)</p>
7	De nieuwe pensioenregeling wordt niet juist of volledig ingericht respectievelijk uitgevoerd conform de opdracht van sociale partners	<p>Uitvoeringstoets volledige regeling</p> <p>Beoordeling van uitvoeringstoets (incl. inrichting en flexibiliteit naar de toekomst toe) door Fonds/bestuursbureau</p> <p>Deepdive sessies/gesprekken tussen projectorganisatie(s) uitbestedingspartij/PUO en Fonds</p>
8	Keuzes/besluitvorming binnen operationele inrichting worden door Appel Pensioenuitvoering en/of Van Lanschot Kempen gemaakt zonder dat het Fonds daarbij betrokken is dan wel inzicht heeft in de gevolgen van die keuzes. Daardoor zijn keuzes gemaakt waardoor de pensioenregeling en/of het beleggingsbeleid niet op de bedoelde wijze kan worden gevoerd	<p>Onderdeel maken van projectbesprekingen/voortgangsrapportage(s)</p> <p>Deepdive sessies/gesprekken tussen projectorganisatie(s) uitbestedingspartij/PUO en Fonds</p>
9	Uitkomst van invaarberekening is niet correct	<p>Check uitkomsten invaren onafhankelijk van PUO door pensioenfonds (externe 1e lijns doorrekening)</p> <p>Assurance na invaren</p> <p>Meenemen als voorwaarde voor goedkeuring in testfase (zonder goedkeuring methodiek geen ingang productie)</p>
10	Acties op het actieplan datakwaliteit (get clean) zijn niet tijdig uitgevoerd/opgeleverd	<p>Onderwerp van gesprek in reguliere (twee-wekelijkse) operationele afstemming tussen bestuursbureau en Appel</p> <p>Periodieke terugkoppeling van voortgang door bestuursbureau aan bestuur</p> <p>Dashboard datakwaliteit (op te stellen door Appel)</p>
11	Stay-clean activiteiten worden niet effectief uitgevoerd waardoor kort voor	Structurele periodieke dashboard-rapportage datakwaliteit

Risico		Beheersmaatregelen
	transitiemoment de datakwaliteit (toch) niet naar behoren is	UPA-aanlevering (geautomatiseerd) vanuit aangesloten ondernemingen vanaf 1 januari 2025
12	Risico op onjuiste of onvolledige data in de vermogensbeheerketen	<p>DVO en SLA-afspraken maken over data</p> <p>Datapunten voor vermogensbeheer opnemen in (evt. separate) KDE-lijst</p> <p>Opnemen plausibiliteitschecks binnen de beheerketen, waardoor eventuele afwijkende data tijdig gesignaleerd worden</p> <p>Vooraf afspraken maken over meldingen/signalerings omtrent vermoeden foutieve data en escalatieprocedure</p>
13	Het risico dat onjuist ingevaren data niet hersteld kunnen worden naar de oude situatie	<p>Oplossing Lumera (Digital twin/AxyLife) voorziet in een correcte TWK-verwerking (ook over transitie heen)</p> <p>Invoerdata (parameterset) wordt getoetst in digital twin periode (incl. controleslag correcte verslaglegging parameters) voordat er daadwerkelijk wordt ingevaren</p> <p>Degelijke testplannen en uitvoering daarvan</p> <p>Controle op testplannen en nacalculatie door Fonds</p>
14	Risico dat onvoldoende capaciteit op bestuursbureau en/of bestuur(scommissies) leidt tot vertraagde besluitvorming, waardoor tijdslijnen niet gehaald worden	<p>Het Fonds stelt een realistische detailplanning op. Deze planning wordt door het bestuur/bestuursbureau nauw gemonitord</p> <p>Inzet en begeleiding van externe organisatie, waar, indien noodzakelijk, gebruik van gemaakt kan worden bij onvoorziene capaciteitsproblemen</p> <p>Bestuursbureau is in afgelopen jaar uitgebreid, zodat er naar verwachting voldoende capaciteit beschikbaar is in reguliere bedrijfsvoering. Bij calamiteiten zullen op basis van prioriteiten keuzes gemaakt moeten worden in het werkaanbod</p> <p>Er is een ontstentenis en belet regeling, waarbij bij (langdurige) uitval van een bestuurder (of meerdere bestuurders) toch besluiten genomen kunnen worden.</p>
15		Bespreking voortgangsrapportages met Appel

Risico	Beheersmaatregelen
De operationele stabiliteit of bruikbaarheid (functionaliteit) van het IT-systeem is onvoldoende als gevolg van (onvoorziene) beperkte performance, schaalbaarheid van de IT-omgeving (bij Appel/Lumera) of onvolledig of onjuist geprogrammeerde functionaliteit	Onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek architectuur Toezicht op en betrokkenheid bij testen van systemen

Samenvattende conclusie bestuur

Het bestuur acht de operationele en IT-risico's, op basis van de huidige inzichten en planningen, beheersbaar. Het vervangen van de meeste belangrijke/kritische IT-systemen bij Appel is niet aan de orde. De belangrijke wijzigingen van de rekenregels in het huidige pensioenadministratiesysteem (AxyLife) verloopt via de regulier change-management processen. Daardoor heeft het Fonds vertrouwen in een beheerste transitie. Daarbij vindt het Fonds het wel van belang om via nauwe contacten en reguliere voortgangsgesprekken de voortgang van de implementatie te (blijven) monitoren. Door inrichting van een gescheiden projectorganisatie ten opzichte van de reguliere uitvoeringsorganisatie bij Appel, wordt het risico dat het transitietraject de operationele uitvoering van de huidige pensioenregeling beïnvloed beperkt.

Als gevolg van de inrichting van de zgn. 'digital twin', waarin in een testomgeving de transitie en de uitvoering daarna op basis van een historische datum en op basis van werkelijke productiegegevens gesimuleerd wordt, worden de risico's tijdens de transitie beperkt. Er is immers op basis van werkelijke gegevens schaduw gedraaid. Het Fonds ziet toe op de juiste uitkomsten van de testwerkzaamheden, waaronder het omzetten van bestaande pensioenaanspraken en collectief vermogen naar persoonlijke pensioenvermogens (met collectieve reserves). Daarbij is het Fonds voornemens om een onafhankelijke toets berekening op individueel niveau uit te (laten) voeren. Doordat de datakwaliteit nu op orde is (zie [hoofdstuk 3.6](#)) en de operationele processen binnen de pensioenuitvoering bij Appel op orde zijn, wordt het risico dat de datakwaliteit tot aan de transitie (maar ook daarna) beperkt geacht.

De voorlopige implementatieplanning van Appel, geeft het Fonds voldoende vertrouwen in een tijdige oplevering van het fondsspecifieke model. In deze planning wordt de oplevering van het generieke rekenmodel, dat als basis geldt voor alle klantinrichtingen, verwacht in oktober 2024. Ter toets op de juiste werking van die generieke omgeving, acht het Fonds een aanvullende assurance wenselijk. In overleg met Appel en de overige klanten wordt bekeken of deze assurance over het generieke model gezamenlijk wordt verkregen en in welke vorm dat gebeurt.

Daarna volgt een stapsgewijze fondsspecifieke inrichting, waarbij per klant een doorlooptijd van 3 maanden is voorzien. Gelet op de eerdere toezeggingen die gedaan zijn door Appel, verwacht het Fonds uiterlijk 1 mei 2025 een volledig fondsspecifiek ingerichte en geteste omgeving te hebben. Op een later tijdstip zal het Fonds zelf besluiten of het, eventueel aanvullend op de eerder verkregen assurance op het generieke model, een fondsspecifieke assurance over de werking van de nieuwe inrichting voor het Fonds wenst te hebben (en in welke vorm).

Een nieuw stuk functionaliteit die moet worden gebouwd bij Appel en bij de partijen in de vermogensbeheerketen, betreft de gestandaardiseerde uitwisseling van gegevens tussen die ketenpartijen. Alhoewel de functie belangrijk is voor de juiste werking van de nieuwe regeling, is de technische koppeling, op basis van de specificaties van Sivi, niet complex. Daarnaast bestaat een goede fall-back optie, aangezien de aanlevering (tijdelijk) ook via huidige/bestaande uitwisselingsbronnen (zoals mail en/of (bestands-)uitwisselingsportalen) plaats kan vinden.

De daadwerkelijke oplevering van de implementatiewerkzaamheden en de kwaliteit daarvan is een belangrijk onderdeel van de validatie-criteria die gebruikt worden op de verschillende beslismomenten (zie [hoofdstuk 2](#)).

4.3 Uitbestedingsrisico's en beheersmaatregelen

Op basis van artikel 46, lid 3, sub e besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de beheersing van deze risico's.

Het Fonds ziet de voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) volgende risico's:

	Risico	Beheersmaatregelen
1	Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de transitie-communicatie te verzorgen dan wel vragen naar aanleiding van deze communicatie te beantwoorden	<p>Transitielcommunicatie wordt geautomatiseerd opgesteld en (na controle) verzonden (via One Platform, met koppeling vanuit AxyLife)</p> <p>Bestaande (dedicated) administrateurs voor PF Cosun (Ftk-regeling en Wtp-regeling gelijk)</p> <p>Appel heeft een aparte projectorganisatie, aanvullend op de reguliere bezetting</p> <p>Communicatiemiddelen (pensioenbulletin, voorlichtingsbijeenkomsten) worden ingezet (vlak) voordat transitiecommunicatie wordt verzonden (om zodoende al uitleg te geven over de inhoud en daarmee vragen te voorkomen)</p> <p>Eventuele inzet van medewerker bestuursbureau voor beantwoording vragen kan als 'back-up' overwogen worden</p>
2	Risico dat uitbestedingspartijen de onderuitbestedingspartijen onvoldoende aansturen dan wel onvoldoende sturingsmiddelen hebben om die partijen aan te sturen, waardoor tijdslijnen niet gehaald worden	<p>Voor aanlevering postverzending worden 'normale' procedures gevolgd; t.w. aanmelding van verzending minimaal 2 weken voor verzenddatum</p> <p>Aansturing van (onder)uitbestedingspartijen en het toezicht daarop valt onder de 'reguliere'</p>

Risico		Beheersmaatregelen
		werkprocessen (die deel uitmaken van ISAE-3402) Uit voortgangsrapportage(s) en de bespreking daarvan moeten deze punten zichtbaar zijn/worden
3	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen de (onder)uitbestedingspartijen om de nieuwe regeling te implementeren	Inzicht (verkrijgen) in opleidings-/trainingsactiviteiten van bij het Fonds betrokken medewerkers bij Appel/VLK/State Street Inzet door uitbestedingspartijen van extern ingehuurd experts (bijv. actuarissen)
4	Risico dat uitbestedingspartijen door de hoge investeringen ten behoeve van de transitie in liquiditeitsproblemen komen resp. niet meer kunnen voortbestaan	Tijdige afspraken maken over transitievergoedingen (in transitie-overeenkomst(en)) Kennissen van risico-rapportage(s) (oplevering per kwartaal) van uitbestedingspartijen waarin dit risico is onderkend Bij periodieke afstemmingen, voor zover transitievergoedingen nog niet zijn afgesproken, dit bespreken
5	Risico dat reguliere uitvoering (Ftk-regeling) in gevaar komt of dingen over het hoofd worden gezien qua transitie door een te grote (tijds)druk of door een gewijzigde bezetting, waardoor SLA's niet meer gehaald worden (en deelnemers niet goed worden bediend)	Korte communicatielijnen tussen bestuursbureau en Appel (uitvoering: reguliere 2-wekelijkse voortgangsgesprekken) en andere uitbestedingspartijen waarbij problemen vroegtijdig gesignaleerd (kunnen) worden Periodieke besprekingen van SLA-rapportage (oplevering eens per kwartaal) van Appel, waarin inzicht wordt gegeven in de afhandeling van processen (aantal, tijdigheid en volledigheid) Separate inrichting projectmanagement binnen Appel, waardoor belasting van (extra) werkzaamheden in voorbereiding en test-fase los staan van operatie.

Samenvattende conclusie bestuur

Het bestuur acht de uitbestedingsrisico's, op basis van de huidige inzichten, beheersbaar. De inschatting van het uitbestedingsrisico in het kader van de transitie, komt in aanvulling op de reguliere risico-inschattingen, waaronder ook de inschattingen van het uitbestedingsrisico. Vanuit de transitie worden er beperkt aanvullende uitbestedingsrisico's gezien.

Het Fonds heeft in de jaren 2020 en 2021 de belangrijkste/kritische uitbestedingspartijen (PUO en (fiduciair) vermogensbeheer) geselecteerd. In die selectieprocedure is de (voorgenomen) wijziging van het pensioenstelsel meegenomen. Daarbij is gekeken naar de capaciteiten van die uitbestedingspartijen ten aanzien van verandermanagement.

Daarnaast heeft het Fonds de bezetting op het bestuursbureau, van waaruit de dagelijkse contacten en monitoring van de uitbestedingspartijen plaatsvindt, in 2023 uitgebreid. Op die manier is ook bij het Fonds capaciteit gecreëerd om de uitbestedingspartijen op zowel de huidige (Ftk-)regeling te monitoren als op de implementatie van de nieuwe (Wtp-)regeling.

Eén van de belangrijkste uitbestedingspartijen ten aanzien van de transitie is Appel. Ook Appel maakt gebruik van uitbestedingspartijen, waarbij Lumera, de leverancier van het pensioenadministratiepakket (AxyLife), de meest belangrijke is. Beschikbare capaciteit bij deze onderuitbestedingspartij is noodzakelijk om de benodigde wijzigingen door te voeren. Appel heeft de afspraken met Lumera gemaakt over de inzet/benodigde capaciteit. Het Fonds acht dat op dit moment voldoende, maar monitort de voortgang op de implementatieplanning aandachtig. Het Fonds ziet vooral op dit gebied een risico, waardoor de tijdige oplevering van de rekenmodule in gevaar komt. Daarbij opgemerkt dat er momenteel nog voldoende bewegingsruimte is in de planning voordat kritieke termijnen in gedrang komen (zie [hoofdstuk 2](#)).

De projectorganisatie bij Appel is additioneel aan de reguliere operatie opgezet. Daarmee is de belasting op de regulier operatie beperkt, hetgeen het risico dat de kwaliteit van de uitvoering van de bestaande (Ftk-)regeling verminderd wordt beperkt.

Om het risico dat gepaard gaat met een te grote mate van voorfinanciering van de implementatiekosten (zie ook [hoofdstuk 4.1.4](#)) door Appel te beperken, heeft het Fonds bij Appel aangegeven de afspraken over de transitievergoeding op korte termijn te starten.

In de vermogensbeheerketen zijn de veranderingen beperkter van omvang. De fiduciair vermogensbeheerder (VLK) is een Nederlandse partij met een groot aantal Nederlandse pensioenfondsen als klant. VLK heeft een van de koploperfondsen als klant, waardoor de interne voorbereidingen binnen die organisatie een eerdere einddatum (december 2024) hebben dan benodigd in het transitietraject voor ons Fonds. In de voorlopige projectplanning van de vermogensbeheerder is voldoende ruimte opgenomen om de koppeling tussen pensioen- en vermogensbeheer (cf. Sivi-richtlijnen) te testen. De afstemming tussen ketenpartijen (Appel, VLK, BlackRock en State Street) is opgestart.

4.4 Financiële risico's en beheersmaatregelen

Op basis van artikel 46, lid 3, sub f besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de financiële risico's en de beheersing van deze risico's.

Het Fonds ziet de voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) volgende risico's:

	Risico	Beheersmaatregelen
1	Risico dat de dekkingsgraad dusdanig daalt dat de (transitie)doelstellingen niet meer worden gerealiseerd op transitie moment	<p>Er is een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot zekerstellen van de dekkingsgraad</p> <hr/> <p>Op basis van vooraf vastgestelde triggergrenzen, worden vooraf vastgestelde acties ondernomen om verdere daling van de dekkingsgraad te voorkomen/beperken door inzet verhoging renteafdekking evt. aangevuld met beperking aandelenrisico (lineair of niet-lineair)</p> <hr/> <p>In scenario-analyses bij dekkingsgraden tussen 90% en 140% is door sociale partners geconcludeerd dat de transitie evenwichtig is. Het Fonds wil bij een dekkingsgraad van 90% of een dekkingsgraad > 140% in gesprek met sociale partners over de voortzetting van de transitie</p> <hr/> <p>Inzet van transitie-Ftk leidt ertoe dat de minimale inwaardekkingsgraad van 104% wordt beschermd (door kortingsmaatregelen)</p>
2	Risico op materiële verschillen in rendementen als gevolg van de timing van de transitie van de beleggingsportefeuille rond het transitie moment, waardoor niet meer aangesloten wordt op de risicohouding wat leidt tot een onevenwichtige uitkomst voor leeftijdscohorten	<p>Vooraf uitwerken van transitie-plan, waarin aandacht is voor omzetting van liquide en illiquide beleggingsproducten, marktomstandigheden en (verwachte) liquiditeit in de markt</p> <hr/> <p>Geen aanpassing van beleggingsproducten, beperkte herbalancering naar gewichten in bestaande beleggingsproducten</p>
3	Risico op ongunstige financiële resultaten (door negatieve rendementen of hoge transactiekosten) door transacties in beleggingsportefeuille als gevolg van het transitie moment, waardoor de evenwichtigheid van het invaren voor alle leeftijdscohorten in het gedrang komt	<p>Vooraf uitwerken van transitieplan beleggingen, waarin aandacht is voor omzetting van liquide en illiquide beleggingsproducten, marktomstandigheden en (verwachte) liquiditeit in de markt</p> <hr/> <p>Geen aanpassing van beleggingsproducten, beperkte herbalancering naar gewichten in bestaande beleggingsproducten</p>
4	Risico dat de transitiekosten (bij het Fonds zelf (intern) en ten behoeve van uitbestedingspartijen) fors hoger zijn dan verwacht/begroot	<p>Tijdig afspraken/transitie-overeenkomsten maken met uitbestedingspartijen, zodat kosten inzichtelijk zijn/worden</p> <hr/> <p>Werkelijke (overeengekomen) transitie-kosten z.s.m. verwerken in (meerjaren)begroting van het Fonds</p>

Risico	Beheersmaatregelen
	Vaste premievergoeding overeengekomen met werkgever, waarbij er (vooralsnog) voldoende ruimte is om kostenstijgingen op te vangen (premie-dekkingsgraad is ca. 140%).

Samenvattende conclusie bestuur

Het bestuur acht de financiële risico's, op basis van de huidige inzichten en marktomstandigheden, beheersbaar. De huidige dekkingsgraad is op dit moment voldoende hoog om aan alle transitiedoelstellingen van sociale partners te voldoen.

De mogelijkheden om aan alle transitiedoelstellingen te voldoen, hangt sterk af van de financiële positie van het Fonds op het transitiemoment. Deze financiële positie is afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn niet te sturen door het Fonds. Echter, het reguliere beleggingsbeleid van het Fonds is erop gericht om beheerste risico's te nemen om aan de doelstellingen van het Fonds te voldoen. Daarbij worden onbeloonde risico's zo veel als mogelijk gemitigeerd. Dit leidt ertoe dat binnen het huidige beleid marktschokken kunnen worden geabsorbeerd door de buffers van het Fonds.

Invaardekkingsgraad bij huidig beleid										
Aandelen (ontwikkeld en opkomend)										
	-40%	-30%	-20%	-10%	0%	10%	20%	30%	40%	
Rente	-2,0%	97%	100%	103%	105%	108%	111%	114%	117%	119%
	-1,5%	99%	102%	105%	108%	111%	114%	117%	120%	123%
	-1,0%	101%	104%	108%	111%	114%	118%	121%	124%	128%
	-0,5%	103%	107%	110%	114%	118%	121%	125%	129%	132%
	0,0%	106%	109%	113%	117%	121%	125%	129%	133%	137%
	0,5%	108%	112%	116%	120%	125%	129%	133%	137%	141%
	1,0%	110%	115%	119%	124%	128%	133%	137%	142%	146%
	1,5%	113%	117%	122%	127%	132%	137%	142%	146%	151%
	2,0%	115%	120%	125%	131%	136%	141%	146%	151%	156%

Om de risico's op korte termijn (tot aan de transitiedatum) in voldoende mate te kunnen beheersen, heeft het Fonds onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de invaardekkingsgraad te beschermen. De invaardekkingsgraad is voor dit onderzoek bepaald op 106%, de minimale invaardekkingsgraad waarop de transitie per 1 januari 2026 doorgaat. Uit dat onderzoek, is een triggergrens gedefinieerd waarbij het Fonds (markt)risico's terugneemt. De triggergrens is een dekkingsgraad van 118%.

		Aandelen					
		-37,5%	-30,0%	-22,5%	-15,0%	-7,5%	0,0%
Rente	-3,0%	92%	94%	96%	97%	99%	101%
	-2,5%	94%	96%	98%	99%	101%	103%
	-2,0%	95%	98%	99%	101%	104%	106%
	-1,5%	98%	100%	102%	104%	107%	109%
	-1,0%	100%	102%	104%	107%	109%	112%
	-0,5%	102%	104%	107%	110%	112%	115%
	0,0%	104%	107%	109%	112%	115%	118,0%

Als de actuele dekkinggraad die triggergrens bereikt, zal het Fonds het renterisico verlagen, door de renteafdekking op te hogen naar 100% (nu 75%). Afhankelijk van de oorzaak van het bereiken van deze triggergrens, wordt aanvullend daarop het aandelenrisico verlaagd door ofwel inzet van niet-lineaire beleggingsproducten (put-opties) ofwel door verlaging van de allocatie naar aandelen. Uit onderzoek van het Fonds blijkt dat deze risico-terugname passend is binnen het beleggingsbeleid van het Fonds en binnen de risicohouding. Het Fonds zal in de komende maanden de voorbereidingen treffen om ook operationeel de niet-lineaire beleggingsproducten te kunnen afsluiten.

Het Fonds beperkt het risico rondom afwijkende beleggingsrendementen kort na het transitiemoment. Daarvoor heeft het een transitie-strategie opgesteld. Het Fonds wil de beleggingsportefeuille (pas) na de transitiedatum omzetten naar de strategische beleggingsportefeuille volgens de nieuwe pensioenregeling. Het Fonds kiest er dus expliciet niet voor om voor de transitiedatum de beleggingsportefeuille reeds aan te passen naar de nieuwe allocaties. Het vooraf aanpassen leidt tot verhoogde risico's ten aanzien van het behalen van de transitiedoelen.

Gelet op de samenstelling van de beleggingsportefeuille, verwacht het Fonds dat de afwijking als gevolg van de nog uit te voeren transacties beperkt zal zijn. Het Fonds heeft als doelstelling om de transacties in januari 2026 uit te voeren. Mochten er marktomstandigheden zijn waardoor, naar mening van het Fonds, de transactiekosten te hoog worden, dan kunnen (een deel van) de transacties uitgesteld worden tot uiterlijk medio februari 2026. Door de transitieperiode van de beleggingsportefeuille zo kort mogelijk te houden, wordt de herverdeling van afwijkende¹ beleggingsrendementen zo beperkt mogelijk gehouden.

De waardering van de illiquide beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille op transitiemoment, te weten NL Woninghypotheken en Private Equity, wordt conform de reguliere procedures bepaald. Met name de waardering van de beleggingen in private equity (ca. 3% van de totale beleggingsportefeuille), vindt eind februari plaats. Dit houdt in dat de definitieve

¹ Afwijking van gerealiseerde rendementen ten opzichte van de strategische normportefeuille onder het nieuwe stelsel. Dit kan een positief of een negatief effect zijn. Gelet op de life-cycle, worden beleggingsrendementen naar leeftijd herverdeeld, waarbij jongeren meer blootstaan aan het beleggingsrisico dan ouderen.

waardebepaling ten behoeve van de assurance door de onafhankelijke accountant, zoals opgenomen als onderdeel van beslismoment 4 (zie [hoofdstuk 2.5](#)), pas daarna kan plaatsvinden. Tot dat moment, is de waardebepaling per 30 september 2025, indien nodig gecorrigeerd voor capital calls of capital distributions en omgerekend naar euro's leidend.

De hoogte van de transitiekosten voor het Fonds zijn nog niet bekend. Het Fonds streeft ernaar om deze afspraken zo spoedig mogelijk met de verschillende uitbestedingspartijen te maken. Feit is dat de kosten gemaakt moeten worden ten behoeve van de transitie. Een indicatie van de kosten is opgenomen in [hoofdstuk 4.1.4](#).

4.5 Juridische en privacy risico's en beheersmaatregelen

In aanvulling op de analyse van de risico's zoals opgenomen in artikel 46, lid 3 besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de juridische en privacy risico's en de beheersing van deze risico's.

Het Fonds ziet de voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitiemoment) volgende risico's:

	Risico	Beheersmaatregelen
1	Risico dat invaren van belanghebbenden ter discussie gesteld wordt en hierover een of meerdere individuele of collectieve civiele procedures worden opgestart	Beleid, beleidskeuzes en invaarmethodiek voldoen aan wetgeving Besluitvorming (incl. evenwichtigheidsbeoordeling) heeft plaatsgevonden binnen de wettelijke bepalingen (incl. hoorrecht, adviesrechten en goedkeuringsrechten van partijen) Keuzes t.a.v. invaarmethodiek volgen de standaard route, waardoor succesvolle civiele zaken minder waarschijnlijk zijn Toets ten aanzien van datakwaliteit is uitgevoerd en vastgesteld Goede en geteste (evt. via deelnemerspanel bij voldoende deelname) communicatie met deelnemers zodat zij weten wat zij kunnen verwachten.
2	Risico dat onvoldoende rekening gehouden wordt met 'privacy-by-design' in de inrichting en tijdens de testfase, waaronder het niet of onvoldoende voldoet aan AVG-vereisten	Oordeel functionaris gegevensbescherming (FG) over 'privacy-by-design' van test- en productieomgeving
3	Nieuwe dienstverleningsovereenkomst(en) en/of transitieovereenkomst(en) zijn niet passend en/of niet tijdig gereed	Is onderwerp van gesprek in specifieke klantoverleggen (laten) opnemen in plan van aanpak implementatie (bij alle uitbestedingspartijen)

	Risico	Beheersmaatregelen
4	Fondsdocumentatie (zoals pensioenreglement, ABtN, uitvoeringsovereenkomst) zijn niet tijdig gereed	Planning opnemen in reguliere processen, vastgelegd in strategische kalender
5	Inhoud pensioenregeling blijkt fiscaal bovenmatig	Fiscale toets van nieuw pensioenregeling voor aanvang laten uitvoeren door fiscus Opvolgen bevindingen fiscus na toetsing

Samenvattende conclusie bestuur

Het bestuur acht de juridische en privacy risico's, op basis van de huidige inzichten, beheersbaar. Daarbij wordt opgemerkt dat de actualiteiten gedurende de implementatieperiode ertoe kunnen leiden dat daar verandering in komt.

Het invaren leidt tot juridische risico's. Het Fonds heeft de standaardroute op basis van de wetgeving gevolgd. Daarmee wordt echter niet voorkomen dat er juridische procedures worden gestart die deze wetgeving ter discussie stelt. Het Fonds is van mening dat zij alle werkzaamheden heeft uitgevoerd om de kans op individuele of collectieve civiele procedures te beperken. Het bestaande pensioenadministratiesysteem (AxyLife) wordt ook gebruikt voor de administratie van de nieuwe pensioenregeling. Dit systeem voldoet aan de privacy-vereisten. Alle bestaande procedures en protocollen met betrekking tot de data-privacy (ook bij de uitbestedingspartijen) blijven van kracht. Het Fonds is voornemens om een oordeel van de functionaris gegevensbescherming te vragen over de opzet van de test- en productieomgeving.

Ter voorkoming van fiscale bovenmatigheid, is het Fonds voornemens het pensioenreglement voor het transitie-moment, te laten toetsen door de fiscus.

4.6 Governance, omgevings en communicatie risico's en beheersmaatregelen

In aanvulling op de analyse van de risico's zoals opgenomen in artikel 46, lid 3 besluit uitvoering PW en Wvb wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de governance, omgevings en communicatie risico's en de beheersing van deze risico's.

Het Fonds ziet de voor de implementatieperiode (periode tussen indiening van dit implementatieplan en het transitie-moment) volgende risico's

	Risico	Beheersmaatregelen
1	Risico dat Fonds onvoldoende (intern) regie kan voeren op implementatie Wtp	Interne projectstructuur implementatie opgesteld, met stuur- (DB/SFH Rb) en projectgroep (BB/Pfh. Rb) Afstemming interne projectstructuur op projectstructuur uitvoeringspartijen, incl. escalatielijnen Ontvangst van voortgangsrapportages (incl. Inzicht in realisatie, haalbaarheid en

	Risico	Beheersmaatregelen
		verantwoording) van uitbestedingspartijen incl. structurele bespreekmomenten Inregelen van onafhankelijke controle op uitvoerbaarheid en haalbaarheid (waaronder bijv. assurance)
2	Onvoldoende onafhankelijk toezicht op regievoering door Fonds in de implementatieperiode	Korte communicatielijnen tussen bestuur/bestuursbureau en 2 ^e /3 ^e lijn (SFH's) Korte communicatielijnen tussen bestuur/bestuursbureau en RvT Volledige toegang tot bestuursstukken (incl. verslaglegging) van SFH's en RvT Opname van SFH Rb in stuurgroep van het Fonds
3	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen het Fonds om regie te voeren tijdens de implementatieperiode	(Enkele) bestuurders en medewerkers bestuursbureau hebben (hands-on) ervaring bij implementatie van majeure reglementswijzigingen Beschikbare kennis/ervaring van operationele processen tav pensioenadministratie en financiële administratie binnen bestuursbureau en bestuur Beschikbare kennis/ervaring bestuurders met veranderingsprocessen (ook niet pensioen gerelateerd) binnen organisaties
4	Risico dat beheerskaders rond de nieuwe processen niet voorafgaand aan de transitie in werking zijn	Vanuit project- en stuurgroep wordt toegezien op aanpassing van (bestaande) procedures binnen pensioen- en vermogensbeheerprocessen Eigen (beleidsmatige) documenten worden via bestuurlijk proces bijgewerkt (denk aan IT-/datakwaliteitsbeleid (KDE-lijst), etc.) Opnemen van benodigde aanpassingen (voor zover Fonds intern) in strategische kalender 2025. Bewaken van de voortgang van die kalender cf. reguliere processen (eens per kwartaal in bestuur)
5	Governance-opzet vanuit nFtk is niet meer passend/adequaat als gevolg van de veranderingen in de uitvoering van de regeling na transitie, waardoor de uitvoering na transitie niet in control is	Bestuurscyclus na implementatie Wtp dient in 2025 uitgewerkt te worden (opzet strategische kalender 2026 e.v.) Aanpassing van ABtN, waarin processen obv beleidskader zijn uitgewerkt

	Risico	Beheersmaatregelen
		Cf. reguliere cyclus alle bestaande beleidsdocumenten evalueren en bekijken waar aanpassingen obv Wtp benodigd zijn (inplannen in strategische kalender 2025)
6	Risico dat er aanvullende wet- en regelgeving komt of vertraging ontstaat in implementatie van (lagere) wet- en regelgeving, waardoor kort voor transitiedatum aanpassingen doorgevoerd moeten worden om de regeling passend te maken aan wet- en regelgeving	<p>Implementatieplan is opgesteld (en ingediend) naar de meest recente status van wet- en regelgeving (incl. toelichtingen toezichthouder(s))</p> <p>Ruime tijd tussen indiening implementatieplan en transitie (> 1 jaar), waardoor er veel handelingsperspectief is om issues op te lossen</p> <p>AxyLife voorziet in TWK-mogelijkheden, waardoor eventuele aanpassingen ook na transitie kunnen worden doorgevoerd (indien absoluut vereist)</p> <p>Volgen (zelf en via informatie adviseurs, uitbestedingspartijen en de Pensioenfederatie) van nieuwsberichten over eventuele aanpassingen vanuit wet- en regelgeving</p> <p>Het Fonds agendaert tijdig veranderingen in wet- en regelgeving in het bestuur</p>
7	Risico dat toezichthouders, door aanvullende informatiebehoefte (a.g.v. onduidelijke toelichting op vereisten) of veranderende normen voor beoordeling, het implementatietraject vertragen	<p>Implementatieplan/invaarsjabloon en overige documentatie zijn opgesteld/ingevuld op basis van de kennis uit de Q&A's/good practices van de toezichthouder(s)</p> <p>Begeleiding bij opstellen van implementatieplan door externe(n) met ervaring in dit proces vanuit (betrokkenheid bij) koploperfondsen</p> <p>Inzet van kennis van externen (gerenommeerde partijen uit de sector met directe lijnen met toezichthouders) moet leiden tot snelle beantwoording van eventuele vragen van toezichthouders</p> <p>In planning ruime periode tussen indienen implementatieplan/melding invaarbesluit en transitiemoment gepland. Gelet op tijdslijnen (incl. verlengingsperioden) die toezichthouder(s) aanhouden, is er ruimte beschikbaar</p> <p>Korte communicatielijnen tussen Fonds (resp. bestuursbureau) en uitbestedingspartijen en/of</p>

	Risico	Beheersmaatregelen
		adviseurs, zorgen ervoor dat vragen relatief snel beantwoord kunnen worden.
8	Risico dat toezichthouder niet akkoord gaat met transitie	<p>Implementatieplan/invaarsjabloon en overige documentatie zijn opgesteld/ingevuld op basis van de kennis uit de Q&A's/good practices van de toezichthouder(s)</p> <p>Begeleiding bij opstellen van implementatieplan door externe(n) met ervaring in dit proces vanuit (betrokkenheid bij) koploperfondsen</p> <p>Inzet van kennis van externen (gerenommeerde partijen uit de sector met directe lijnen met toezichthouders) moet leiden tot snelle beantwoording van eventuele vragen van toezichthouders</p>
9	Transitie-communicatie is niet tijdig, onvolledig of gebaseerd op onjuiste data	<p>Toezicht houden op voortgang implementatie nieuwe regeling in AxyLife, door monitoren voortgang obv voortgangsrapportages en bespreking daarvan</p> <p>Vastleggen deadlines ten aanzien van oplevering nieuwe regeling (klantspecifiek) in AxyLife, incl. doorrekening URM</p> <p>Vastleggen deadlines tav tijdig gerealiseerde koppeling tussen AxyLife en One Platform (tbv verzending transitiecommunicatie)</p> <p>Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is</p> <p>Gerichte controle op berekeningen tbv communicatie bedragen in de loop van 2025</p> <p>Het Fonds volgt per doelgroep de boodschappen die in het communicatieplan Wtp staan beschreven. Zo nodig stelt het Fonds de boodschappen bij</p>
10	Risico dat het verschil tussen gecommuniceerde UPO-bedragen 2025 (stand per 1 januari 2025, Ftk-regeling) en de transitiecommunicatie (voorlopig 2e helft 2025) tot onduidelijkheid, onbegrip en/of negatieve reacties bij de deelnemers leidt	<p>Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is</p> <p>Risico is opgenomen in communicatieplan Wtp, waarin basis staat voor uitgangspunten transitiecommunicatie</p>

	Risico	Beheersmaatregelen
		<p>Vooraf feedback opvragen aan deelnemerspanel (indien voldoende deelname) tav duidelijkheid</p> <p>Het Fonds maakt gebruik van verschillende boodschappen waarin duidelijk gemaakt wordt wat de -realistische- gevolgen van de nieuwe regels voor de deelnemer zijn. Door middel van de uitvoering van het communicatieplan Wtp bedient het Fonds alle doelgroepen</p> <p>Het Fonds monitort doorlopend de vragen/opmerkingen die binnenkomen bij de pensioenadministratie van Appel en het bestuursbureau en peilt het deelnemerspanel en pas zo nodig de communicatie in de diverse kanalen aan</p> <p>Het Fonds verwijst in de communicatie naar de klachtenprocedure</p> <p>Deelnemers kunnen met vragen en klachten terecht bij opgeleide medewerkers van Appel (vaste medewerkers, specifiek ingezet voor het Fonds)</p>
11	<p>Risico dat het verschil tussen de voorlopige transitiecommunicatie (inschatting voorafgaand aan transitie) en de definitieve transitiecommunicatie (na definitieve transitie) leidt tot onduidelijkheid en/of negatieve reacties bij de deelnemers</p>	<p>Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is</p> <p>Vooraf feedback opvragen aan deelnemerspanel (indien voldoende deelname) tav duidelijkheid</p> <p>Risico is opgenomen in communicatieplan Wtp, waarin basis staat voor uitgangspunten transitiecommunicatie</p> <p>Gerichte controle op berekeningen tbv communicatie bedragen in de loop van 2025</p>
12	<p>Het risico dat deelnemers zich niet tijdig bewust zijn van een andere wijze van opbouw en uitkering voor het maken van keuzes</p>	<p>Doorlopende communicatie over de wijzigingen, in het pensioenbulletin, het UPO en op de website</p>

Samenvattende conclusie bestuur

Het bestuur acht de governance, omgevings- en communicatierisico's, op basis van de huidige inzichten, beheersbaar. Daarbij wordt opgemerkt dat de onzekerheid ten aanzien van eventuele wijzigingen of aanvullingen in wet- en regelgeving dusdanig is, dat het Fonds hierop extra alert is.

Het Fonds is van mening dat het, mede door de ingerichte projectorganisatie (zie [hoofdstuk 1.1](#)), op een goede manier de regie tijdens de implementatiefase voert.

Tijdens de transitieperiode en kort daarna is communicatie naar alle deelnemers extra belangrijk. Door uitvoering te geven aan het communicatieplan Wtp en de regie te voeren ten aanzien van de inhoud en opzet van deze communicatie, verwacht het Fonds de risico's op onduidelijkheden en het scheppen van onrealistische verwachtingen te beheersen. Daarbij is het Fonds extra alert op de juistheid van de data en informatie die gecommuniceerd wordt.

4.7 Oordeel bestuur, sleutelfunctiehouder risicobeheer en intern toezicht

Het bestuur concludeert dat de risico's tijdens de implementatiefase in voldoende mate worden beheerst, waardoor de uitvoering van de nieuwe regeling, mits voldaan wordt aan de validatiecriteria op de verschillende beslismomenten (zie hoofdstuk 2), op beheerste wijze kan worden uitgevoerd.

Het Fonds is daarbij afhankelijk van de uitbestedingspartijen, in het bijzonder Appel Pensioenuitvoering en de implementatie van de juiste werking in het pensioenadministratiesysteem AxyLife. Gelet op de projectopzet, de huidige voortgang en het plan van aanpak om te komen tot een finale oplevering daarvan, is het bestuur overtuigd dat de benodigde systemen en processen op de beslismomenten gereed zijn.

De beheersmaatregelen zoals zijn opgenomen in de risico-analyses zijn reeds in werking of worden, voor zover ze nu nog niet operationeel zijn, binnen afzienbare tijd gerealiseerd. Diverse voorziene beheersmaatregelen, zoals de transitieovereenkomsten en assurance verklaringen, moeten worden opgesteld. Het initiatief hiertoe wordt door het Fonds genomen.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is betrokken geweest bij het opstellen van de risico-analyse en heeft actief input geleverd hierbij. Vanuit zijn rol in de stuurgroep wordt invulling gegeven aan de continue invulling van de 2^e lijns rol in dit traject.

De raad van toezicht ziet toe op de beheerste en integere bedrijfsvoering, waaronder ook het risicomanagement. Vanuit die rol heeft zij kennis genomen van de risico-analyse.

4.8 Oordeel technische uitvoerbaarheid SPR

De nieuwe pensioenregeling (SPR) is door sociale partners vastgesteld en beschreven in het transitieplan. Sociale partners en het Fonds hebben bij de totstandkoming hiervan nauw samengewerkt. Het Fonds heeft daarbij input geleverd voor enerzijds de beleidsmatige uitwerking van de nieuwe regeling en anderzijds de (technische) uitvoerbaarheid daarvan door de pensioenuitvoeringorganisatie (PUO/Appel).

De financiële opzet is afgestemd met de pensioenuitvoeringsorganisatie, Appel Pensioenuitvoering. Op basis van het (voorlopige) kader dat zij hebben opgesteld voor de uitvoering van de Solidaire Premiereregeling (SPR), opgenomen in het stuk 'Beschrijving – Solidaire Premiereregeling Appel versie 2023_01', de daarbij behorende dienstenkaart en de vervolggesprekken die op 14 februari 2024 en 11 april 2024 zijn gehouden, blijkt dat Appel Pensioenuitvoering de financiële opzet kan

administreren en uitvoeren. Appel hanteert hierbij een 'dienstenkaart', waarbij onderdelen behoren tot de 'standaardoplossing' van Appel en onderdelen behoren tot 'optionele dienstverlening'.

Uit de afstemmingen met Appel Pensioenuitvoering (tijdens de bijeenkomsten op 14 februari 2024 en 11 april 2024) is gebleken dat naast de uitvoering van het financiële beleid (zoals opgenomen in de financiële opzet) ook uitvoering kan geven aan de beoogde pensioenregeling. Deze afstemming heeft plaatsgevonden op basis van het transitieplan. Daarbij opgemerkt dat het vormen van een compensatiedepot, noodzakelijk bij een invaardeckingsgraad lager dan 106% (na uitstel van de transitiedatum), momenteel bij de administrateur niet mogelijk is. Met de administrateur is afgesproken dat het daadwerkelijk inrichten van een compensatiedepot wordt besproken vanaf het moment dat blijkt dat op 1 januari 2026 de invaardeckingsgraad lager is dan 106%. Doordat op dat moment de transitiedatum wordt uitgesteld, is er voldoende ruimte om op dat moment de werkzaamheden hiervoor op te starten.

De gekozen invaarmethodiek (verruimde standaard methode) kan eveneens door Appel Pensioenuitvoering worden geadmistreerd. In de dienstenkaart is deze methode als 'standaard oplossing' aangeboden.

Bij de totstandkoming van de financiële opzet, heeft het bestuur beoogd een balans te vinden tussen de beste uitkomsten van het beleid gelet op de doelstellingen van het Fonds en de praktische uitvoerbaarheid. De uiteindelijk gekozen inrichting hoeft niet per definitie de meest optimale oplossing gelet op de doelstellingen te zijn, als door de betere oplossing de complexiteit toeneemt en daarmee ook de uitvoerbaarheid en de uitlegbaarheid afneemt.

Uit de gesprekken die het Fonds met Appel heeft gevoerd, zijn geen belemmerende punten naar voren gekomen die de haalbaarheid van de uitvoering van de regeling ter discussie stelt. Het Fonds is in gesprek met Appel over de ontvangst van een (schriftelijke) bevestiging van de haalbaarheid van de financiële opzet en de pensioenregeling. Dit betreft een bevestiging van de uitkomst van de uitvoeringstoets die door Appel wordt uitgevoerd.

Bij de vaststelling van dit implementatieplan, is Appel in een vergevorderd stadium van het inrichten en testen van de generieke inrichting van de nieuwe SPR-rekenkern. Het Fonds heeft kennis genomen van het Testplan van het referentiemodel Wtp premiereregelingen AxyLife. Daarin is beschreven dat voor elke functie in het referentiemodel minimaal 1 oplevering nodig is. Het testen is opgedeeld in 4 activiteiten, t.w.:

- Opstellen testscenario's en testcases
- Uitvoeren gebruikerstesten
- Uitvoeren regressietest
- Opstellen testverslag.

Het testeindrapport met betrekking tot het referentiemodel Wtp wordt gedeeld met het Fonds. Na de oplevering van dit referentiemodel, wordt de digital twin per klant ingericht. Deze inrichting vindt plaats op basis van een onderling besproken invultemplate, dat formeel wordt goedgekeurd door het Fonds en Appel. Gelet op het aantal klanten van Appel dat voornemens is om per 1 januari 2026 de SPR-regeling in te voeren, wordt door Appel een projectkalender opgesteld. In die

projectkalender staat opgenomen wanneer voor welke klant deze digital twin wordt ingericht. De inrichting neemt 3 maanden in beslag (totale doorlooptijd voor Appel van oktober 2024 t/m augustus 2025). Aangezien het Fonds al geruime tijd in gesprek is met Appel over de implementatie van de nieuwe regeling, is door Appel toegezegd dat het Fonds bij de eerste drie klanten zit waarvoor de digital twin wordt ingericht.

4.9 Eigen risicobeoordeling (ERB)

Het Fonds heeft in 2024 een nieuwe ERB uitgevoerd. In deze ERB wordt inzicht gegeven in de samenhang tussen de strategie van het Fonds en de materiële risico's van het Fonds. De ERB is opgesteld rond de volgende centrale vragen:

1. Wat zijn de voor Pensioenfonds Cosun grootste externe en interne risico's met betrekking tot het behalen van de doelstellingen voor de komende drie jaar in relatie tot de 14 door het pensioenfonds gedefinieerde risicocategorieën?
2. In hoeverre is het risicomanagement doelmatig en toereikend ingericht om de risico's te beheersen?

In beantwoording van de eerste centrale vraag, zijn als grootste externe en interne risico's benoemd:

1. Implementatie nieuwe pensioenregeling en invaren
2. Toenemende regeldruk, zowel nationaal als internationaal vanuit Europa, alsook vanuit de toezichthouders waardoor het behouden van een eigen Fonds onmogelijk wordt (kostentechnisch)
3. Geopolitieke spanningen, oorlogen, natuurrampen, klimaatrisico's op lange termijn, pandemie waardoor de financiële resultaten van de beleggingen onder druk komen
4. Cybersecurity risico's waardoor de operationele pensioenuitvoering onder druk komt
5. Maatschappelijke tendens van verlies van vertrouwen van de maatschappij in pensioenfonds waardoor het draagvlak voor het stelsel in het algemeen en de pensioenuitvoering door het Fonds zelf onder druk komt
6. Kwetsbaarheid organisatie
7. Afname draagvlak sociale partners
8. Afname draagvlak bij (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden

De 8 grootste risico's zijn door het Fonds geïdentificeerd en nader onderzocht. Uit de bespreking van deze risico's volgt dat er 7 risico's in de netto situatie worden geaccepteerd, maar waarop verscherpte monitoring dient plaats te vinden om tijdig verandering in het risico te kunnen detecteren. Er zijn naar aanleiding van deze vaststelling geen nieuwe beheersmaatregelen voorgesteld.

Er is 1 risico dat in de netto situatie nog in de categorie uitkomt die normaliter niet wordt geaccepteerd en op middellange termijn moet worden teruggebracht naar acceptabele niveaus. Dit betreft de geopolitieke risico's. Daar zijn een aantal beheersmaatregelen genomen. Ondanks die maatregelen wordt het risico onvoldoende gemitigeerd. De oorzaak hiervan zit in het feit dat het een extern risico betreft waar het Fonds nagenoeg geen invloed op kan hebben. Als deze risico's zich voordoen zal het bestuur direct actie ondernemen.

Voor wat betreft het eerste risico (Implementatie nieuwe pensioenregeling en invaren), zijn de risico's zoals beschreven in hoofdstuk 4.2 tot en met hoofdstuk 4.6 van toepassing.

5 Invaren

5.1 Besluit tot invaren

Sociale partners hebben op 11 juni 2024 in het transitieplan PF Cosun verzocht de solidaire premiereregeling in uitvoering te nemen en de bestaande pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe pensioenregeling, door middel van een interne collectieve waardeoverdracht volgens artikel 150m PW. Een intentie tot invaren hadden de sociale partners reeds op 23 november 2022 afgegeven en deze intentie is op 21 juni 2023 herbevestigd. Ook het bestuur van PF Cosun heeft in 2022 en 2023 op kwalitatieve basis de voorkeur voor invaren uitgesproken.

Sociale partners zien de volgende voordelen van het invaren:

- Sociale partners streven naar een efficiënte, effectieve en toekomstbestendige pensioenuitvoering tegen zo laag mogelijke kosten. Door de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen hoeft geen pensioenregeling onder het huidig FTK in stand te blijven, maar is de pensioenregeling als geheel – zowel verleden als toekomst – een pensioenregeling onder de Wet toekomst pensioenen. Dit komt een efficiënte en effectieve pensioenuitvoering ten goede. Dit uit zich onder andere in lagere uitvoeringskosten, schaalvoordelen bij beleggingen en risicodeling en minder complexiteit voor deelnemers. De pensioenuitvoering wordt hiermee ook meer toekomstbestendig.
- De voordelen van het nieuwe pensioenstelsel worden ook van toepassing op de in het verleden opgebouwde pensioenen. In het nieuwe pensioenstelsel worden minder buffers opgebouwd en zijn er geen restricties met betrekking tot het verhogen van het pensioen in goede tijden. Daarom is het verwachte pensioen in het nieuwe pensioenstelsel hoger dan in het huidige stelsel.
- Er wordt voorkomen dat er een splitsing tussen de bestaande en nieuwe pensioenaanspraken ontstaat. Een splitsing tussen de bestaande en nieuwe pensioenaanspraken doorbreekt de risicodeling tussen generaties van deelnemers.
- Sociale partners hebben gekozen voor een solidaire premiereregeling. Bij een voldoende hoge dekkingsgraad bij transitie kan bij invaren gestart worden met een gevulde solidariteitsreserve. Dit verlaagt het risico dat het pensioen verlaagd wordt in de jaren na transitie.
- Daarnaast zorgt invaren van opgebouwd pensioen voor een (gedeeltelijke) compensatie van de consequenties het afschaffen van de doorsneesystematiek.

Sociale partners zien de volgende nadelen van het invaren:

- Er is sprake van een wijziging van de pensioentoezegging.
- In het nieuwe pensioenstelsel kunnen pensioenen – als het tegengit - ook lager uitvallen dan in het huidige pensioenstelsel.
- De voorspelbaarheid van het pensioen is in het nieuwe pensioenstelsel in de opbouwfase lager dan in het huidig pensioenstelsel.
- Het invaren leidt tot eenmalige kosten. Dit zijn zowel uitvoeringskosten, die gemaakt worden bij de omzetting van de opgebouwde pensioenen naar persoonlijke pensioenvermogens als de uitvoeringskosten voor de voorbereidende werkzaamheden

daarvoor, zoals transactiekosten in verband met het aanpassen van de beleggingen naar de bij het nieuwe pensioenstelsel passende situatie.

- De impact van invaren is op voorhand niet volledig vast te stellen. Zo is het onzeker hoe hoog de dekkingsgraad op het uiteindelijke invaarmoment is.

Sociale partners zijn van mening dat de voordelen van het invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in het nieuwe pensioenstelsel groter zijn dan de nadelen. De voordelen van het nieuwe pensioenstelsel worden door het invaren ook van toepassing voor de in het verleden opgebouwde pensioenen, waardoor er minder buffers worden aangehouden en er minder restricties gelden met betrekking tot het verhogen van het pensioen in goede tijden.

Het Fonds wijst conform artikel 150l, lid 4 PW het verzoek van sociale partners om in te varen alleen af indien:

1. Er sprake is van strijd met wettelijke voorschriften;
2. De effecten van de voorgenomen wijzigingen ten aanzien van het pensioen als geheel tot onevenwichtig nadeel zou leiden voor deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden; of
3. De waardeoverdracht niet uitvoerbaar is binnen de grenzen van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Het bestuur van Pensioenfonds Cosun is tot de conclusie gekomen dat uit deze toetsing geen belemmering naar voren komt om in te varen. Het voornemen om in te varen is op 11 juli 2024 gedeeld met de overige organen van het Fonds. Gelet op het positieve advies van het VO en de goedkeuring van de raad van toezicht, neemt het bestuur het besluit om per transitiedatum (1 januari 2026):

- De bestaande pensioenaanspraken en -rechten in te varen in de nieuwe regeling; en
- Daarbij gebruik te maken van de verruimde standaardmethodiek, inclusief de standaard spreidingstermijn van 10 jaar.

5.2 Keuze voor standaardmethode en spreiding

In de Wet Toekomst Pensioenen is de (verruimde) standaardmethode voor de verdeling van het onverdeeld fondsvermogen als default opgenomen (artikel 150n). De wetgever zorgt voor een juridische onderbouwing voor het gebruik van dit standaard transitiepad. Indien partijen dit standaardpad volgen, kunnen zij bij hun onderbouwing en verantwoording van dit besluit hiernaar verwijzen.

De Wet Toekomst Pensioenen biedt de mogelijkheid om in plaats van de standaardmethode de VBA-methode toe te passen. Bij het toepassen van de VBA-methode moet door het fonds onderbouwd worden waarom de VBA-methode beter bij de bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en het fonds past dan de standaardmethode. Als bijzondere kenmerken worden hierbij onder andere een onvoorwaardelijke toeslagverlening, een bijstortverplichting of een hoge dekkingsgraad genoemd.

PF Cosun kent geen onvoorwaardelijke toeslagverlening, bijstortverplichting, hoge dekkingsgraad of andere bijzondere kenmerken.

Het bestuur heeft de methoden ((verruimde) standaardmethode en de VBA-methode) en hun voor- en nadelen besproken. Op basis hiervan heeft het bestuur in de vergadering van 8 juli 2024 het (voorgenomen) besluit genomen om voor de (verruimde) standaardmethode te kiezen. De argumenten hiervoor zijn:

- De standaardmethode is door de wetgever als default aangewezen.
- De (verruimde) standaardmethode is gebaseerd op de verdeling van het vermogen op basis van de huidige voorziening pensioenverplichtingen. De standaardmethode sluit redelijk aan bij het huidige FTK en is eenvoudiger uitlegbaar dan de VBA-methode.
- Het pensioenfonds heeft geen kenmerken die vragen om toepassing van de VBA-methode (bijvoorbeeld een bijstortverplichting, een hoge dekkingsgraad, onvoorwaardelijke indexatie of andere bijzonderheden in de regeling of het beleid).
- Het nadeel van de VBA-methode is dat de uitkomsten afhankelijk zijn van de veronderstellingen. Het verdelen van het vermogen vindt plaats o.b.v. modeloptimalisatie en is daarmee minder intuïtief, lastiger uitlegbaar en brengt meer modelrisico's met zich mee.
- De standaardmethode biedt enige flexibiliteit als het gaat om het verdelen van het onverdeeld fondsvermogen. Binnen dekkingsgraadafhankelijke grenzen mag het vermogen ook anders worden verdeeld, als dat tot een evenwichtigere verdeling van het onverdeeld vermogen leidt.

Gelet op de uitkomsten van de berekende transitie-effecten voor de groep jonge/vroeg-pensioengerechtigden, is besloten gebruik te maken van de mogelijkheid om maximaal 5% van het vermogen te herverdelen ten opzichte van de standaardregel (= verruimde standaardmethode). De mate van herverdeling is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad. De totale omvang van deze compensatieregeling bedraagt tussen ca. € 81K (0,010% dekkingsgraad) bij een invaardekkingsgraad van 104% en € 2K (<0,000% dekkingsgraad) bij een invaardekkingsgraad van 121%.

Het Fonds heeft besloten om bij het invaren gebruik te maken van de default spreidingstermijn van 10 jaar. Onder de huidige regeling worden dekkingstekorten of overschotten ook gespreid toegedeeld aan de deelnemers. Door ook bij invaren van een spreidingshorizon uit te gaan, wordt zo goed mogelijk aangesloten bij de huidige regeling, wat de evenwichtigheid van de transitie ten goede komt. Afwijken van de default leidt naar het oordeel van het bestuur niet tot een meer evenwichtige transitie.

Het bestuur heeft de voorkeur voor een proces waarbij de consequenties van het invaren via diverse kwantitatieve methoden (bijvoorbeeld netto profijt, uitkering in verwachting, slecht en goed weer et cetera) inzichtelijk worden gemaakt en waarbij deze consequenties en andere inzichten op basis van kwalitatieve argumenten gewogen worden. De standaardmethode biedt de mogelijkheid om de verschillende inzichten mee te wegen in de toedeling van het vermogen, om te komen tot een naar de mening van het bestuur meer evenwichtige verdeling. Het bestuur is van mening dat het hanteren van de standaardmethode uitlegbaar, uitvoerbaar en evenwichtig is. De uitwerking hiervan is opgenomen in [hoofdstuk 5.8](#).

5.3 Aanwenden vermogen

Het Fonds heeft samen met de sociale partners verschillende financiële en economische scenario's verkend. De bandbreedte van de dekkingsgraad waarbij geen nadere besluitvorming meer nodig is, is vastgesteld op 90% tot 140%. Hoeveel van het vermogen wordt gealloceerd naar persoonlijke pensioenvermogens, de solidariteitsreserve en de compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek van premie en pensioenopbouw, hangt af van de dekkingsgraad op het moment van transitie. Daarom zijn voorrangregels opgesteld, zodat duidelijk is welke transitiedoelstellingen voorrang hebben boven andere transitiedoelstellingen. Het beschikbare vermogen wordt in de volgende volgorde verdeeld:

1. Het aanleggen van het Minimum Vereist Eigen Vermogen en de Voorziening Operationele Risico's.
2. Het aanleggen van een minimale solidariteitsreserve van 2%. Dit zorgt ervoor dat de pensioengerechtigden - net als nu – naar verwachting geen verlaging van het pensioen zullen hebben in de eerste jaren na transitie.
3. Het toekennen van compensatie aan actieve en arbeidsongeschikte deelnemers, die er op achteruit gaan als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek van premie en pensioenopbouw. Deze basiscompensatie wordt vastgesteld per leeftijdscohort (geboortejaren) en dus niet op individueel niveau.
4. Het uitdelen van de reserve aan alle deelnemers volgens de standaardmethode (leeftijdsafhankelijk op basis van default spreidingsperiode van 10 jaar), tot maximaal het bedrag in euro's dat onder punt 3 uit fondsvermogen wordt besteed aan compensatie voor de afschaffing van de doorsnee systematiek.
5. Daarna wordt het resterende beschikbare vermogen in gelijke mate verdeeld over:
  - a. Het verder vullen van de solidariteitsreserve tot het gewenste niveau van 5%.
  - b. Het uitdelen van de reserve aan alle deelnemers volgens de standaardmethode (leeftijdsafhankelijk op basis van default spreidingsperiode van 10 jaar).
6. Het resterende beschikbare vermogen wordt uitgedeeld aan alle deelnemers op basis van de standaardmethode (leeftijdsafhankelijk op basis van default spreidingsperiode van 10 jaar).

Gelet op deze volgorde, is de verdeling van het vermogen afhankelijk van het niveau van de invaardekkingsgraad. In onderstaande tabel is per dekkingsgraadniveau beschreven hoe het vermogen verdeeld is:

Invaardekkingsgraad	Omschrijving
< 104%	Als de dekkingsgraad op moment van transitie lager is dan 104%, dan zal het transitiemoment worden uitgesteld tot een nader te bepalen datum. Indien de transitiedatum niet langer kan worden uitgesteld (voornog uiterlijk 1 januari 2028) en de dekkingsgraad bevindt zich onder de 104%, dan worden de pensioenaanspraken en -rechten zodanig gekort dat de dekkingsgraad 104% bedraagt. Vervolgens gelden de voorrangregels zoals hierna weergegeven bij 'dekkingsgraad 104% - 106%'. Dit betekent dat in het geval dat de dekkingsgraad onder de 104% komt, er premie beschikbaar wordt

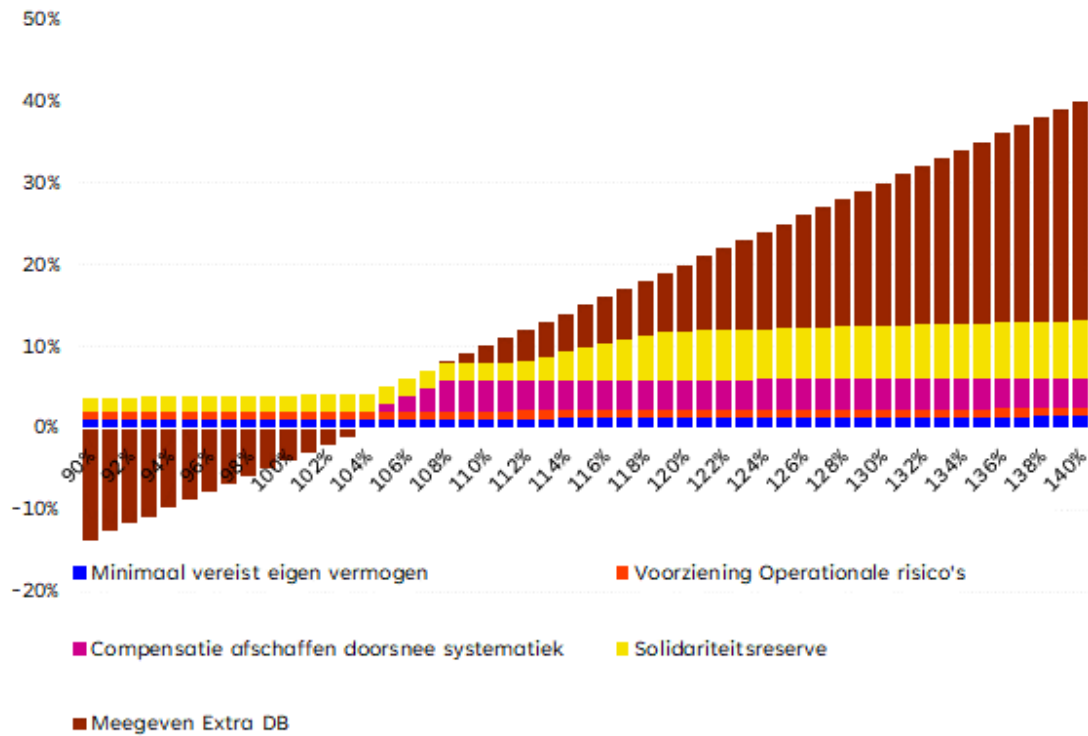
Invaardekkingsgraad	Omschrijving
	gesteld voor compensatie. Zie het volgende blok voor een nadere verdere toelichting.
104% tot 106%	<p>Als de dekkingsgraad op moment van transitie zich tussen de 104% en 106% bevindt, dan zal het transitiemoment worden uitgesteld tot een nader te bepalen datum.</p> <p>Indien de transitiedatum niet langer kan worden uitgesteld (vooralsnog uiterlijk 1 januari 2028) en de dekkingsgraad bevindt zich tussen de 104% en 106%, dan gelden de volgende voorrangsregels:</p> <p>A. Alle deelnemers krijgen de sekseneutrale voorziening pensioenverplichtingen van hun pensioenaanspraken of -rechten mee.</p> <p>B. Financiering van het minimum vereist eigen vermogen en de voorziening/reserve operationele risico's (samen geschat op circa 2% dekkingsgraad).</p> <p>C. De solidariteitsreserve wordt gevuld tot het minimale niveau van 2% van het vermogen.</p> <p>D. Het resterende vermogen wordt besteed aan compensatie voor actieve en arbeidsongeschikte deelnemers die erop achteruit gaan door het afschaffen van de doorsneesystematiek van de premie en pensioenopbouw tot 50% van het gewenste niveau van volledige compensatie.</p> <p>Naast de aanwending van het fondsvermogen onder punt D, stellen sociale partners ten behoeve van de compensatieregeling een aanvullende premie ter beschikking van maximaal 1,125% van de pensioengrondslag gedurende maximaal 11 jaar (uiterlijk tot en met 31 december 2036): 1,125% bij 104% dekkingsraad, lineair aflopend naar 0% bij 106% dekkingsraad.</p> <p>Deze aanvullende premie komt voor 2/3^e voor rekening van de werkgever en voor 1/3^e voor rekening van de actieve deelnemers. Sociale partners wensen bij deze dekkingsgraadniveaus minimaal 50% van de waarde van de compensatiestaffel toe te kennen aan de actieve deelnemers. Indien het fondsvermogen en de extra premie niet toereikend zijn, wordt de netto premie-inleg verlaagd zodanig dat de totale waarde van de compensatieregeling 50% van de staffel bedraagt.</p>
106% tot 108%	A. / B. / C.: Zie hierboven

² Op basis van de wettelijke termijn ingaand per 1 januari 2026.

Invaardekkingsgraad	Omschrijving
	<p>D. Het resterende vermogen wordt besteed aan compensatie voor actieve en arbeidsongeschikte deelnemers die erop achteruit gaan door het afschaffen van de doorsneesystematiek van de premie en pensioenopbouw tot het gewenste niveau van volledige compensatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 50% (dekkingsgraad circa 106%). - Maximaal 100% (dekkingsgraad circa 108%).
108% tot 112%	<p>A. / B. / C. / D.: Zie hierboven</p> <p>E. Uitdelen van de reserve aan alle deelnemers volgens de standaardmethode, zodanig dat uiteindelijk aan E evenveel vermogen wordt besteed als aan D.</p>
112% tot 119%	<p>A. / B. / C. / D. / E.: Zie hierboven</p> <p>F. Het resterende vermogen wordt in gelijke mate verdeeld over:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het vullen van de solidariteitsreserve tot het gewenste niveau van 5%. 2. Uitdelen van de reserve aan alle deelnemers volgens de standaardmethode, zodanig dat aan F2 evenveel wordt besteed als aan F1.
119% tot 140%	<p>A. / B. / C. / D. / E. / F.: Zie hierboven</p> <p>G. Uitdelen van de reserve aan alle deelnemers volgens de standaardmethode.</p>
>140%	<p>Het transitieplan geldt als de dekkingsgraad van PF Cosun zich op de transitiedatum tussen de 90% en 140% bevindt. Dekkingsgraden hoger dan 140% zijn in het transitieplan niet onderzocht. Indien deze situatie zich voordoet treden sociale partners met elkaar in overleg om te onderzoeken of, bij het onverkort doorvoeren van de afspraken uit dit transitieplan, de transitie bij deze hoge dekkingsgraad tot onevenwichtige uitkomsten leidt.</p>

Dit leidt tot de volgende grafische weergave van de besteding per voorrangsregel per dekkingsgraadniveau:

Besteding aan doelen % van de dekkinggraad

Naar mening van het bestuur zijn hiermee, gelet op de hoogte van de actuele dekkinggraad (125,8% per 31 augustus 2024), alle voorzienbare scenario's ten aanzien van de reële verwachting van de ontwikkeling van de dekkinggraad gedekt. Dit, mede gelet op de gevoeligheid van de dekkinggraad van het Fonds ten aanzien van marktontwikkelingen (shok op aandelen en/of shok op rente), zoals opgenomen in [hoofdstuk 4.4](#). Daaruit blijkt dat ook bij een gecombineerde shok op aandelen (daling van 40%) en een shok op de rente (daling van 200bp) de dekkinggraad binnen de onderzochte bandbreedte (dekkinggraad 90% tot 140%) blijft.

5.3.1 Minimaal vereist eigen vermogen en reserve operationele risico's

Het Fonds heeft de initiële omvang van het minimaal vereist eigen vermogen bepaald op 0,5% van de (Ftk-)voorzieningen. Dit is gebaseerd op 25% van de (geschatte) beheerslasten, aangevuld met een opslag voor overlijdensrisico (0,2%) en een opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico (0,2%).

Daarnaast wordt een aanvullende reserve operationele risico's gevormd ter hoogte van 1,5% van de (Ftk-)voorzieningen. De omvang hiervan is gebaseerd op:

- Reserve ter afdekking van (onvoorziene) resultaten met betrekking tot het risico op arbeidsongeschiktheid ter hoogte van 0,1% van de (Ftk-)voorzieningen;
- Reserve ter afdekking van (onvoorziene) resultaten op het risico op overlijden ter hoogte van 0,8% van de (Ftk-)voorzieningen;
- Reserve ter afdekking van (onvoorziene) actuariële winsten en verliezen op kosten ter hoogte van 0,1% van de (Ftk-)voorzieningen;
- Reserve ter afdekking van eventuele stroppen ter hoogte van 0,5% van de

(Ftk-)voorzieningen.

In totaal wordt op transitiemoment (ongeacht dekkingsgraad) derhalve een vermogen ter hoogte van 2,0% van de (Ftk-)voorzieningen voor de vorming van de hierboven beschreven reserves gebruikt.

5.3.2 Initiële invulling solidariteitsreserve

Ongeacht het niveau van de invaardeckingsgraad, wordt 2% van het vermogen besteed aan de initiële vulling van de solidariteitsreserve. Dit wordt gedaan om het risico op een verlaging van de pensioenuitkering in de eerste jaren na de transitie te verlagen.

Daarnaast wordt, afhankelijk van de hoogte van de invaardeckingsgraad, deze initiële vulling verhoogd. Verhoging van de initiële vulling vindt plaats bij een invaardeckingsgraad tussen de 112% en 119%. De maximale initiële vulling van de solidariteitsreserve is 5% van het vermogen en wordt bereikt bij een invaardeckingsgraad van 119%.

5.3.3 Compensatiedepot

Bij een invaardeckingsgraad die hoger is dan 106%, wordt geen gebruik gemaakt van een compensatiedepot. Compensatie van de deelnemers die erop achteruit gaan als gevolg van de afschaffing van de doorsneesystematiek van premie en pensioenopbouw wordt vanaf die dekkingsgraad volledig gefinancierd vanuit het fondsvermogen. Daarbij geldt het volgende:

- Er is een compensatiestaffel opgesteld die, onafhankelijk van het renteniveau op transitiemoment, geheel of gedeeltelijk wordt toegepast op het transitiemoment. In de compensatiestaffel is vastgelegd welke eenmalige verhoging van zijn persoonlijk pensioenvermogen een deelnemer op basis van zijn leeftijd ontvangt, uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag (pro rata in geval van deeltijd).
- Bij een dekkingsgraad van 106% wordt 50% van de compensatiestaffel toegekend;
- Vanaf een invaardeckingsgraad van 108% wordt de volledige compensatiestaffel toegekend;
- Bij een invaardeckingsgraad tussen 106% en 108% wordt een pro rata deel van de compensatiestaffel toegekend.

Op basis van het deelnemersbestand per eind 2023 is becijferd dat circa 4%-punt dekkingsgraad benodigd is voor de volledige financiering van de compensatieregeling (van toepassing bij een invaardeckingsgraad van 108%). De definitieve omvang van deze last wordt op transitiemoment berekend, omdat deze afhankelijk is van de omvang van het deelnemersbestand op transitiedatum.

Bij een dekkingsgraad lager dan 106%, wordt de transitie uitgesteld. Mocht uitstel niet meer mogelijk zijn, gelet op de uiterste transitiedatum, dan wordt een deel van het vermogen dat hoger is dan 4% van de (Ftk-)voorzieningen direct gebruikt ten behoeve van de compensatie. Aanvullend daarop wordt een jaarlijkse premiebijdrage van werkgever en werknemers gedaan, om in ca. 10 jaar tijd (maximale periode tussen transitiedatum en 31 december 2036) 50% van de compensatiestaffel te kunnen toekennen. Daarvoor wordt op dat moment een compensatiedepot ingericht. Omdat

deze situatie pas na uitstellen van de transitiedatum plaatsvindt, wordt na het eerste moment van uitstel van de transitiedatum een nadere uitwerking van de inrichting van het compensatiedepot opgesteld.

5.4 Voorbereiding op invaren

Het Fonds heeft samen met de sociale partners verschillende financiële en economische scenario's verkend. De bandbreedte van de dekkinggraad waarbij geen nadere besluitvorming meer nodig is, is vastgesteld op 90% tot 140%.

Gelet op de financiële risico's, zoals beschreven in [hoofdstuk 4.4](#), heeft het Fonds voorzorgsmaatregelen genomen om op transitiemoment een dekkinggraad te hebben die binnen deze bandbreedte ligt. Daarbij ligt de nadruk op het voorkomen van het bereiken van een invaardekkinggraad die ertoe leidt dat uitstel van de transitiedatum nodig is (invaardekkinggraad < 106%, zie [hoofdstuk 5.3](#)). Voor een verdere beschrijving hierover, wordt verwezen naar [hoofdstuk 4.4](#).

Het Fonds heeft, voorafgaand aan het definitieve moment waarop wordt ingevaren, een viertal beslismomenten gedefinieerd. Deze beslismomenten en de daarbij behorende validatiecriteria zijn beschreven in [hoofdstuk 2](#).

5.5 Indexatie AMvB, transitie-Ftk en overbruggingsplan

Het Fonds heeft in de periode 2022 tot en met het transitiemoment gebruik gemaakt van de AMvB's voor toeslagverlening en het transitie-Ftk. Voor een beschrijving van de effecten hiervan op het invaren, wordt verwezen naar [hoofdstuk 6](#).

5.6 Arbeidsongeschiktheidspensioen, nabestaandenpensioen en premievrije voortzetting

5.6.1 Premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid

Premievrije voortzettingen bij arbeidsongeschiktheid na transitie betreft de vrijstelling van de premie-inleg in plaats van de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw, zoals geldt in het huidige stelsel. De premievrijstelling is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De premievrijstellingsregeling voor arbeidsongeschikten blijft zoveel mogelijk gelijk. De hiervoor toepasselijke klassenindeling wordt niet gewijzigd.

In de huidige regeling, wordt de pensioengrondslag voor premievoortzetting jaarlijks verhoogd met de (voorwaardelijke) prijsindex. Deze jaarlijkse verhoging wordt bekostigd vanuit de dekkinggraad. Het Fonds zal bij de uitwerking van het (definitieve) pensioenreglement, nadere invulling geven aan de manier waarop de premiegrondslag voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt verhoogd.

De premievrijstellingsdekking voor actieve deelnemers wordt gefinancierd middels een ex-ante kostendekkende risicopremie. Deze ex-ante kostendekkende risicopremie wordt toegedeeld aan de voorziening IBNR (VOR IBNR), die bestaat uit het totaal van de ingelegde risicopremies van de afgelopen 2 jaar (net zoals in het huidige stelsel). Bij arbeidsongeschiktheid van een deelnemer, wordt de contante waarde van de toekomstige premie-inleg toegevoegd aan de voorziening premievrijstelling bij invaliditeit (VOR PVI). Deze toevoeging komt ten laste van de VOR IBNR. De

jaarlijkse premie voor de arbeidsongeschikte deelnemer die premievrijstelling krijgt, wordt gefinancierd uit de voorziening 'premiervrijstelling bij invaliditeit (VOR PVI)'. Bij (gedeeltelijke) revalidatie komt de premievrijstelling te vervallen en hiermee een deel van de gereserveerde voorziening operationele risico's. Deze vrijval komt ten gunste van de overige reserves. De actuariële winsten en verliezen worden via de reserve operationele risico's gedeeld (zie [hoofdstuk 5.3.1](#)).

De opgebouwde pensioenen van reeds (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers worden ingevaren conform de pensioenen van de overige deelnemers. De bestaande voorziening IBNR in de huidige regeling, wordt volledig ingevaren in de nieuwe regeling. Daarnaast wordt de VOR PVI initieel gevuld vanuit de huidige technische voorziening bestemd voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Gelet op de totale omvang van de bestaande voorziening voor premievrije voortzetting (ca. 0,1% van de totale TV), wordt er bij het invaren geen materiele impact van eventuele effecten voor wat betreft omzetting van voortzetting van aanspraken naar voortzetting op basis van premie voorzien.

5.6.2 Arbeidsongeschiktheidspensioen

De bepaling(en) ten aanzien van het arbeidsongeschiktheidspensioen uit de huidige regeling worden onverkort overgenomen in de nieuwe pensioenregeling, met die verstande dat de uitkering in de nieuwe regeling, net zoals het ouderdoms- en nabestaandenpensioen, een variabele uitkering wordt, die onderdeel is van de collectieve uitkeringsfase.

Op transitiemoment wordt de huidige voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen omgezet naar de gelijksoortige voorziening in het nieuwe stelsel.

5.6.3 Nabestaandenpensioen

Er is sprake van een eerbiedigende werking van de opgebouwde nabestaandenpensioenen. Deze eerbiedigende werking wordt als volgt vormgegeven:

- De waarde van het opgebouwde partnerpensioen voor en na pensionering vormt de basis voor de eerbiedigende werking. Het persoonlijk pensioenvermogen dat hierbij hoort wordt door Appel bij de deelnemer geadministreerd. Hierop vindt bijschrijving van overrendement en beschermingsrendement plaats, zodat het pensioen uit de eerbiedigende werking meebeweegt met de resultaten.
- De waarde van het opgebouwde wezenpensioen vormt na invaren de basis voor de hoogte van de uitkering bij overlijden. Het persoonlijk pensioenvermogen dat hierbij hoort wordt door Appel bij de deelnemer geadministreerd. Hierop vindt bijschrijving van overrendement en beschermingsrendement plaats, zodat het pensioen uit de eerbiedigende werking meebeweegt met de resultaten.

Daarnaast wordt in het nieuwe pensioenstelsel gespaard voor persoonlijk pensioenvermogen dat na pensionering kan worden aangewend voor ouderdomspensioen en partnerpensioen. Er is daarnaast een risicodekking voor nabestaandenpensioen van toepassing voor actieve en (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers. Voor hen is aanvullend op de eerbiedigende werking 35% van het

pensioengevend salaris verzekerd als levenslang partnerpensioen en € 25.000 (op fulltimebasis, verzekerde dekking jaarlijks te verhogen met stijging van de ANW-uitkering) tijdelijk partnerpensioen. Voor wezen is er per wees sprake van een risicoverzekering gelijk aan 20% van het pensioengevend salaris totdat de wees 25 jaar is. Het wezenpensioen wordt verdubbeld indien de wees ouderloos wordt en de leeftijd van 25 jaar nog niet heeft bereikt.

De ingegane partner- en wezenpensioenen worden ingevaren in het nieuwe pensioenstelsel. Deze pensioenen vormen onderdeel van de collectieve uitkeringsfase en de toedelingsregels van overrendement en beschermingsrendement zijn dan ook gelijk aan die voor gepensioneerden. Voor bestaande wezen met een ingegaan wezenpensioen gelden de huidige voorwaarden (eindleeftijd 18 jaar, bij studeren verlengd tot maximaal 27 jaar).

5.6.4 Premievrije voortzetting risicodekking nabestaandenpensioen

De risicodekkingen voor partner- en wezenpensioen (samen nabestaandenpensioen), zoals beschreven in [hoofdstuk 5.6.3](#), komen bij beëindiging van het dienstverband, dus ook op pensioendatum, te vervallen. Er is een uitlooperperiode van maximaal 6 maanden of gedurende een WW- of ziektewetuitkering, van toepassing. De risicodekking tijdens deze periode komt voor rekening van het Fonds en wordt bekostigd vanuit de ex-ante risicopremies.

Na afloop van deze uitlooperperiode, kan de gewezen deelnemer kiezen voor vrijwillige voortzetting van de risicodekking tot aan maximaal de pensioendatum. De kosten hiervan komen voor rekening van de gewezen deelnemer en worden in mindering gebracht op het persoonlijk pensioenvermogen van deze gewezen deelnemer.

5.7 Uitvoering pensioenovereenkomst

De pensioenregeling die is opgenomen in het transitieplan, is de basis geweest voor het Fonds voor de invulling van het beleid. De pensioenregeling wordt in de implementatiefase verder uitgewerkt in een nieuw pensioenreglement, ingaande per 1 januari 2026.

Het Fonds heeft na toetsing geconstateerd dat de financiële opzet in lijn is met de wet- en regelgeving. Daarnaast is het verzoek van sociale partners om in te varen getoetst. Daaruit is gebleken dat een aanvullende compensatieregeling voor jong/vroeg gepensioneerden noodzakelijk is om ook voor die groep een evenwichtige transitie die voldoet aan de transitiedoelstellingen te bewerkstelligen. Deze eenmalige aanvullende compensatieregeling is mogelijk binnen de opzet van de wetgeving (verruimde standaard methode). Sociale partners hebben op 16 september 2024 ingestemd met deze eenmalige aanvullende compensatieregeling.

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenovereenkomst voldoet tevens aan de eisen en normen die worden gesteld in gelijke behandeling-wetgeving (de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid). Gelijke arbeid dient gelijk te worden beloond. Onder die beloning valt ook de pensioenregeling. De toegezegde premie is de arbeidsvoorwaardelijke beloning voor premieregelingen. Met betrekking tot de premie geldt dat, als gevolg van invaren, alle deelnemers, gewezen deelnemers,

pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen, overgaan naar de nieuwe pensioenregeling. De overdrachtswaarde wordt door het Fonds zodanig vastgesteld dat de voor mannen en vrouwen te verwerven pensioenrechten gelijk zijn waarbij aan het vereiste van collectieve actuariële gelijkwaardigheid op basis van dezelfde grondslagen wordt voldaan. Daarbij is dus geen sprake van het maken van onderscheid en/of ongelijke behandeling.

5.8 Evenwichtigheid invaren

De voorrangsregels die beschreven staan in [hoofdstuk 5.3](#), leiden ertoe dat:

- Bij een **dekkingsgraad van 90%** worden de middelen gebruikt om:
  - te voldoen het minimum vereist eigen vermogen en de voorziening operationele risico's.
  - daarnaast is 2% van het vermogen beschikbaar voor de solidariteitsreserve.
  - Omdat er onvoldoende middelen zijn wordt er gekort tot een dekkingsgraad van 104%.
- Bij een **dekkingsgraad van 104%** zijn er voldoende middelen om:
  - alle deelnemers, op het moment van transitie, ten minste de voorziening pensioenverplichtingen van hun pensioenaanspraken of -rechten ontvangen.
  - te voldoen het minimum vereist eigen vermogen en de voorziening operationele risico's.
  - daarnaast is 2% van het vermogen beschikbaar voor de solidariteitsreserve.
  - vanuit de (extra) premie wordt de helft van de compensatie gefinancierd.
- Bij een **dekkingsgraad van 106%** komt de extra premie voor compensatie te vervallen en wordt er aanvullend vanuit het fondsvermogen:
  - de helft van de compensatiestaffel gefinancierd uit het fondsvermogen;
- Bij een **dekkingsgraad van 108%** wordt er aanvullend hierop:
  - volledig gecompenseerd;
- Bij een **dekkingsgraad van 112%** wordt er aanvullend hierop:
  - voor eenzelfde bedrag dat aan compensatie wordt besteed, uitgedeeld aan de deelnemers.
- Bij een **dekkingsgraad vanaf 119%** wordt reeds aan alle transitiedoelstellingen voldaan. Het resterende vermogen wordt uitgedeeld aan de deelnemers.

In [hoofdstuk 5.8.1](#) worden de transitie-effecten op basis van het basisscenario (121%) inzichtelijk gemaakt. In [hoofdstuk 5.8.2](#) worden de gevoeligheidsanalyses, op basis van deze dekkingsgraden aangevuld met de hoogst onderzochte dekkingsgraad van 140%, beschreven. Tot slot is de conclusie opgenomen in [hoofdstuk 5.8.3](#).

5.8.1 Duiding transitie-effecten

Het Fonds heeft de transitie-effecten in het basisscenario (invaardekkingsgraad van 121%, zijnde de dekkingsgraad per 31 december 2023 inclusief verwerking toeslag per 1 januari 2024), de transitie-effecten op basis van de volgende maatstaven geïdentificeerd en beoordeeld:

- Verwacht pensioenresultaat (mediaan, goed weer (95^e percentiel) en slecht weer (5^e percentiel))

- Netto profijt
- UPO bedragen (mediaan, goed weer (95^e percentiel) en slecht weer (5^e percentiel))
- Kans SPR > Ftk
- Impact op (verwachte) uitkering/voorziening

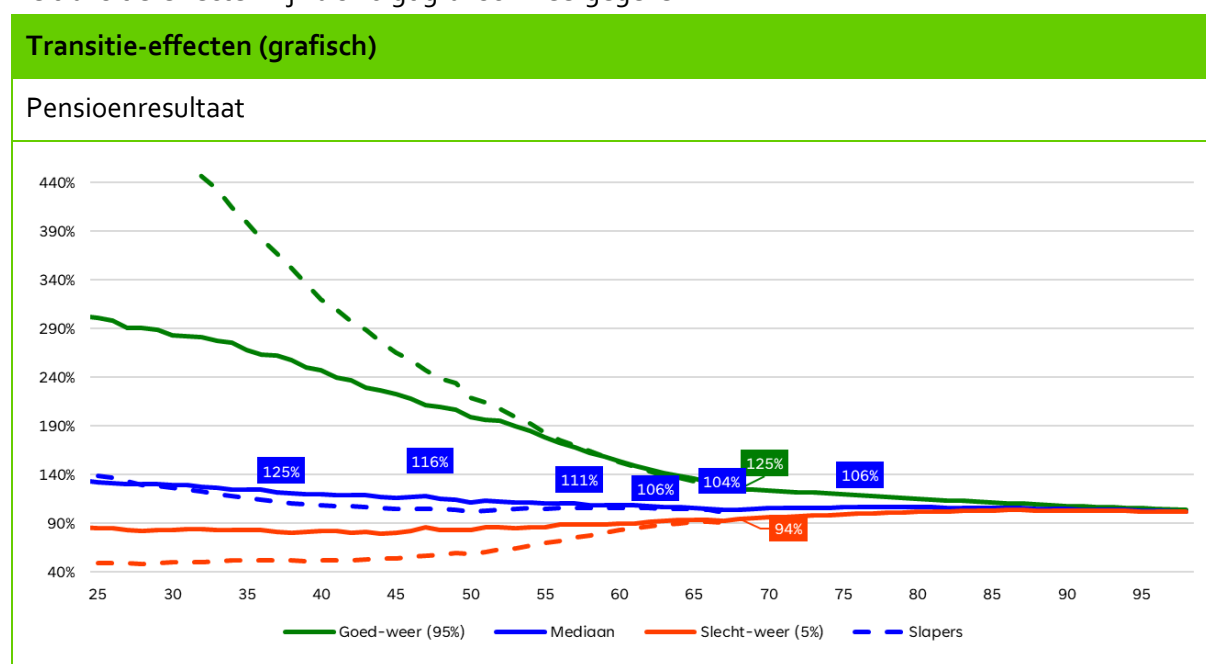
In dit basisscenario, wordt het vermogen als volgt verdeeld (percentages zijn afgerond)

1. MVEV en VOR	2% van de VPV
2. Eerste deel solidariteitsreserve	2% van vermogen
3. Voorziening pensioenverplichtingen	100%
4. Eerste deel compensatie	2% van de VPV
5. Tweede deel compensatie	2% van de VPV
6. Tweede deel solidariteitsreserve	3% van vermogen
7. Verhoging persoonlijk pensioenvermogen	Overige bedrag

In de effecten zijn steeds de uitkomsten van de nieuwe regeling in verhouding gezet tot de uitkomsten op basis van de oude (Ftk-)regeling. Dit leidt ertoe dat bij een uitkomst boven 100% (bij verwacht pensioenresultaat en UPO bedragen) en een uitkomst hoger dan 0% (bij netto profijt) de SPR een hogere uitkomst geeft dan de Ftk-regeling.

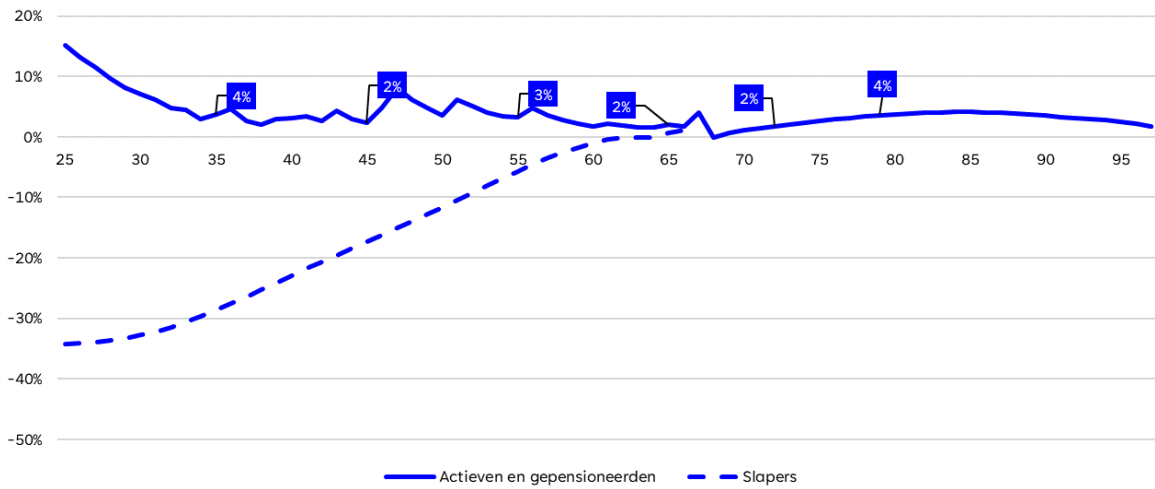
De volledige evenwichtigheidsbeoordeling van het Fonds is opgenomen in een separaat document (evenwichtigheidsbeoordeling transitie), dat gebruikt is voor het invaarbesluit en als onderbouwing bij de opdrachtbevestiging van het Fonds. In dit hoofdstuk worden de algemene conclusies ten aanzien van de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie-effecten weergegeven.

De transitie-effecten zijn als volgt grafisch weergegeven:

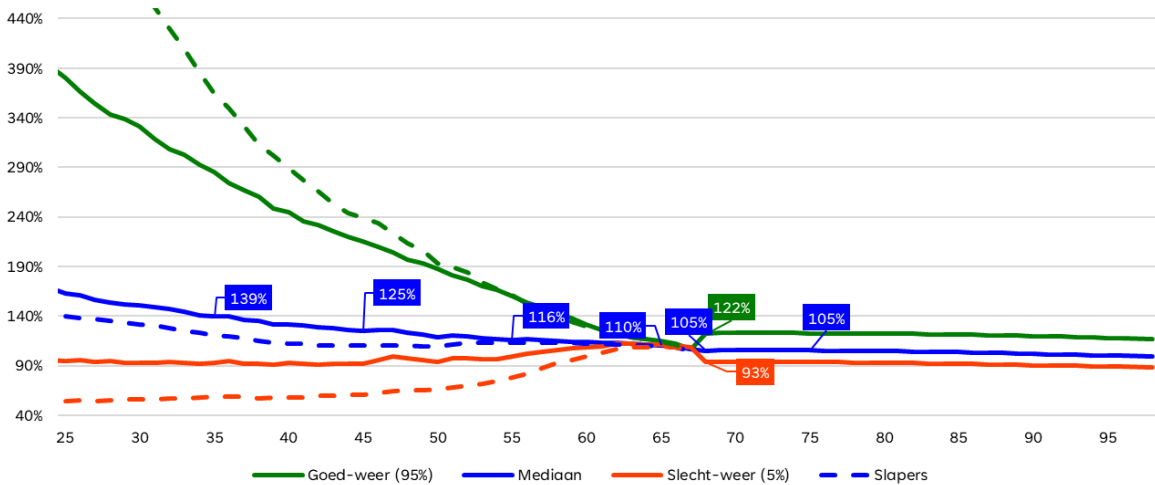

Transitie-effecten (grafisch)

Netto profijt

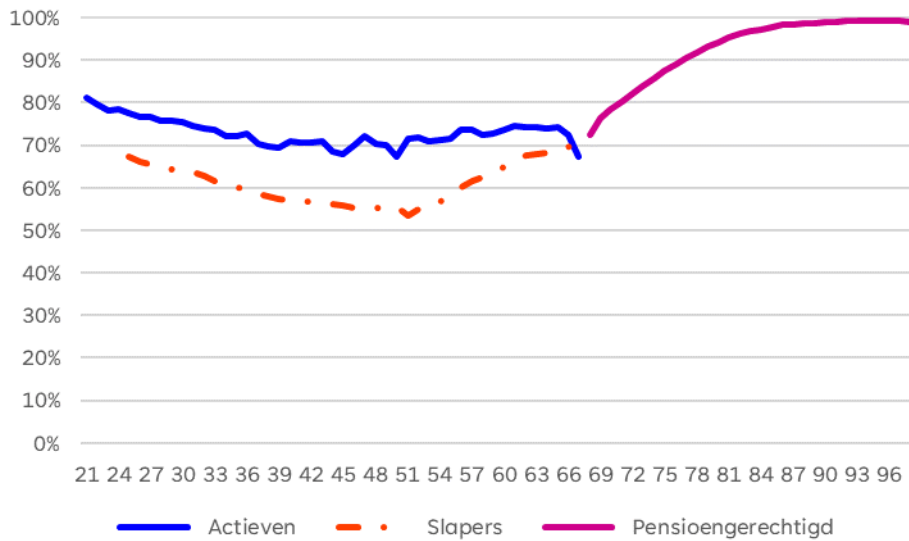

UPO-bedragen

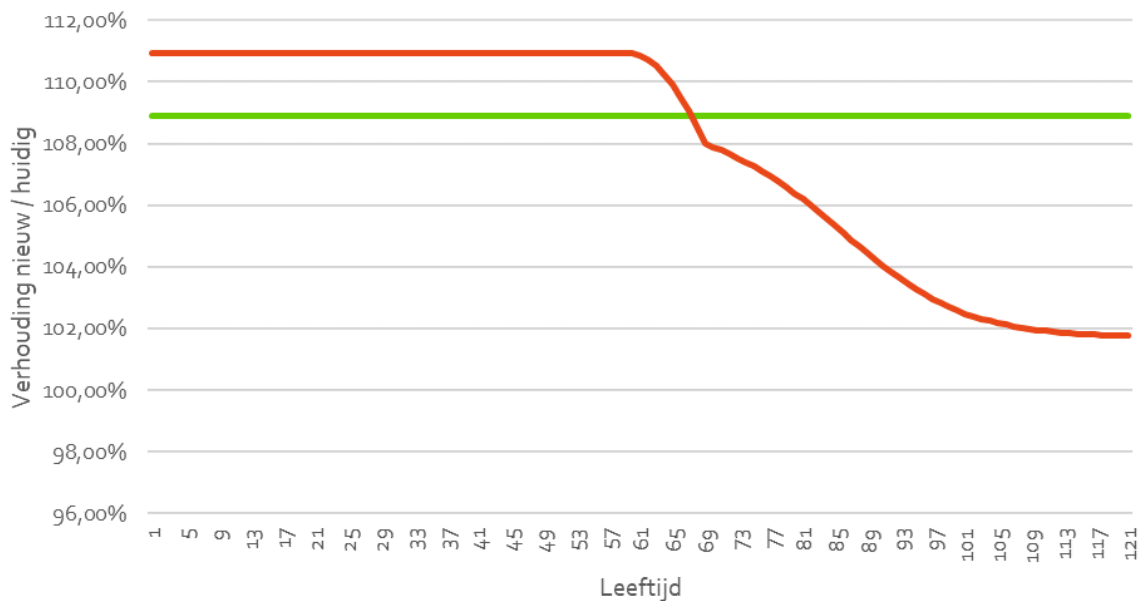

Kans SPR > Ftk

Transitie-effecten (grafisch)

Impact op (verwachte) uitkering/voorziening

Bij elke maatstaf is vooraf bepaald welke uitkomst tot welke beoordeling (in scores van ---, --, -, +/-, +, ++ en +++) leidt. De richtlijnen voor hiervoor zijn opgenomen in [bijlage 2](#).

In onderstaande tabel is de beoordeling van de transitie-effecten per fase (huidig Ftk, transitie en nieuw stelsel) opgenomen.

	Actieven			Slapers			Pensioengerechtigden		
	<40jr	40-55jr	>55jr	<40jr	40-55jr	>55jr	<40jr	40-55jr	>55jr
Huidig FTK (fase 1)									

	Actieven			Slapers			Pensioengerechtigden
	<40jr	40-55jr	>55jr	<40jr	40-55jr	>55jr	
Pensioenresultaat maximaliseren	In het evenwichtigheidskader is aangegeven dat PF Cosun het tot dusver gevoerde beleid evenwichtig vindt.						
Ambitie om toeslagen te verlenen	Voorafgaand aan de transitie heeft het fonds gebruik gemaakt van de versoepelde toeslageregels (AMvB) voor de toeslag in 2022 en 2023. Vanaf 2024 maakt PF Cosun gebruik van het transitie FTK. Het bestuur beoordeelt dat deze beide punten in combinatie met het overige gevoerde beleid evenwichtig zijn.						
Evenwicht premie en pensioenaanspraak							
Korting laatste redmiddel							
Transitie (fase 2)							
Pensioenresultaat mediaan	+++	++	+	++	+	+	+
Pensioenresultaat slecht weer	--	--	--	---	---	--	+/-
Pensioenresultaat goed weer	+++	+++	+++	+++	+++	+++	++
Netto profijt	++	+	+	---	---	-	+
UPO mediaan	+++	+++	++	+++	++	++	+
UPO slecht weer	-	-	+	---	---	--	-
UPO goed weer	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++
Kans dat uitkeringen in SPR > huidig FTK	+	+	+	+	+	+	+++
Impact op (verwachte) uitkering / voorziening	+++	+++	++	+++	+++	++	++
Solidariteitsreserve	++						
Nieuw stelsel (fase 3)							
Behalen pensioenambitie met hoge mate van zekerheid	++	++	++	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Pensioenen jaarlijks verhogen	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Evenwichtig solidariteitsbeleid	+	+	+	+	+	+	+
Stabiliteit van de uitkeringen	++	++	++	++	++	++	++
Uitlegbaarheid							
Uitlegbaarheid	Goed uitlegbaar						
Uitvoerbaarheid							
Uitvoerbaarheid	Goed uitvoerbaar						
Eindoordeel							
Totale beoordeling	+	+	+	+	+	+	+

Ten aanzien van de transitie-effecten, oordeelt het bestuur per maatstaf het volgende:

Oordeel pensioenresultaat

Hoe jonger de deelnemer is, hoe hoger het pensioenresultaat. Omdat jongeren in het nieuwe stelsel een hoger risico lopen dan ouderen, accepteert het bestuur dat de verwachte uitkering van jongeren relatief meer stijgt dan de verwachte uitkering van ouderen. Verder geldt dat hoe jonger de deelnemer is, hoe zwaarder de toekomstige pensioenopbouw van het nieuwe stelsel weegt en hoe

minder zwaar het in te varen opgebouwd pensioen weegt. Voor jongere slapers geldt dit effect ook, maar in mindere mate. Aangezien zij geen premie-inleg meer hebben, is de compenserende werking van die inleg op negatieve beleggingsresultaten niet aanwezig. Dit is een gevolg van de wijziging van het stelsel en leidt derhalve niet tot een onevenwichtige situatie.

Het bestuur beoordeelt de resultaten in termen van pensioenresultaat als evenwichtig over de generaties heen. De verschillen over de generaties heen worden onder andere veroorzaakt door de verhouding tussen het opgebouwd pensioen en de toekomstige pensioenopbouw. Bij een dekkinggraad van 121% op de transitiedatum ontvangen deelnemers een "zekere" verhoging van het persoonlijk pensioenvermogen. Dit compenseert voor de onzekere (toekomstige) inhaaltoeslagen in het huidige pensioenstelsel.

Oordeel netto profijt

De slapers hebben een negatief netto profijt door het wegvallen van het gunstige effect van de hoge premiedekkinggraad binnen het FTK na de overgang naar het nieuwe stelsel. Naar de mening van het bestuur geeft het effect op de verwachte pensioenuitkering meer inzicht in het te verwachten pensioen dan netto profijt zoals hierboven opgenomen. Sociale partners zijn daarom van mening dat een negatief netto profijt acceptabel is bij een voldoende hoge verwachte pensioenuitkering. Het bestuur kan zich vinden in dit standpunt en ziet de verwachte pensioenuitkering als de primaire beoordelingsmaatstaf. Het bestuur concludeert dat er geen groepen deelnemers zijn waarvan de uitkomsten niet binnen de bandbreedtes voor evenwichtigheid vallen.

Oordeel UPO-bedragen

Het bestuur concludeert dat alle uitkomsten vallen binnen de hiervoor opgestelde bandbreedtes. In slecht weer zullen de UPO-bedragen in SPR lager zijn dan in het Ftk. Dit is passend bij de nieuwe regeling, waarbij het uitgangspunt is dat de (verwachte) uitkeringen ook meebewegen met de economische ontwikkelingen (en de beleggingen). Het gevoerde beleid zorgt ervoor dat er richting pensioendatum en tijdens de uitkeringsfase minder onzekerheid is over de hoogte van de uitkering. Dat uit zich door de beperkte(re) verschillen in de uitkomsten in goed weer, mediaan en slecht weer scenario. Het beeld wat ontstaat over generaties heen en tussen generaties is vergelijkbaar met de uitkomsten van het verwacht pensioen. Daarom vindt het bestuur deze effecten eveneens evenwichtig.

Oordeel kans hogere uitkering SPR dan in Ftk

Voor alle maatmensen geldt dat de kans op een pensioen in de nieuwe pensioenregeling dat hoger is dan in de oude pensioenregeling, ruim hoger is dan 50%. Voor pensioengerechtigden is deze kans zeer hoog (hoger dan 75%).

Het bestuur beoordeelt deze uitkomsten, in samenhang met de overige kwantitatieve maatstaven, als evenwichtig. De pensioengerechtigden gaan er met de grootste kans op vooruit, maar krijgen op basis van de spreidingsmethode van 10 jaar minder toebedeeld op het invaarmoment.

Oordeel eenmalige impact op (verwachte) uitkering / voorziening op invaarmoment

Het bestuur beoordeelt deze uitkomsten, in samenhang met de overige kwantitatieve maatstaven, als evenwichtig. Voor alle groepen is er een positieve impact op de (verwachte) uitkering op het invaarmoment. De pensioengerechtigden krijgen op basis van de spreidingsmethode van 10 jaar minder vermogen toebedeeld (en dus een beperktere stijging van de pensioenuitkeringen) op het invaarmoment, maar gaan er met de grootste kans op vooruit.

Oordeel gevulde solidariteitsreserve

Bij een dekkinggraad van 121% kan de solidariteitsreserve gevuld worden tot het gewenste niveau van 5% van het totale vermogen.

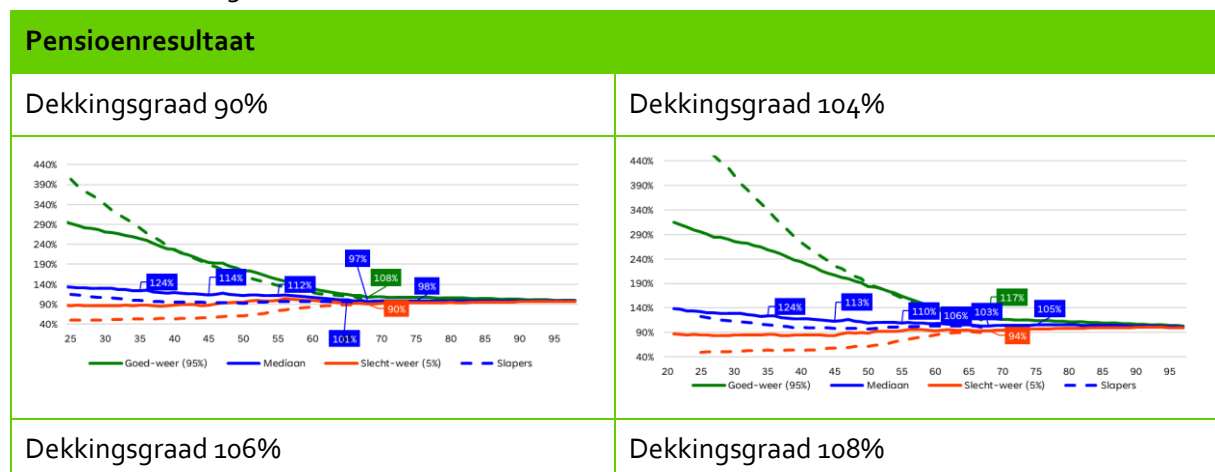
De afsluitende conclusie op de totale evenwichtigheid, waarbij ook de gevoeligheidsanalyses zoals opgenomen zijn in [hoofdstuk 5.8.2](#) zijn meegenomen, is opgenomen in [hoofdstuk 5.8.3](#).

5.8.2 Uitgevoerde gevoeligheidsanalyses

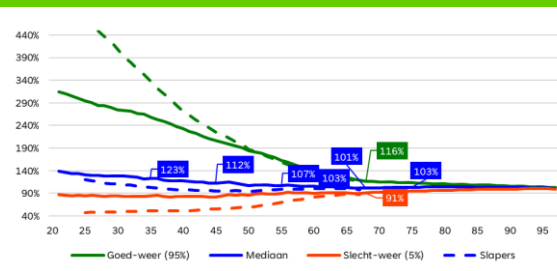
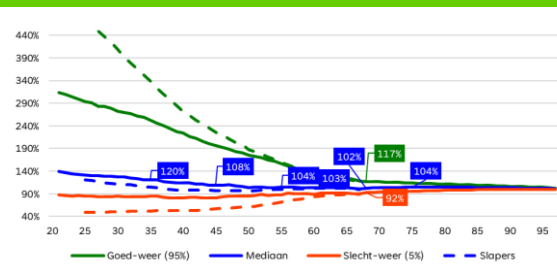
In aanvulling op de beoordeling van de transitie-effecten in het basisscenario, zijn de uitkomsten van het pensioenresultaat en netto profijt ook voor de volgende dekkinggraden en rentestanden inzichtelijk gemaakt:

- Dekkinggraad van 90%
- Dekkinggraad van 104%
- Dekkinggraad van 106%
- Dekkinggraad van 108%
- Dekkinggraad van 112%
- Dekkinggraad van 140%
- Renteschok van +200bp bij een constante dekkinggraad van 121%
- Renteschok van -200 bp bij een constante dekkinggraad van 121%

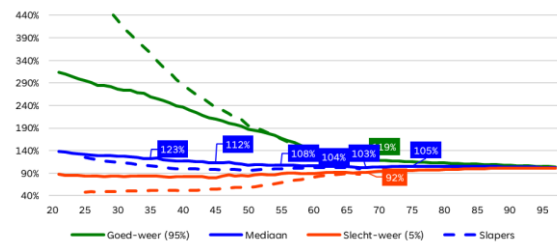
Dit leidt tot de volgende effecten:

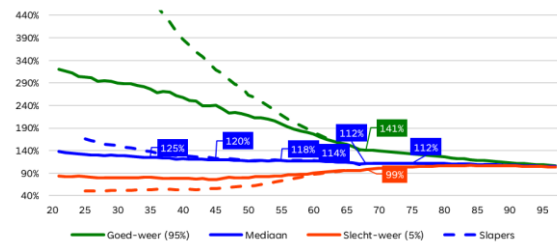
Pensioenresultaat

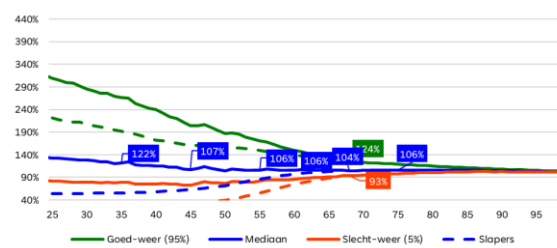
Dekkingsgraad 112%

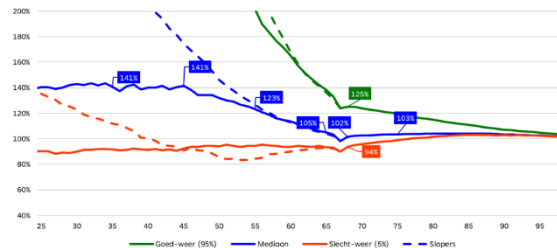
Dekkingsgraad 140%

Renteschok +200bp

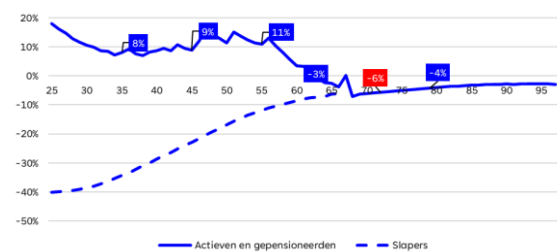

Renteschok -200bp

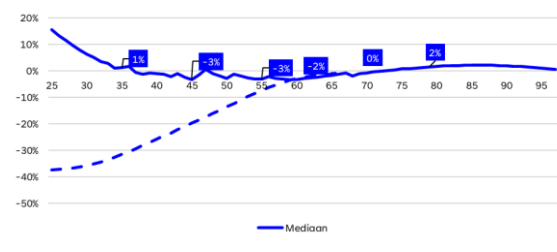

Netto profijt

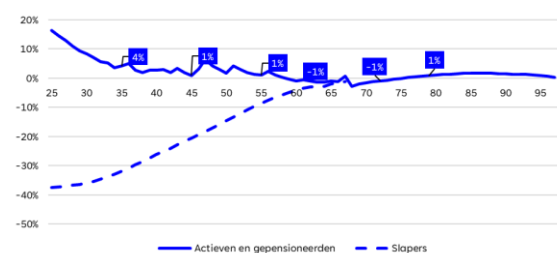
Dekkingsgraad 90%

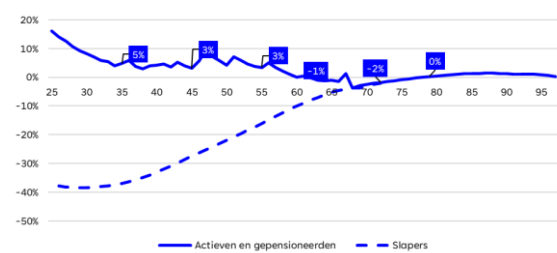
Dekkingsgraad 104%

Dekkingsgraad 106%

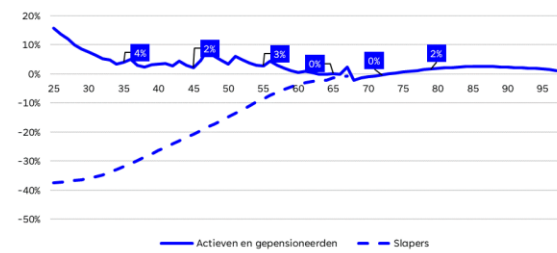

Dekkingsgraad 108%

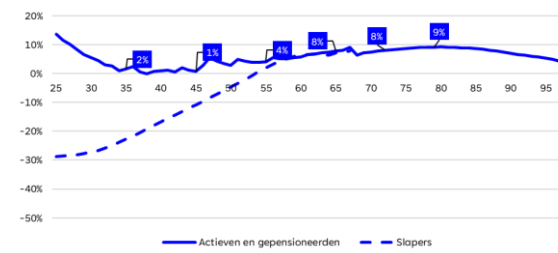

Netto profijt

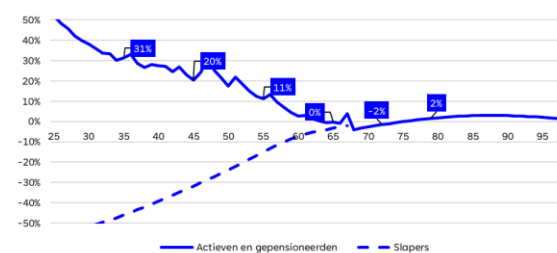
Dekkingsgraad 112%

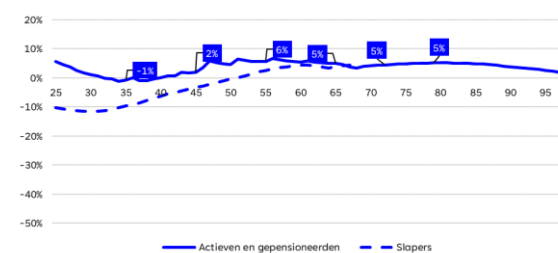
Dekkingsgraad 140%

Renteschok +200bp

Renteschok -200bp

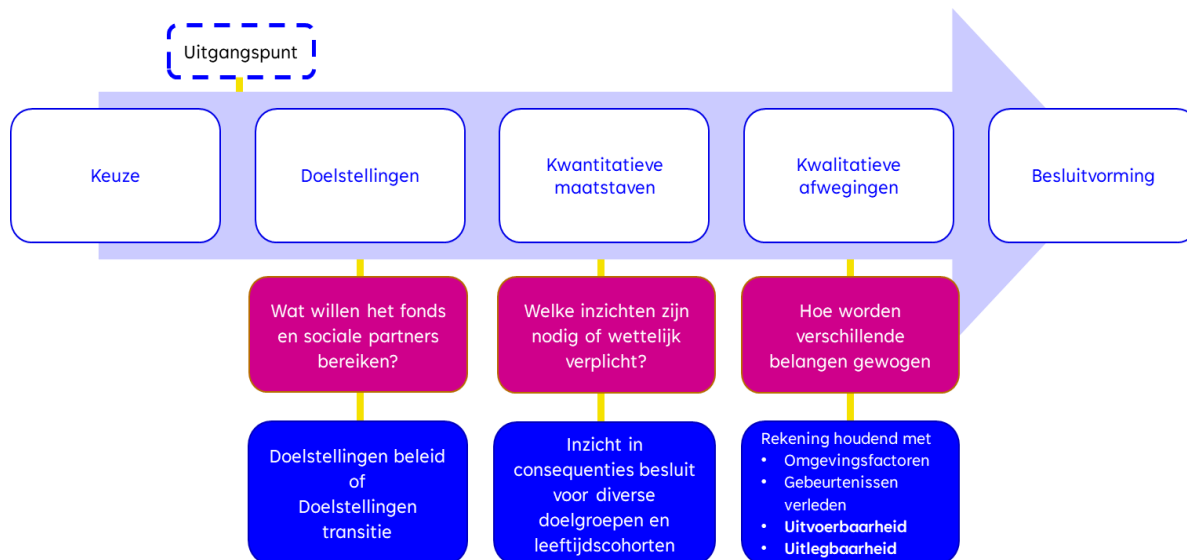
Ook deze effecten zijn door het bestuur beoordeeld. Deze beoordeling leidt tot de volgende uitkomsten:

	Actieven			Slapers		Pensioengerechtigden	
	<40jr	40-55jr	>55jr	<40jr	40-55jr	>55jr	
Eindoordeel – gevoeligheidsanalyses dekingsgraad							
Dekkingsgraad 90%	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
Dekkingsgraad 104%	+	+	+	+	-	+	+
Dekkingsgraad 106%	+	+	+	+	!!	+	+
Dekkingsgraad 108%	+	+	+	+	!!	!!	+
Dekkingsgraad 112%	+	+	+	+	!!	+	+
Dekkingsgraad 140%	++	++	++	++	++	++	++
Eindoordeel – gevoeligheidsanalyses rentescenariot							
Scenariot +200bps	+	+	+	!!	!!	!!	+
Scenariot -200bps	+	+	+	+	+	+	+

5.8.3 Onderbouwing evenwichtige belangenbehartiging

Het Fonds heeft de evenwichtigheid van de transitie beoordeeld. Als basis voor deze beoordeling heeft het Fonds een evenwichtigheidskader gebruikt, dat bestaat uit kwalitatieve overwegingen (getoetst op kwantitatieve analyses) per deelnemersgroep. Het bestuurlijk proces rondom de evenwichtigheidsafweging is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 3; bestuurlijk proces evenwichtigheidsafweging

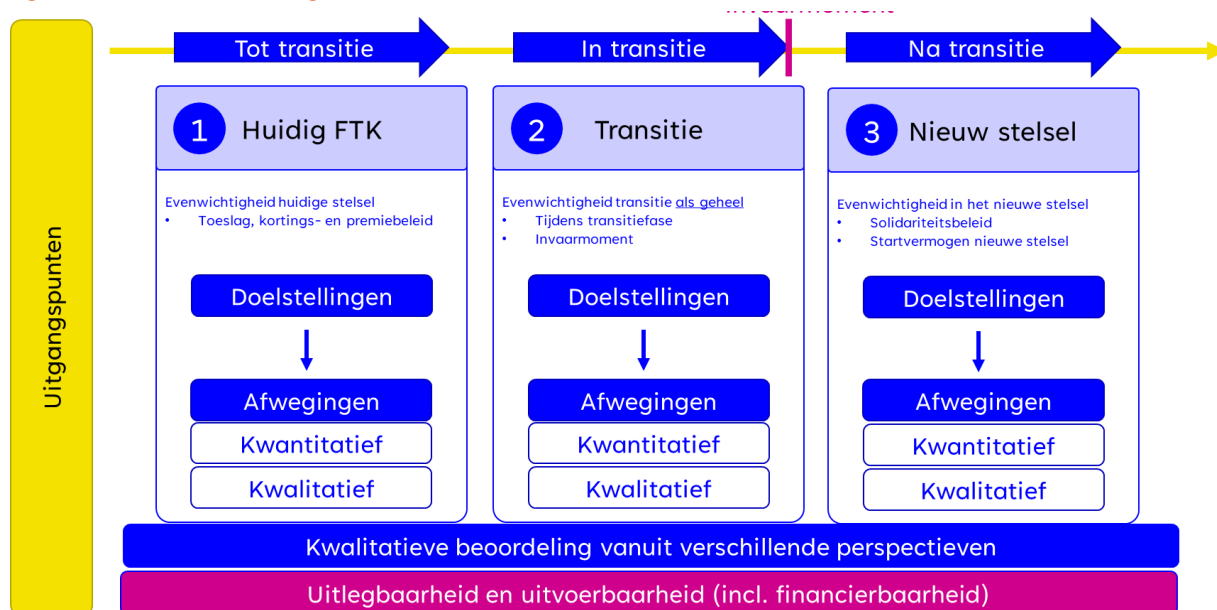

Deze overwegingen zijn gesplitst in 3 fases, t.w.:

- Fase 1: huidig Ftk
- Fase 2: transitie
- Fase 3: nieuw stelsel (SPR)

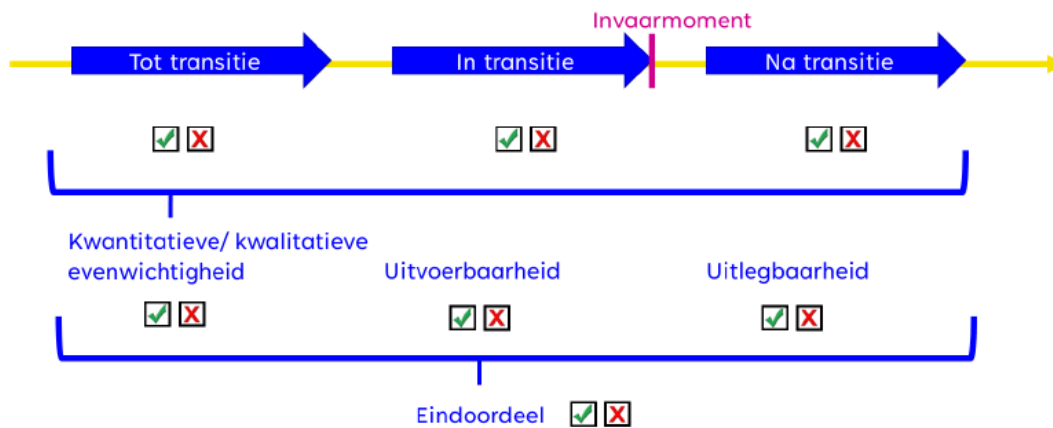
In onderstaande figuur is de opzet van het evenwichtigheidskader schematisch vastgelegd:

Figuur 4; schematische weergave evenwichtskader

Per fase zijn verschillende doelstellingen vastgelegd. Deze doelstellingen zijn getoetst door middel van kwantitatieve maatstaven en vervolgens kwalitatief afgewogen. Dit proces is als volgt schematisch weergegeven.

Figuur 5; schematisch proces evenwichtigheidsafweging

De volgende uitgangspunten, verdeeld in uitgangspunten die algemeen zijn en uitgangspunten per fase, zijn gehanteerd:

Algemeen

1. PF Cosun richt de besluitvorming tijdens de transitiefase zodanig in dat deze logisch is in het licht van het nieuwe stelsel en de risico's tijdens de periode waarin de transitie naar het nieuwe stelsel plaatsvindt acceptabel blijven. Omdat het invaren van de opgebouwde pensioenen in het nieuwe stelsel vooralsnog niet zeker is, wordt ook gekeken naar de impact van de maatregelen in het huidige stelsel.
2. Bij het invaren wordt het huidig FTK en de transitie 'afgesloten', zodat er in het nieuwe stelsel met een schone lei begonnen kan worden op het gebied van evenwichtigheid. Alle eventuele uitzonderingsgevallen worden hierbij meegenomen.
3. Bij de beoordeling van de transitie-effecten, worden de uitkomsten op basis van de verwachte uitkeringen belangrijker gevonden dan de netto-profijt effecten. Het inzicht in de netto-profijt effecten is een wettelijke verplichting, gebaseerd op de Q-set. Alhoewel ook deze uitkomsten inzichten geven in de transitie-effecten, zijn de rekenkundige inzichten hiervan beperkt én zeggen deze uitkomsten hoofdzakelijk iets over de gevoeligheid tussen de uitkering en de premie-inleg. Netto profijt is naar de mening van het bestuur in die zin minder bruikbaar voor slapers.

Fase 1, huidig FTK

1. De huidige uitgangspunten, doelstellingen, risicohouding, ambitie en visie zijn het uitgangspunt voor de eerste pijler.
2. De huidige regeling, inclusief de wijze waarop deze door het bestuur is uitgevoerd, wordt als geheel als evenwichtig beschouwd.
3. Toeslagachterstanden kunnen op basis van het beleid over inhaaltoeslagen worden ingehaald, maar dit is geen recht. De toeslagbesluiten uit het verleden worden als evenwichtig beschouwd, gegeven de op dat moment geldende wet- en regelgeving, financiële positie van het Fonds en omstandigheden. Er is door het bestuur in de jaren voorafgaand aan de transitie twee maal gebruik gemaakt van de mogelijkheid van versoepelde toeslagregels (AMvB), namelijk bij de toeslagen in 2022 en 2023. De huidige toeslagachterstand van actieven en inactieven is vergelijkbaar.

Fase 2, transitie

1. Sociale partners wensen de nieuwe pensioenregeling vorm te geven als een solidaire premieregeling, waarbij de opgebouwde pensioenen worden omgezet naar de nieuwe pensioenregeling ('invaren').
2. Sociale partners van de aangesloten ondernemingen hebben aangegeven dat de nieuwe pensioenregeling in beginsel bij PF Cosun zal worden ondergebracht, waarbij de toekomstige pensioenopbouw derhalve in hetzelfde fonds zal plaatsvinden als de reeds opgebouwde pensioenen.
3. In het plan van aanpak 'Implementatie van het nieuwe pensioenstelsel' is opgenomen dat sociale partners bij de aangesloten ondernemingen en het bestuur van het Fonds mikken op implementatie van het nieuwe pensioenstelsel op 1 januari 2026.
4. De hoogte van de premie en de pensioenambitie worden vastgesteld door de sociale partners en dit is niet bepalend voor de keuze van het contract.
5. De transitie (o.a. nieuwe pensioenregeling, invaareffecten en compensatie afschaffing doorsneesystematiek) wordt als geheel beoordeeld.
6. Bij het invaren wordt er in beginsel van uitgegaan dat het verleden evenwichtig is en er dus geen correcties worden doorgevoerd, tenzij hier zwaarwegende redenen voor zijn.

Fase 3, nieuw stelsel

1. Bij het invaren wordt het huidig FTK en de transitie 'afgesloten'. Er dient na het invaren derhalve uitsluitend nog gekeken te worden naar de evenwichtigheid en de werking van de nieuwe regeling.

Tevens zijn de volgende doelstellingen meegenomen:

Transitiedoelstellingen sociale partners:

- De wettelijk verplichte reserves (het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en de voorziening operationele risico's) worden op het moment van transitie gevuld tot het benodigde niveau;
- Elke deelnemer ontvangt op het moment van transitie ten minste de voorziening pensioenverplichtingen. Dit betekent dat de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenen op het moment van transitie niet worden verlaagd;
- De verwachte pensioenen van niet-gepensioneerden zijn voor en na transitie ten minste gelijk;
- De voor- en nadelen van de transitie moeten zo evenredig mogelijk over de verschillende doelgroepen verdeeld worden. Sociale partners hebben als voorkeur voor de transitie dat iedereen er enigszins in gelijke mate op voor- of achteruitgaat;
- Het Fonds start in het nieuwe pensioenstelsel bij voorkeur met een voldoende gevulde solidariteitsreserve. In ieder geval wordt gestart met een solidariteitsreserve van een bepaalde minimaal vereiste omvang om de nieuwe pensioenregeling goed te laten werken. De gewenste solidariteitsreserve op de transitiedatum bedraagt bij voorkeur 5% van het collectieve pensioenvermogen, met een minimum van 2% van het collectieve pensioenvermogen per de transitiedatum;
- Er is bij de transitie een adequate compensatieregeling, gefinancierd uit het fondsvermogen. PF Cosun heeft direct voorafgaand aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voldoende

vermogen om minimaal 50% van de compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek uit fondsvermogen te financieren;

- Eventuele resterende overschotten worden verdeeld over de deelnemers (géén individuele inhaaltoeslagen of andere correcties voor het verleden).

Doelstellingen Fonds:

- Evenwichtige verdeling van collectief pensioenvermogen: Het uitgangspunt hierbij is dat deze verdeling ex-ante door het bestuur als evenwichtig beoordeeld wordt.
- Geen achteruitgang: Het bestuur wenst dat op het transitiemoment naar verwachting niemand erop achteruit gaat t.o.v. het huidig stelsel. Hierbij wordt gekeken naar de volgende kwantitatieve maatstaven:
  - a. Het pensioenresultaat (in mediaan, slecht en goed weer) o.b.v. de voorgeschreven P-set.
  - b. UPO-uitkomsten (in mediaan, slecht en goed weer) o.b.v. de voorgeschreven P-set.
  - c. Netto profijt o.b.v. de voorgeschreven Q-set.
  - d. Kans dat SPR tot hogere pensioenuitkeringen leidt dan huidig FTK o.b.v. de eigen fondsspecifieke scenarioset.
  - e. Eenmalige impact op (verwachte) uitkering / voorziening op invaarmoment
- Zoals opgenomen in de algemene uitgangspunten met betrekking tot de evenwichtigheidsbeoordeling, worden de resultaten van de netto profijt berekeningen minder hoog geprioriteerd dan de overige uitkomsten. Dit houdt in dat als alleen op basis van de netto profijt uitkomsten een negatieve uitkomst resulteert, dit niet direct leidt tot de beoordeling dat de transitie onevenwichtig is.
- Minimaal gelijke uitkering: De wens dat ingegane uitkeringen van pensioengerechtigden en de verwachte pensioenuitkering van actieven en slapers minimaal gelijk blijven. Dit betekent dat minimaal de voorziening wordt meegegeven.
- Gevulde solidariteitsreserve: Wens dat op het transitiemoment gestart kan worden met een voldoende gevulde solidariteitsreserve.
- Afsluiten FTK: Bij het invaren wordt het huidig FTK en de transitie 'afgesloten', zodat er in het nieuwe stelsel met een schone lei begonnen kan worden op het gebied van evenwichtigheid.

Het Fonds heeft conform deze systematiek de evenwichtigheid beoordeeld vanuit het basisscenario (dekkingsgraad van 121%; gebaseerd op de dekkingsgraad per 31 december 2023)) en een aantal relevante alternatieve (dekkingsgraad)scenario's. Op basis daarvan heeft het Fonds ten aanzien van de evenwichtigheid het volgende geconcludeerd:

Op basis van de uitgevoerde analyses en rekening houdend met de uitgangspunten, trekt het Fonds de conclusie dat voldaan is aan de gestelde voorwaarden aan evenwichtigheid van de transitie, in elk geval als de dekkingsgraad op het moment van de transitie hoger is dan 106% en lager is dan 140% (de in het transitieplan opgenomen dekkingsgraad bandbreedte waarbij de transitie niet wordt uitgesteld). Bij een lagere dekkingsgraad dan 106% op het moment van transitie zal de transitie waar mogelijk worden uitgesteld. Los daarvan, vindt het bestuur ook de transitie-effecten bij een dekkingsgraad van 104% en 106% evenwichtig. De uitkomsten van zowel de kwantitatieve analyse als de kwalitatieve afwegingen zijn ook in deze situatie positief.

De laagst onderzochte dekkingsgraad is 90%. Deze situatie kan voorkomen indien de transitiedatum niet verder kan worden uitgesteld (1 januari 2028). Gelet op de (wettelijk verplichte) maatregelen die het fonds in aanloop naar de transitiedatum moet nemen als de minimale invaardekkingsgraad (104%) niet (meer) haalbaar is, lijkt dit scenario een wat theoretische exercitie, maar moet deze onder zeer extreme omstandigheden niet uitgesloten worden. Het Fonds acht de kans klein dat op het moment van invaren de dekkingsgraad onder de 90% zakt. Het Fonds dient immers jaarlijks het overbruggingsplan in. Daarin moet het Fonds aantonen dat de dekkingsgraad naar de gewenste minimale invaardekkingsgraad toe groeit en zal de pensioenaanspraken en -rechten moeten korten indien dit niet het geval is. Ook in 2025 dient het Fonds een overbruggingsplan in. Het overbruggingsplan dient derhalve ook als signaalfunctie bij een dalende dekkingsgraad. Enkel in zeer extreme economische bewegingen in de laatste maanden voor invaren, is de kans aanwezig dat de dekkingsgraad onder de 104% terecht komt.

Mocht er sprake zijn geweest van uitstel van de transitiedatum (bij een dekkingsgraad lager dan 106% op 1 januari 2026) en de dekkingsgraad op 1 januari 2027 is nog steeds lager dan 106%, dan zal het Fonds in gesprek treden met sociale partners over de verdere voortgang van de transitie. Het Fonds is van mening dat indien het Fonds, ondanks alle beheersmaatregelen die zijn ingericht (waaronder ook de mogelijke bescherming van de invaardekkingsgraad door terugnemen van beleggingsrisico), toch in deze situatie terecht komt, het de noodzakelijke pijnlijke maatregelen (waaronder het doorvoeren van een eenmalige korting op de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten) ook moet doorzetten. Het Fonds acht de kans zeer beperkt dat het op dat moment als enige pensioenfonds zich in deze situatie bevindt. Gezien het feit dat het Fonds constateert dat bij deze dekkingsgraad voor alle groepen deelnemers de transitie-effecten niet binnen de (eigen) vooraf gestelde bandbreedtes liggen, wordt de transitie met een dergelijke dekkingsgraad minder evenwichtig geacht dan bij de andere onderzochte dekkingsgraden. Het alternatief hiervoor, niet invaren en opbouw in de nieuwe regeling, heeft naar mening van het Fonds (nog) negatievere effecten, die niet in de transitie-effecten zichtbaar zijn. Hierbij wordt gedacht aan de extra kosten voor bijvoorbeeld het uitvoeren van twee pensioenregelingen en het gescheiden houden van verschillende beleggingsportefeuilles. Het bestuur gaat op het moment dat de dekkingsgraad lager is dan 104% in gesprek met sociale partners over het voortzetten van de transitie.

Het Fonds is derhalve van mening dat sprake is van een evenwichtige transitie van de huidige naar de nieuwe pensioenregeling binnen deze dekkingsgraad bandbreedte en gegeven de wettelijke kaders waarbinnen de transitie moet plaatsvinden. Het Fonds kijkt hierbij voornamelijk naar de uitkomsten van de verwachte uitkeringen. De uitkomsten voor netto profijt worden meegenomen in het totaal oordeel maar zijn niet leidend.

Aanvullend daarop wordt door het Fonds geconstateerd dat voor slapers rond de leeftijd van 50 jaar (dekkingsgraad 104%, 108% en 112%) en de slapers in de leeftijdscohorten 45 t/m 55 jaar (dekkingsgraad 106%) de kans dat de uitkering na transitie hoger is dan de uitkering in de Ftk-regeling (net) lager is dan 50% (ondergrens van de bandbreedte). Het verwachte pensioen in mediane scenario valt voor deze groep deelnemers wel binnen de gestelde bandbreedte (minimaal 80%). Het Fonds is van mening dat, ondanks de eerdere constatering, de transitie-effecten ook voor

deze groep deelnemers evenwichtig zijn. De voordelen van de nieuwe regeling wegen niet volledig op tegen het nadeel van het wegvallen van een (onbewust) herverdelingseffect³ uit de Ftk-regeling. Het bestuur vindt dat deze groep een handelingsperspectief (uitvoeren waardeoverdracht) heeft, waardoor het bestuur van mening is dat er geen specifieke maatregelen nodig zijn om dit minder gunstig transitie-effect te compenseren. Het Fonds zal in de communicatie-uitingen de slapers wijzen op het handelingsperspectief dat zij hebben.

Een dekkinggraad hoger dan 140% is niet onderzocht. Indien deze situatie zich voordoet treedt het bestuur met sociale partners in overleg om te onderzoeken of, bij het onverkort doorvoeren van de afspraken uit het transitieplan, de transitie bij deze hoge dekkinggraad tot onevenwichtige uitkomsten leidt. Het overbruggingsplan kan hier ook als signaalfunctie fungeren. Het fondsbestuur zet zich in deze situatie in om bij voorkeur binnen een half jaar tot afspraken met sociale partners te komen, zodat de transitie zo snel mogelijk, bij voorkeur op het beoogde transitiemoment (1 januari 2026), maar in elk geval binnen de wettelijke termijnen (uiterlijk 1 januari 2028) kan worden afgerond.

Tot slot heeft het Fonds kennis genomen van de uitkomsten van de transitie-effecten bij een hogere en lagere rentestand. Geconstateerd wordt dat de uitkomsten voor de slapers bij een renteschok van +200bp niet passen binnen de bandbreedte van de uitkomsten (zowel pensioenresultaat mediaan en slecht weer (jongere slapers) als op de kans op hogere uitkering). Omdat in deze gevoeligheidsberekening alleen gekeken is naar een renteschok (+200 bp), zonder de verdere positieve effecten van deze schok op de dekkinggraad bij transitie (bij rentestijging stijgt de dekkinggraad van het fonds), acht het Fonds de inzichten niet van dien aard, dat de evenwichtigheid van de transitie in twijfel wordt getrokken.

5.9 Afspraken over (ontoereikende) financiële positie op transitiemoment

Met sociale partners is afgesproken dat er geen nadere besluitvorming nodig is als op transitiemoment de dekkinggraad zich tussen 106% en 140% en de transitie-effecten binnen de vastgelegde bandbreedtes bevinden. Deze bandbreedtes zijn als volgt:

Maatstaf verwacht pensioen	Actief	Slaper	Pensioen-gerechtigden
Verwacht pensioen mediaan			
Bovengrens 1: Algemeen		Hoogste maximale uitkomst niet meer dan 3,5x hoger dan laagste maximale uitkomst van de verschillende deelnemersgroepen	

³ Hiermee wordt bedoeld dat de positieve resultaten op uitkeringen en premie-inleg in de Ftk regeling worden gebruikt voor toeslagverlening aan alle deelnemersgroepen (inclusief de slapers). In de Wtp-regeling zijn deze effecten niet meer aanwezig of worden deze direct verrekend in het persoonlijk pensioenvermogen van de betreffende deelnemer.

Maatstaf verwacht pensioen	Actief	Slaper	Pensioen- gerechtigden
Bovengrens 2: Maximaal	150%	370%	110%
Ondergrens: Minimaal	100%	80%	100%
Verwacht pensioen goed weer			
Bovengrens 1: Algemeen	Hoogste maximale uitkomst niet meer dan 12x hoger dan laagste maximale uitkomst van de verschillende deelnemersgroepen		
Bovengrens 2: Maximaal	340%	1530%	130%
Ondergrens: Minimaal	100%	100%	100%
Verwacht pensioen slecht weer			
Bovengrens: Maximaal	100%	140%	110%
Ondergrens: Minimaal	70%	40%	70%

Maatstaf kans op hogere uitkering in nieuw stelsel t.o.v. huidig stelsel	Actief	Slaper	Pensioen- gerechtigden
Bovengrens: maximaal	100%	100%	100%
Ondergrens: minimaal	50%	50%	50%

Maatstaf Netto profijt	Actief	Slaper*	Pensioen- gerechtigden
Bovengrens 1: Algemeen	Hoogste maximale uitkomst niet meer dan 8x hoger dan laagste maximale uitkomst van de verschillende deelnemersgroepen (slapers niet meegenomen)		
Bovengrens 2: Maximaal	80%	nvt	10%
Ondergrens: Minimaal	-5%	nvt	-5%

*: In de netto profijtberekeningen wordt uitgegaan van een risicovrije waardering. Er wordt derhalve verondersteld dat in het nieuwe pensioenstelsel geen extra rendement op aandelen wordt gemaakt ten opzichte van risicovrije producten. De netto profijtberekeningen geven daarmee inzicht in de risico's van de transitie. Bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel vervallen een aantal herverdelingseffecten. Als gevolg hiervan wordt de netto profijt impact van slapers negatief. De bedoeling van het nieuwe pensioenstelsel is ook om deze herverdelingseffecten af te schaffen. Derhalve zijn er geen kwantitatieve begrenzing van de bandbreedtes voor slapers ten aanzien van netto profijt opgenomen.

Mocht de invaardeckingsgraad lager zijn dan 106%, dan wordt de transitiedatum uitgesteld. In de periode tot aan de gewenste transitiedatum (1 januari 2026) informeert het Fonds de sociale partners maandelijks over de hoogte van de (actuele) dekkingsgraad. Mocht, ondanks alle beheersmaatregelen die genomen zijn door het Fonds, de actuele dekkingsgraad⁴ dicht bij de dekkingsgraad van 106% liggen, dan gaat het Fonds in gesprek met sociale partners over het mogelijk uitstellen van de transitiedatum (en de consequenties daarvan).

Voorafgaand aan het beslismoment 2 ('in uitvoering nemen van de nieuwe solidaire premiereregeling', zie [hoofdstuk 2.3](#)), worden de transitie-effecten op basis van de meest recente scenarioset van DNB inzichtelijk gemaakt. Die uitkomsten worden getoetst op basis van de bandbreedtes die sociale partners zijn overeengekomen. Mocht op dat moment blijken dat de uitkomsten niet (geheel) binnen deze bandbreedtes vallen, worden de sociale partners geïnformeerd. Dit hoeft niet te betekenen dat de transitie niet door kan gaan. De situatie wordt op dat moment opnieuw beoordeeld door sociale partners.

De nieuwe beoordeling van de transitie-effecten worden eveneens besproken met sociale partners indien de invaardeckingsgraad hoger is dan 140%. Dit om de evenwichtigheid van de effecten opnieuw vast te stellen.

In beide gevallen is het uitgangspunt dat de transitiedatum niet wordt aangepast. In veel scenario's zal het mogelijk zijn om aan het eind van het derde kwartaal een goede inschatting te maken van de uiteindelijke invaardeckingsgraad. Alleen bij (zeer) uitzonderlijke situaties, zullen economische schokken in het vierde kwartaal van 2025 tot dusdanige effecten leiden dat een zeer grote daling en/of stijging van de actuele dekkingsgraad optreedt. Mocht een dergelijke situatie desondanks toch optreden, dan achten sociale partners en het Fonds het reëel te stellen dat ook op dat moment het mogelijk is om tijdig de benodigde stappen te kunnen zetten.

---

⁴ Ter indicatie: de actuele dekkingsgraad per 31 augustus 2024 bedraagt 125,8%.

6 Transitie-ftk en overbruggingsplan

6.1 Besluitvormingsproces toepassen transitie-ftk

Het Fonds heeft op 15 maart 2024 het besluit genomen om gebruik te maken van het transitie-Ftk. Aanleiding voor dit besluit is gelegen in de verruimde mogelijkheden voor toeslagverlening, niet in het voorkomen van het doorvoeren van eventuele kortingen op basis van de (minimale) vereisten ten aanzien van het (minimaal) vereist eigen vermogen conform artikel 131 en 132 PW.

Het Fonds heeft, op basis van de AMvB en vooruitlopend op de toepassing van het transitie-Ftk, in 2022 het toeslagbeleid aangepast om bij een beleidsdekkingsgraad die lager ligt dan de grens voor toekomst bestendige indexatie (verder: 'tbi-grens') volledige toeslagverlening mogelijk te maken. Hierbij is geen gebruik gemaakt van de volledige ruimte die deze AMvB en het transitie-Ftk bieden. De aanpassing is bedoeld om bij een beleidsdekkingsgraad die boven de 125% ligt, ook in een hoge inflatie-omgeving, een toekenningspercentage van 100% van de maatstaf (loonindex voor actieven, prijsindex voor gewezen deelnemers, arbeidsongeschikten en pensioengerechtigden) toe te kunnen passen. Dit heeft ertoe geleid dat er geen, naar mening van het bestuur, onnodige buffervorming in aanloop naar het transitiemoment, plaatsvindt.

De aanpassing van het toeslagbeleid heeft conform het reguliere besluitvormingsproces plaatsgevonden. Het bestuur heeft hiertoe op 8 november 2022 een voorgenomen besluit genomen. Na het positieve advies over dit besluit van het verantwoordingsorgaan op 14 november 2022 en de opinie van de SFH Actuarieel hierover, is het besluit in de bestuursvergadering van 6 december 2022 definitief genomen. In dat besluit is het voornemen om vanaf 2023 het transitie-Ftk van toepassing te laten zijn. De aanpassing van het toeslagbeleid is in de overige beleidsstukken (pensioenreglement en ABtN) per 1 januari 2023 verwerkt.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 20 juni 2023 het voorgenomen besluit genomen het transitie-Ftk toe te passen. Dit besluit is genomen op basis van de afweging van de evenwichtigheid van de toepassing van dit transitie-Ftk. Dit voorgenomen besluit is, inclusief de uitwerking van het overbruggingsplan, ter advies voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan. Gelet op de verlenging van de indexatie AMvB op 22 juni 2023, is op 23 juni 2023 het besluit voor ingang van het transitie-Ftk door het bestuur teruggedraaid. Daarbij is wel de intentie uitgesproken om het transitie-Ftk vanaf 2024 van toepassing te laten zijn. Het definitieve besluitvormingsproces hiertoe wordt in 2024 opnieuw doorlopen.

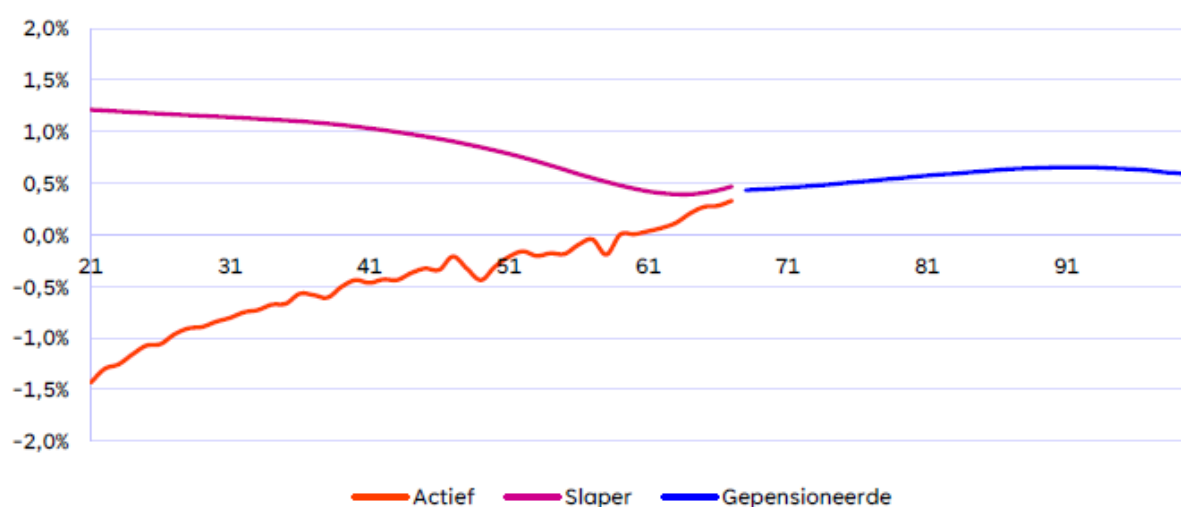
In de bestuursvergadering van 15 maart 2024 heeft het bestuur een voorgenomen besluit genomen om over te stappen op het transitie-Ftk en de uitwerking van het daarbij behorende overbruggingsplan. Dit besluit is genomen onder voorbehoud van een positief advies van het VO en de opinies van de sleutelfunctiehouders. Op basis van de opmerking van de sleutelfunctiehouder actuarieel, is er meer inzicht verkregen in de uitkomsten van de netto profijt uitkomsten. Met het nadere inzicht, is de belangrijkste opmerking van de sleutelfunctiehouder opgelost. Het voorgenomen besluit is naar aanleiding hiervan op 12 april 2024 herbevestigd door het bestuur. Op 7 juni 2024 heeft het verantwoordingsorgaan een positief advies gegeven over het overbruggingsplan.

Het overbruggingsplan is op 27 juni 2024 ingediend bij DNB. Op 13 augustus 2024 heeft DNB via een beschikking ingestemd met het ingediende overbruggingsplan.

6.2 Effecten van transitie-ftk en invloed op besluitvorming transitie

Zoals in [hoofdstuk 6.1](#) is opgenomen, is het gebruik maken van het transitie-Ftk gericht op het vergroten van de mogelijkheden tot toeslagverlening. Gelet op de hoogte van de beleids- en/of actuele dekkingsgraad, is het toepassen daarvan niet gericht op het voorkomen van het doorvoeren van kortingsmaatregelen. Per eind 2023 bedroeg de beleidsdekkingsgraad van het Fonds 129,8% en het vereist eigen vermogen 115,2%.

De effecten van het toepassen van het transitie-Ftk zijn, conform wettelijke vereisten, uitgedrukt in netto-profijt. Dit levert het volgende beeld op:

Uit dit beeld is te zien dat de impact voor de meeste deelnemers zeer beperkt is. Dit komt door het vasthouden aan het toeslagbeleid in combinatie met de relatief hoge dekkingsgraad per eind 2023. In de meeste scenario's is het verschil tussen het huidige Ftk en het transitie-Ftk klein. Daarnaast is het effect gebaseerd op slechts twee jaar afwijkend beleid: na het transitie-Ftk (begin 2026) wordt in de berekeningen (verplicht) weer uitgegaan van het reguliere fondsbeleid onder het reguliere Ftk. In de verklaring is het volgende van belang:

- Tijdens het transitie-FTK kunnen hogere toeslagen worden toegekend dan in diezelfde jaren onder het huidige FTK. Binnen het huidige FTK mag het Fonds pas volledig indexeren als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de benodigde dekkingsgraad voor toekomstbestendige toeslagverlening (tbi-grens). Binnen het transitie-FTK mag volledig worden geïndexeerd vanaf een beleidsdekkingsgraad van 125% (op basis van fondsbeleid). Aangezien de tbi-grens per oktober 2023 fors hoger was dan 125%, kan er binnen het huidige FTK minder toeslag worden verleend. Als gevolg kan er in 2025 meer toeslag worden verleend in het transitie-FTK dan in het FTK.
- Het transitie-FTK wordt meegenomen tot de beoogde invaardatum 1 januari 2026. Voor de jaren daarna moet in de projectie verplicht worden uitgegaan van een terugkeer naar het huidige FTK. Door de hogere toeslagen tijdens het transitie-FTK is de dekkingsgraad per eind 2025 dus lager dan onder het huidige FTK. Deze lagere dekkingsgraad per eind 2025

resulteert dan ook in lagere toeslagen in de (eerste) jaren na het transitie-FTK. Dat is echter tijdelijk: op de middellange termijn zijn de toeslagen in beide varianten weliswaar niet identiek, maar in orde van grootte wel gelijk.

- Cumulatief wordt in de variant met het transitie-FTK net iets meer geïndexeerd dan in de variant zonder transitie-FTK (oftewel de variant huidig FTK).

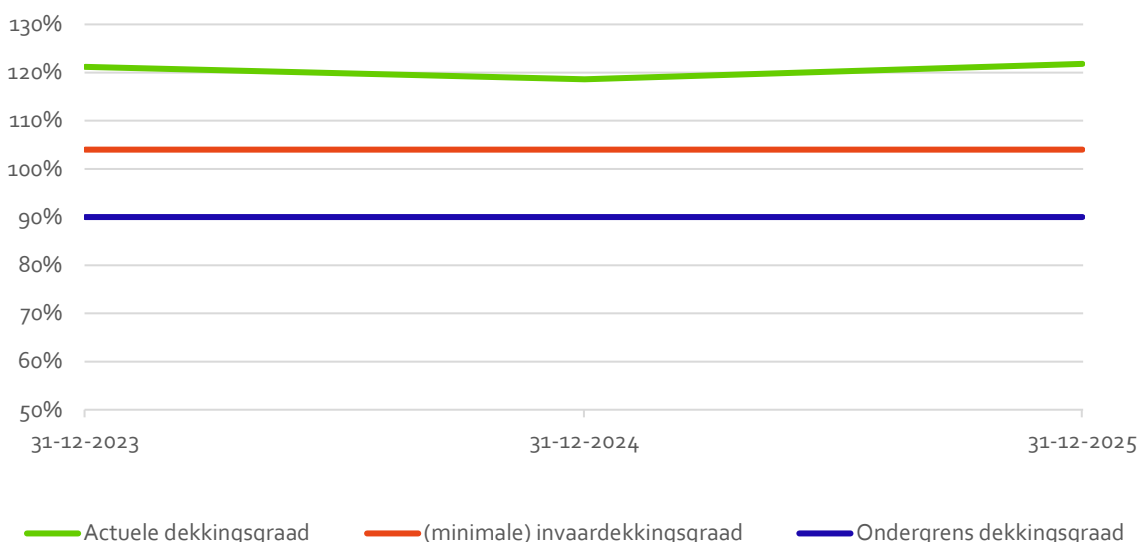
De gepensioneerden en bijna-gepensioneerden hebben profijt van het transitie-FTK. Zij profiteren van de hogere toeslagverlening binnen het transitie-FTK. Daarnaast is er geen (of nauwelijks) toekomstige opbouw meer en is de horizon relatief kort, zodat zij de nadelige gevolgen van minder toeslagverlening in de toekomst niet of minder zullen meemaken.

Voor de slapers is het netto profijt positief en loopt dit op naarmate deelnemers jonger worden. Dit komt doordat de cumulatieve toeslagen onder het transitie-FTK (inclusief de jaren daarna) hoger zijn dan de cumulatieve toeslagen onder het huidige FTK. Dit positieve effect wordt opgeblazen door toeslagen op toeslagen: het verschil in euro's neemt verder toe bij toeslagverlening. Omdat het netto profijt effect uiteindelijk wordt uitgedrukt in een percentage van de uitkeringen onder het FTK, neemt het procentuele netto profijt effect heel langzaam steeds verder toe.

Voor actieven speelt daarnaast de pensioenopbouw. De hogere toeslagen onder het transitie-FTK ontvangen de actieven over hun kleinste aanspraak, de aanspraak nu. Vervolgens worden de iets lagere toeslagen in de transitie-FTK variant (in de jaren direct aansluitend op het transitie-FTK) toegepast over hun aanspraken per die datum. Die aanspraken zijn hoger dan hun nu opgebouwde aanspraak, voornamelijk als gevolg van pensioenopbouw. Vooral voor jongeren is dit effect groot, doordat de nieuwe opbouw een grote invloed heeft op het totale opgebouwde pensioen. Ook daar speelt vervolgens op de middellange termijn het effect van toeslagen op toeslagen. De variant met het transitie-FTK komt iets slechter uit dan de variant zonder het transitie-FTK, waarna dat langzaam maar zeker wordt uitvergroet met iedere volgende toeslag.

Het negatieve effect van het toepassen van het transitie-Ftk is gelegen in het feit dat er (mogelijk) eerder kortingsmaatregelen genomen moeten worden. Dit moet indien, in de periode tot aan de transitie, de actuele dekkingsgraad op een dusdanig niveau komt dat de **minimale invaardekkingsgraad**, die is vastgesteld op **104%**, niet meer behaald kan worden of dat de dekkingsgraad lager is dan 90%. De verwachte ontwikkeling van de dekkingsgraad tot aan het transitiemoment is (uitgaande van de actuele dekkingsgraad per 31 december 2023) als volgt:

De dekkinggraad waarbij zonder het nemen van kortingsmaatregelen en op basis van de berekeningen die gemaakt zijn voor het overbruggingsplan de (minimale) invaardekkinggraad niet meer behaald wordt, is gedefinieerd als de 'kritieke dekkinggraad'. Op basis van de berekeningen per eind 2023, is deze kritieke dekkinggraad gelijk aan circa 91,8%⁵. In de transitieperiode zal de kritieke dekkinggraad oplopen naar 104%. Hoe dichterbij de transitiedatum is, hoe minder herstel mogelijkheden er zijn.

Op basis van bovenstaande verwachting is de kans op tussentijds korten van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten tijdens de transitieperiode zeer klein (maar niet uitgesloten).

6.3 Effect van toeslagverlening tussen 2022 en invaarmoment

Toeslagverlening heeft in zijn algemeenheid een negatief effect op de dekkinggraad. Door toeslagverlening, stijgen de verplichtingen bij een gelijkblijvend vermogen.

Het Fonds heeft tussen 2022 en het indienen van dit implementatieplan (oktober 2024), de volgende toeslagen verleend. Bij de toeslagverlening is gebruik gemaakt van de indexatie AMvB (2022 en 2023) en het transitie-Ftk (2024).

	Actieven		Niet-actieven	
	maatstaf	toegekend	maatstaf	Toegekend
1-1-2022 ⁶	3,00%	3,00%	3,42%	2,62%

⁵ Deze kritieke dekkinggraad is gevoelig voor renteontwikkelingen. Bij een renteschok van +100bps, is de kritieke dekkinggraad circa 89,0% en bij een renteschok van -100bps is de kritieke dekkinggraad circa 93,9%.

⁶ In toeslag voor actieven is in 2022 en 2023 de door de werkgever vanuit de garantie bepalingen gefinancierde toeslag uit de premie van 1,20%.

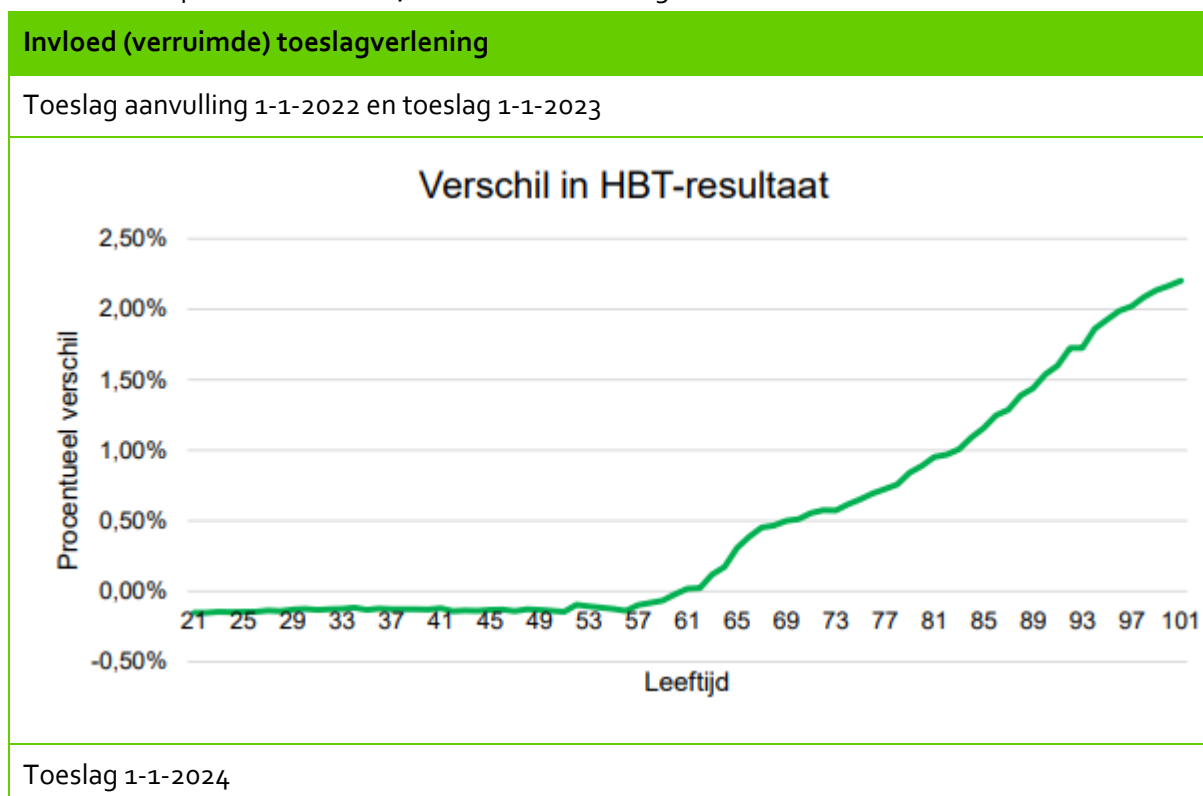
	Actieven		Niet-actieven	
	maatstaf	toegekend	maatstaf	Toegekend
1-1-2023	5,23%	5,23%	8,10%	5,60%
1-1-2024	10,29%	10,29%	5,33%	5,33%

Op basis van de indexatie-AMvB, is de toeslagverlening per 1 januari 2022 aan het eind van 2022 aanvullend verhoogd. Het effect van die verhoging, is per eind november 2022 verwerkt in de dekkingsgraad. Door toepassing van de indexatie AMvB en het transitie-Ftk, is het mogelijk geweest om een groter deel van de maatstaf toe te kennen. Voor niet-actieven geldt echter een reglementaire beperking op de hoogte van de toeslag ten opzichte van de toeslag van actieve deelnemers. Daarom is voor de niet-actieven in deze periode niet de volledige maatstaf toegekend.

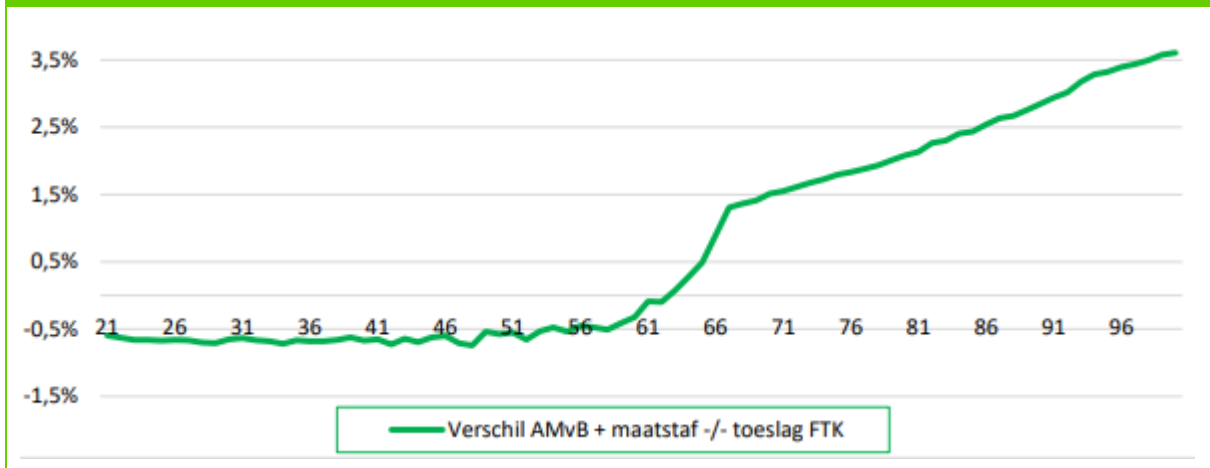
Als gevolg van de verleende toeslagen, is de actuele dekkingsgraad als volgt gedaald:

	Daling	Actuele dekkingsgraad na toeslag
1-1-2022 (aanvullend per 30 november 2022)	-/- 1,2%	132,3%
1-1-2023	-/- 6,9%	125,3%
1-1-2024	-/- 8,5%	121,2%

In termen van pensioenresultaat, is het verschil als volgt:

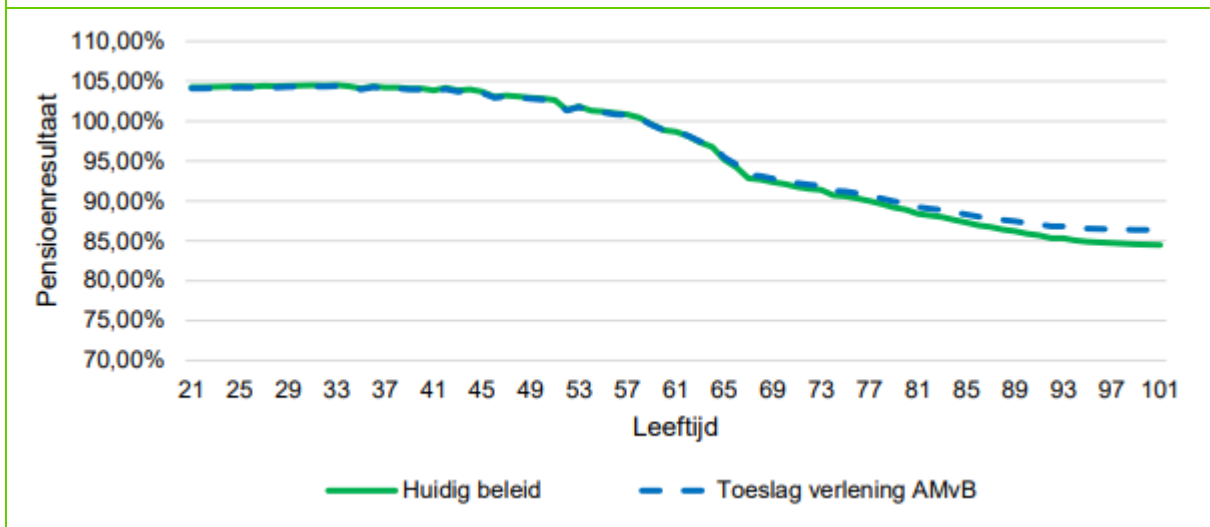
Invloed (verruimde) toeslagverlening

Het pensioenresultaat (conform bepaling in haalbaarheidstoets) is als gevolg van de toepassing van de verruimde toeslagverlening als volgt gewijzigd:

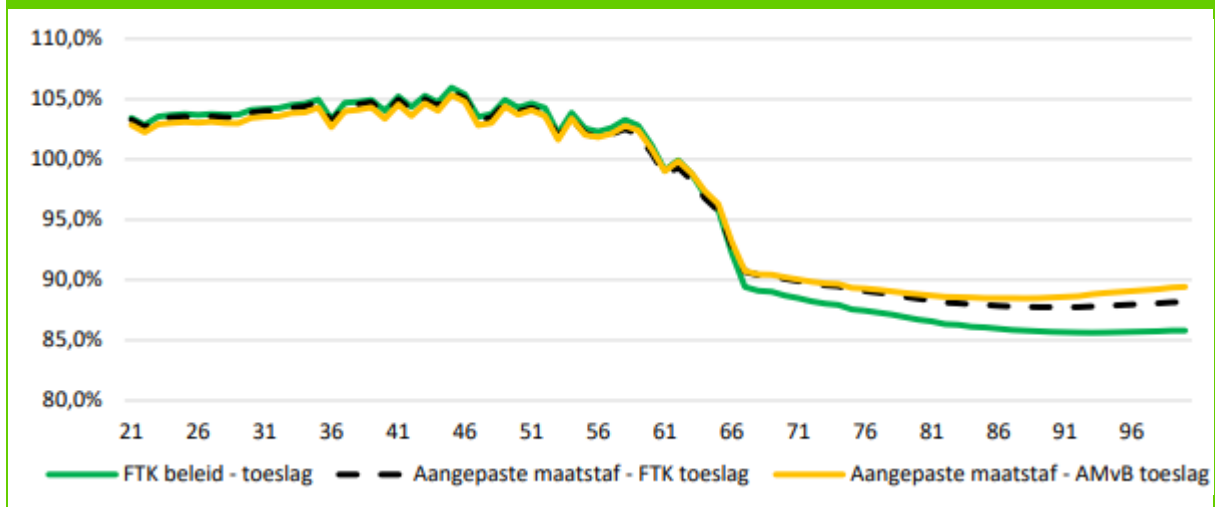
Wijziging pensioenresultaat door (verruimde) toeslagverlening

Toeslag aanvulling 1-1-2022 en toeslag 1-1-2023

Toeslag 1-1-2024

Wijziging pensioenresultaat door (verruimde) toeslagverlening

Conform de reglementaire bepalingen en het toeslagbeleid, is het Fonds voornemens om in het vierde kwartaal 2024 een toeslagbesluit te nemen over de toeslag per 1 januari 2025. Dit is het laatste toeslagbesluit op basis van de (transitie-)Ftk-bepalingen. Bij dit besluit wordt de leidraad uit het toeslagbeleid gehanteerd. Daarbij wordt het effect van het (mogelijke) toeslagbesluit op de dekkingsgraad en de consequenties daarvan voor de (verwachte) invaardekkingsgraad meegewogen. Het bestuur is van mening dat onnodige buffervorming in de transitieperiode voorkomen moet worden, maar dat dit niet ten koste moet gaan van het kunnen realiseren van de transitie-doelstellingen.

De reeds verleende toeslagen hebben geleid tot een zeer beperkt voordeel voor de slapers en pensioengerechtigden en zeer beperkt nadeel voor de actieve deelnemers. In de afweging van de evenwichtigheid van de transitie-effecten heeft het bestuur geoordeeld dat deze toeslagbesluiten als evenwichtig worden beschouwd, gegeven de op dat moment geldende wet- en regelgeving, financiële positie van het Fonds en omstandigheden.

6.4 Beschrijving en onderbouwing evenwichtigheid toeslagbeleid

De evenwichtigheid van de wijziging in het toeslagbeleid is conform het evenwichtigheidskader van het Fonds beoordeeld. Bij de wijziging van het toeslagbeleid is dit als volgt uitgewerkt:

6.4.1 Nieuw besluit: aanpassing toeslagbeleid

Het evenwichtigheidskader stapsgewijs doorlopen voor het volgende besluit:

Gedurende het transitie-FTK wordt gebruik gemaakt van de versoepelde regels omtrent toeslagverlening, zodat de huidige toeslagstaffel (110% - 125%) gehandhaafd kan blijven. N.B.: de extra eis van toekomstbestendigheid van de toeslag komt te vervallen.

Aan de hand van het evenwichtigheidskader wordt de evenwichtigheid van de hiermee samenhangende consequenties van het eventuele besluit vanuit verschillende invalshoeken

inzichtelijk gemaakt. Vervolgens worden de gevolgen per doelgroep samengevat ([hoofdstuk 6.4.6](#)) en volgt een conclusie ([hoofdstuk 6.4.7](#)).

6.4.2 Pijlers en doelstellingen

Dit besluit raakt de pijlers huidig FTK en Transitie van het evenwichtigheidskader. De belangrijkste doelstellingen in die pijlers zijn:

- **Het pensioenresultaat wordt gemaximaliseerd:** het pensioenresultaat in de HBT is sterk afhankelijk van de toeslagen die in de toekomst worden verleend, maar ook van de gemiste toeslagen vanaf 2015 en de mate waarin de pensioenopbouw (volledig) kan worden toegekend binnen de premie van 28%. Doordat het transitie-FTK toeslagverlening sneller toelaat, zal dit een positief effect hebben op het pensioenresultaat. Hogere toeslagen leiden onder gelijkblijvende omstandigheden op termijn wel tot lagere buffers en dus ook weer lagere toeslagen en/of een hogere kans op korting. Vanwege de gunstige financiële positie van het Fonds is dat effect echter beperkt. Ten slotte is ook het effect van een eventuele opbouwkorting beperkt. Enerzijds omdat de opbouw slechts een beperkte invloed heeft op de financiële positie van het Fonds, zodat een eventuele wijziging van de 'tranche' in het premiebeleid⁷ nauwelijks gevolgen heeft voor de financiële positie. Anderzijds is de premiedekkingsgraad momenteel dusdanig hoog (149%) dat de aanvullende eisen aan de premiedekkingsgraad in het premiebeleid voorlopig geen effect sorteren. De relatief kleine aanpassing aan het toeslagbeleid zal daardoor niet leiden tot significant hogere kansen op een opbouwkorting.
- **Ambitie toeslagen verlenen:** door gebruik te maken van het transitie-FTK en toeslagen toe te kennen op basis van de versoepelde bepalingen in het aangepaste toeslagbeleid kan er sneller toeslag worden verleend.
- **Evenwichtig verdelen van collectief pensioenvermogen:** bij toeslagverlening wordt het opgebouwde vermogen sneller uitgekeerd, wat in het voordeel is van de deelnemers die op dit moment een uitkering krijgen (pensioengerechtigden). Indien deze actie door het bestuur als evenwichtig wordt beschouwd, dan helpt het aangepaste beleid om het doel sneller te bereiken. Indien het echter niet de bedoeling is dat de groep pensioengerechtigden een voordeel ontvangt t.o.v. het huidige FTK, werkt het aangepaste beleid averechts voor deze doelstelling.
- **Wens voor voldoende reserve bij aanvang:** onder het (beoogde) aangepaste beleid zal de buffer sneller worden uitgedeeld ten opzichte van de eerdere situatie, waarin toekomstbestendige toeslagverlening te allen tijde op de achtergrond mede bepalend is voor de toeslag. De aanpassing van het beleid werkt averechts voor deze doelstelling.
- **Inhalen bij invaren:** door de mogelijkheid van snellere toeslagverlening zal, binnen de huidige economische omgeving, de toeslagachterstand minder snel oplopen. Hierdoor kan het makkelijker worden om bij het invaren de opgelopen achterstanden in te halen. Hiervoor is echter ook benoemd dat de snellere toeslagverlening kan leiden tot minder reserves bij de

---

⁷ Hiermee doelen wij op de koppeling van premiedekkingsgraad (100 of 105%) aan de financiële positie

transitie. Daarmee is dus mogelijk ook minder vermogen beschikbaar om achterstanden in te halen.

Het aangepaste beleid kan dus zowel voor als tegen de doelstellingen werken. Het is aan het bestuur om een afweging te maken. De doelstellingen zijn in principe op volgorde van prioriteit gezet. Er kan worden geconcludeerd dat de aanpassing van het toeslagbeleid ertoe leidt dat de doelstellingen met de hoogste prioriteit sneller behaald (kunnen) worden.

6.4.3 Terugkijkend

Het bestuur bekijkt zowel de eerste als de tweede pijler (huidige FTK en de transitie) beschouwend (terugkijkend). Het bestuur heeft daar een aantal toetsingsmaatstaven aan verbonden. Per toetsingsmaatstaf wordt onderstaand aangegeven wat de invloed van de aanpassing van het toeslagbeleid op deze maatstaf is. De maatstaven staan in principe op volgorde van prioriteit. Het effect van het aangepaste beleid op elke toetsingsmaatstaf kan helpen bij het bepalen van de evenwichtigheid van het besluit.

6.4.3.1 Pijler 1: huidige FTK

- **Voorkomen van kortingen:** in het verleden zijn geen kortingen doorgevoerd bij PF Cosun. Beleidsmatig leidt het transitie-FTK eerst tot aanpassing van het toeslagbeleid, al is de aanpassing beperkt. Uitsluitend de toets op toekomstbestendigheid van een toeslag is verwijderd. Dit betekent dat de aanpassing alleen effect sorteert als de wettelijke grens voor een volledig toekomstbestendige toeslag boven de 125% ligt. Dat gebeurt in beginsel alleen als de rente en de inflatie beide relatief hoog zijn (zoals momenteel). In het recente verleden zou de aanpassing van het toeslagbeleid dan ook nauwelijks tot geen gevolgen hebben gehad voor de toe te kennen toeslagen en dus voor de financiële positie. Een eerdere aanpassing van het toeslagbeleid zou dan ook niet hebben geleid tot het doorvoeren van een korting.
- **Inhalen van de toeslagachterstand:** om dezelfde reden als hiervoor zou de aanpassing van het toeslagbeleid niet hebben geleid tot een andere toeslag. Voor de toeslag van 1 januari 2022 is wel gebruik gemaakt van de extra ruimte die het aangepaste beleid biedt. In die zin is de toeslagachterstand weliswaar niet ingehaald – daarvoor was de financiële positie nog niet toereikend – maar wel beperkt. Een hoge(re) toeslagachterstand is met name in het nadeel van de pensioengerechtigden. Jongere (gewezen) deelnemers hebben immers nog de mogelijkheid om de achterstand in te halen in de toekomst.
- **Stabiliteit premie en opbouw:** het transitie-FTK en de aanpassing van het toeslagbeleid hebben geen invloed op de hoogte van de premie en/of de opbouw.
- **Verhouding tussen premie en aanspraak:** door versnelde toeslagverlening neemt de opgebouwde aanspraak toe. De verhouding tussen de opgebouwde aanspraak en de premie die daarvoor is betaald, wordt gunstiger voor de deelnemer.
- **Fiscale wijzigingen:** anders dan wijziging van de fiscale pensioenrichtleeftijd hebben er geen wijzigingen in de fiscale behandeling van pensioen plaatsgevonden in de laatste acht jaar.

6.4.3.2 Pijler 2: transitie

- **Evaluatie van het overbruggingsplan:** het overbruggingsplan is nog niet opgesteld, waardoor het lastig is om hier iets over te zeggen. De huidige dekkinggraad ligt ver boven de verwachte invaardekkinggraad, waardoor de kans klein is dat het overbruggingsplan (van 2023) niet wordt gehaald. Door aanpassing van het toeslagbeleid zal de dekkinggraad echter wel sneller afnemen, wat de kans verhoogt dat het overbruggingsplan in de toekomst niet wordt gehaald. Dit kan het bestuur meenemen in haar besluitvorming. Hiervoor is de ALM-studie van 2022 gememoreerd, waarin is berekend dat de kans dat de dekkinggraad daalt tot onder de 110% gelijk is aan:
  - Indien wordt vastgehouden aan het bestaande beleid (inclusief toets op toekomstbestendigheid van de toeslagverlening): 4,8%;
  - Indien het toeslagbeleid wordt aangepast door uitsluitend de toets op toekomstbestendigheid te schrappen: 7,15%;
  - Indien de volledige ruimte in het transitie-FTK wordt benut: 9,15%.
  - De overige maatstaven zijn gelijk aan de maatstaven van het huidige FTK.

Terugkijkend kunnen de verschillende maatstaven worden geëvalueerd. Sommige toetsingsmaatstaven zijn onderbouwd met berekeningen.

6.4.4 Vooruitkijkend

Voor het vooruitkijken geldt hetzelfde concept als bij het terugkijken. Alleen worden hier andere toetsingsmaatstaven gebruikt voor de beoordeling.

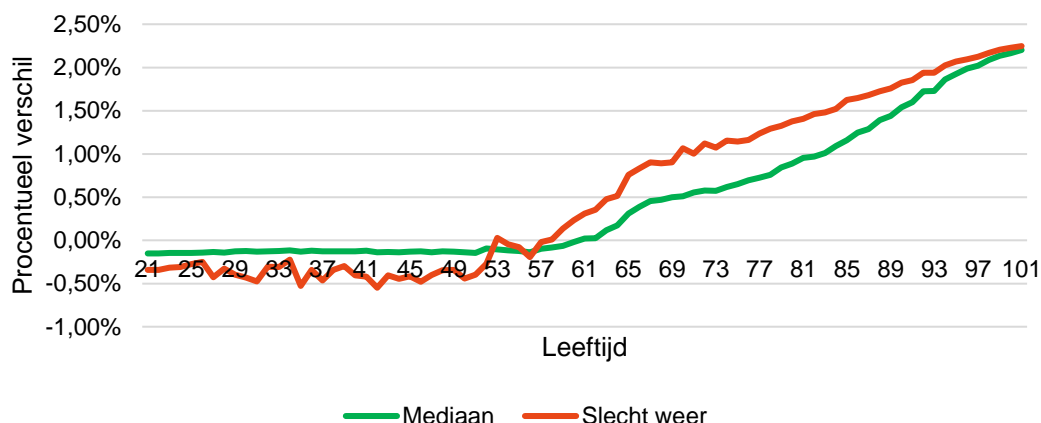
6.4.4.1 Pijler 1: huidig FTK

- **Pensioenresultaat in de mediaan en het slecht weer:** op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidstoets (pensioenresultaat) kan een inschatting worden gemaakt van de lange termijn effecten van het aangepaste beleid. Het pensioenresultaat in het mediaan scenario zal grotendeels toenemen omdat het vermogen sneller wordt uitgedeeld. De keerzijde hierbij is dat er in het slechtweer scenario naar verwachting ook sneller kortingen nodig zijn.

Voor het toeslagbesluit van 1 januari 2023 is het effect op het pensioenresultaat al doorgerekend. Hieruit blijkt dat jongere deelnemers een kleine achteruitgang zien in het pensioenresultaat, terwijl oudere deelnemers juist een positief effect zien. In het onderstaande figuur wordt het verschil in pensioenresultaat weergegeven:

Deze resultaten hebben slechts betrekking op het eenmalig gebruiken van de versoepelde regels omtrent toeslag verlening.

Vershil in pensioenresultaat

Er zijn geen resultaten beschikbaar voor een volledige doorrekening van het langdurig volgen van het aangepaste beleid. De aanpassing betreft echter uitsluitend het achterwege laten van de toets op toekomstbestendigheid. Bij een beperkte inflatie is / was de indexatiedekkingsgraad lager dan 125%. In die gevallen is er feitelijk geen aanpassing in het toeslagbeleid. Alleen bij hogere inflatieniveaus – zoals momenteel – zal de inflatiedekkingsgraad hoger worden dan 125% en leidt de aanpassing van het toeslagbeleid daadwerkelijk tot een hogere toeslag.

- **Impact toeslagachterstand:** het transitie-FTK heeft geen directe gevolgen voor de mogelijkheden die het Fonds heeft om toeslagachterstanden in te halen. Doordat het aangepaste toeslagbeleid wel kan leiden tot hogere toeslagen, zal de toeslagachterstand minder snel toenemen met nieuwe gemiste toeslagen. Daar staat tegenover dat het Fonds door het sneller uitdelen van de buffers, minder snel boven de grens voor inhaaltoeslagen zal komen. Bestaande achterstanden zullen daardoor mogelijk minder snel worden ingehaald.
- **Impact premiedekkingsgraad:** vanaf 2024 bedraagt de premie 28% van het salaris. Het opbouwpercentage hangt dan af van de dekkinggraad en de daaraan gekoppelde minimaal vereiste premiedekkingsgraad (105%, 100% of geen minimum). Een lagere dekkinggraad resulteert dan in een hogere minimale premiedekkingsgraad. Vanwege de verruimde mogelijkheden op toeslagverlening in het transitie-FTK kan de aanpassing van het toeslagbeleid leiden tot een lagere dekkinggraad en daarmee een lagere opbouw. Vanwege de beperkte aanpassing van het toeslagbeleid zal het effect hiervan overigens eveneens beperkt zijn.

6.4.4.2 Pijler 2: transitie

- **Impact verdeling vermogen bij invaren:** aanpassing van het toeslagbeleid zal er voor zorgen dat er sneller toeslag kan worden toegekend ten opzichte van de oude situatie (inclusief toets op toekomstbestendigheid). Dit betekent daardoor gelijk ook dat de dekkinggraad, en dus het vrije vermogen, bij het invaren naar verwachting lager zal zijn ten opzichte van de huidige situatie. Er zijn geen kwantitatieve analyses beschikbaar om de

impact hiervan te bepalen. Vanwege de beperkte aanpassing van het toeslagbeleid zal het effect hiervan overigens eveneens beperkt zijn. Als gevolg van de gunstige financiële positie van het fonds is het risico beperkt dat het vermogen bij invaren onvoldoende is om zonder korting over te gaan naar het nieuwe stelsel. Het is daarmee onwaarschijnlijk dat de aangescherpte kortingsregels uit het transitie-FTK daadwerkelijk moeten worden toegepast.

- **Impact kans dat invaardeckingsgraad niet wordt gehaald:** op dit moment is de fondsspecifieke invaardeckingsgraad nog onbekend. De standaard invaardeckingsgraad bij de start van het transitie-FTK is echter (minimaal) 95%. Door het toekennen van extra toeslagen zal de dekkingsgraad sneller dalen, wat de kans vergroot dat de invaardeckingsgraad niet wordt gehaald. Ter indicatie kunnen de volgende uitkomsten uit de ALM-studie van 2022 worden gebruikt als kwantitatieve analyse. De uitkomsten geven de kans dat dekkingsgraad daalt tot onder de 110% op basis van verschillende toeslagbeleiden:
  - Indien wordt vastgehouden aan het bestaande beleid (inclusief toets op toekomstbestendigheid van de toeslagverlening): 4,8%;
  - Indien het toeslagbeleid wordt aangepast door uitsluitend de toets op toekomstbestendigheid te schrappen: 7,15%;
  - Indien de volledige ruimte in het transitie-FTK wordt benut: 9,15%.
  - Hierbij wordt opgemerkt dat het aangepaste toeslagbeleid (nog steeds) een zekere natuurlijke dempende werking kent ten aanzien van het uitdelen van de dekkingsgraad. Tussen 110% en 125% dekkingsgraad wordt een toeslag slechts gedeeltelijk toegekend en onder de 110% wordt helemaal geen toeslag toegekend. De dekkingsgraad zal dus niet dalen tot onder de 110% als gevolg van toeslagverlening. Wel zijn er andere oorzaken die kunnen leiden tot een dergelijke daling (rendementen op zakelijke waarden, renteveranderingen etc.). In dat geval leiden de aangescherpte kortingsregels in het transitie-FTK er toe dat de dekkingsgraad op het moment van invaren wel toereikend zal zijn.
- **Netto profijt:** er zijn op dit moment nog geen netto profijt berekeningen gemaakt voor PF Cosun. Daarom is deze toetsingsmaatstaf niet gehanteerd bij de beoordeling van de aanpassing van het toeslagbeleid.
- **Impact kans op verhogen/verlagen van de uitkering bij de transitie:** de kans op een verlaging bij de transitie neemt toe als gevolg van de aanpassing van het toeslagbeleid. Dit is het gevolg van dezelfde argumenten die hierboven meermaals zijn benoemd. Hierbij wordt benadrukt dat het aangepaste toeslagbeleid bij een dekkingsgraad boven de 110% nog steeds leidt tot buffervorming (ongewijzigd) en er geen toeslagen worden toegekend onder de 110%. In die zin is er sprake van een bescherming van de dekkingsgraad t.b.v. het halen van de invaardeckingsgraad. Het wel of niet halen van de invaardeckingsgraad leidt uiteindelijk tot het verhogen of verlagen van de uitkeringen in het nieuwe stelsel. Eveneens geldt dat het aangescherpte kortingsbeleid in het transitie-FTK het risico beperkt dat er bij de transitie (nogmaals) moet worden gekort.

6.4.5 Uitlegbaarheid en uitvoerbaarheid

De uitlegbaarheid van een besluit over het transitie-FTK en de versoepeling van het toeslagbeleid is recent onder een vergrootglas komen te liggen. Met name de AFM houdt binnen een strikt kader toezicht op de communicatie richting de deelnemers. De aanpassing van het toeslagbeleid lijkt echter goed uitlegbaar. Naar aanleiding van de publicatie over toeslagen van de AFM heeft het fonds zelf getoetst of het in de communicatie voldoet aan de gestelde eisen. Conclusie van dat onderzoek was dat er een paar kleine verbeterpunten zijn voor de communicatie richting deelnemers, maar dat deze in de basis voldoet aan de eisen van de AFM. Hiermee wordt de eigen invulling van het toeslagbeleid van het Fonds tot de standaard verheven, zonder dat er op de achtergrond nog een extra wettelijke toets op toekomstbestendigheid noodzakelijk is. Vanuit het oogpunt van de deelnemers verandert er vermoedelijk niets.

Een dergelijk besluit is eveneens goed uitvoerbaar. Er hoeven geen systemen te worden aangepast, noch zijn er gevolgen te verwachten voor de administratieve processen.

6.4.6 Gevolgen per belanghebbende

Onderstaand hebben wij per type belanghebbende een korte samenvatting opgenomen van de gevolgen van de toepassing van het transitie-FTK en de aanpassing van het toeslagbeleid in het bijzonder.

6.4.6.1 Pijler 1: huidig FTK

Actieven

- Positief: de pensioenaanspraak zal eerder volledig (conform de maatstaf) worden geïndexeerd.
- Positief: beperkt of voorkomt het verder oplopen van de toeslagachterstand
- Positief: vergroot het aandeel van de "aanspraak" in de verhouding tussen premie en aanspraak
- Negatief: het pensioenresultaat voor jongeren daalt, zowel in de mediaan als in slecht weer
- Negatief: het risico van kortingen op de pensioenaanspraken wordt verscherpt (grotere potentiële kortingen). Bij de huidige dekkingsgraad lijkt dit risico echter beperkt.
- Negatief: toename van de kans op korting van de opbouw. Bij de huidige financiële omgeving – met name de rente – en de huidige dekkingsgraad lijkt dit risico eveneens beperkt.

Conclusie: bij de aanpassing van het toeslagbeleid worden de positieve effecten voor de actieven belangrijker geacht dan de negatieve effecten.

Slapers

- Positief: de pensioenaanspraak zal eerder volledig (conform de maatstaf) worden geïndexeerd.
- Positief: beperkt of voorkomt het verder oplopen van de toeslagachterstand
- Negatief: het pensioenresultaat voor jongeren daalt, zowel in de mediaan als in slecht weer
- Negatief: het risico van kortingen wordt verscherpt (grotere potentiële kortingen). Bij de huidige dekkingsgraad lijkt dit risico echter beperkt.

Conclusie: bij de aanpassing van het toeslagbeleid worden de positieve effecten voor de slapers belangrijker geacht dan de negatieve effecten.

Pensioengerechtigden

- Positief: het pensioenrecht zal eerder volledig (conform de maatstaf) worden geïndexeerd. Dit verhoogt per direct de maandelijkse uitkering.
- Positief: beperkt of voorkomt het verder oplopen van de toeslagachterstand.
- Positief: het pensioenresultaat voor ouderen stijgt, zowel in de mediaan als in slecht weer.
- Negatief: het risico van kortingen wordt verscherpt (grotere potentiële kortingen). Bij de huidige dekkinggraad lijkt dit risico echter beperkt.

Conclusie: bij de aanpassing van het toeslagbeleid zijn de positieve effecten voor de pensioengerechtigden belangrijker dan de negatieve effecten.

Werkgever⁸

- Positief: hogere toeslagen kunnen als gunstig worden gezien als onderdeel van de 'arbeidsvoorwaarden' van de werkgever.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is positief voor de werkgever.

6.4.6.2 Pijler 2: transitie

Actieven

- Voor jongeren negatief: hogere toeslagen tijdens de transitiefase leveren voor jongere actieven – in euro's gemeten – een relatief bescheiden toename op in de aanspraak. Bij het gebruik van de standaardmethode voor invaren betekent dit dat jongere actieven een kleiner deel van het vermogen krijgen toebedeeld bij invaren.
- Voor ouderen positief: kort voor pensioeningang is de pensioenaanspraak van actieven het grootst. Als gevolg hiervan leveren hogere toeslagen voor oudere actieven – in euro's gemeten – een relatief grote toename op in de aanspraak. Bij het gebruik van de standaardmethode voor invaren betekent dit dat oudere actieven een groter deel van het vermogen krijgen toebedeeld bij invaren.
- Voor de groep actieven als geheel negatief: ten opzichte van de groep pensioengerechtigden is de gemiddelde aanspraak van actieven relatief laag. De groep actieven als geheel krijgt dan ook een kleiner deel van het vermogen toebedeeld bij invaren.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is negatief voor jongere actieven, maar positief voor oudere actieven. Voor de groep actieven als geheel zijn de gevolgen negatief.

Slapers

---

⁸ Voor de werkgever gelden met name de belangen van de actieven en de gepensioneerden in algemene zin en weegt de hiervoor genoemde positieve en negatieve effecten voor deze groepen.

- Voor jongeren negatief: hogere toeslagen tijdens de transitiefase leveren voor jongere slapers – in euro's gemeten – een relatief bescheiden toename op in de aanspraak. Bij het gebruik van de standaardmethode voor invaren betekent dit dat jongere slapers een kleiner deel van het vermogen krijgen toebedeeld bij invaren. Aangezien slapers naar verwachting ook elders pensioen hebben opgebouwd, beschouwen wij dit gevolg als minder negatief dan voor de actieven.
- Voor ouderen onbekend: of hogere toeslagen gunstig zijn voor slapers is met name afhankelijk van de hoogte van de pensioenaanspraak (vergelijkbaar aan de gevolgen bij actieven). Het is echter niet zeker dat oudere slapers daadwerkelijk een hoog pensioen hebben. Een slaper die al lang uit dienst is, heeft nog steeds een relatief kleine pensioenaanspraak. Voor deze groep zijn hogere toeslagen negatief. Voor de groep oudere slapers met een relatief hoog pensioen zijn de hogere toeslagen overwegend positief als gevolg van de werking van de standaardmethode bij invaren.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is negatief voor slapers met een klein pensioen (bijv. jongeren en ouderen met een kort dienstverband), maar positief voor oudere slapers met een hoog pensioen. Beide effecten zullen meer beperkt zijn t.o.v. de gevolgen voor actieven.

Pensioengerechtigden

- Positief: de hogere toeslagen tijdens de transitiefase leveren pensioengerechtigden in euro's gemeten een relatief grote toename op in het pensioenrecht. Dit vergroot daarmee het aandeel van pensioengerechtigden in het vermogen bij invaren. Een deel van deze toename is echter al vóór de transitie gematerialiseerd / uitgekeerd.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is positief voor pensioengerechtigden.

Werkgever

- Negatief: hogere toeslagen leiden tot een lagere dekkingsgraad. Dit vergroot het risico dat er onvoldoende vermogen beschikbaar is om een eventueel noodzakelijke compensatie vanuit het pensioenfonds te financieren.
- Positief: hogere toeslagverlening kan de beeldvorming over de werkgever in de arbeidsmarkt positief beïnvloeden.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is op financieel gebied negatief voor de werkgever (risico op beperkt budget voor compensatie uit fondsvermogen). Uit concurrentieoverwegingen (positie / beeldvorming in de arbeidsmarkt) zijn hogere toeslagen positief.

6.4.6.3 Algemeen

Uitlegbaarheid

- De aanpassing van het toeslagbeleid maakt de eigen invulling van het toeslagbeleid de standaard voor het fonds. Momenteel speelt de wettelijke eis van toekomstbestendigheid op de achtergrond altijd nog mee. Dat verdwijnt, waardoor de communicatie eenvoudiger wordt.
- Er wordt gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om meer toeslagen toe te kennen. Vanuit de deelnemers zal daar naar verwachting weinig weerstand tegen zijn.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is goed uitlegbaar.

Uitvoerbaarheid

- Voor de administratie is de daadwerkelijk toegekende toeslag relevant, niet hoe deze tot stand is gekomen. Er hoeven dan ook geen aanpassingen te worden doorgevoerd in de administratie van het pensioenfonds.
- Procesmatig wordt de bepaling van de toe te kennen toeslag eenvoudiger. Er hoeft geen controle meer plaats te vinden of de toeslag wel is toegestaan gelet op de eis van toekomstbestendigheid van toeslagen zoals opgenomen in artikel 137 van de Pensioenwet.

Conclusie: aanpassing van het toeslagbeleid is goed uitvoerbaar.

6.4.7 Conclusie

In onderstaande tabel zijn de deelconclusies uit [hoofdstuk 6.4.6](#) verwerkt.

Transitie-FTK	Actieven	Slapers	Pensioen-gerechtigden	Werkgever	Uitleg-baarheid	Uitvoer-baarheid
Huidig FTK	Licht positief	Licht positief	Positief	Licht positief	Positief	Positief
Transitie	Negatief (jong) Positief (oud)	Licht negatief	Licht positief	Licht negatief		

Onder het huidige FTK is de aanpassing van het toeslagbeleid in grote lijnen positief voor alle belanghebbenden. Dat komt met name doordat er extra mogelijkheden komen om een deel van de dekkingsgraad uit te delen in plaats van dat de dekkingsgraad steeds verder toeneemt.

Tijdens de transitie naar het nieuwe stelsel – in het bijzonder bij het invaren – is de aanpassing van het toeslagbeleid vooral voor actieven en slapers met een klein pensioen nadelig, maar zoals gezegd is dat effect beperkt. Voor de werkgever stijgt het risico dat een eventuele compensatielast uit de premie moet worden gefinancierd, maar ook dat risico wordt beperkt geacht.

De positieve gevolgen van de aanpassing van het toeslagbeleid onder het FTK worden om die reden meer waarde toegedicht dan de beperkt negatieve gevolgen bij het invaren.

Alles afwegende komt het bestuur tot de conclusie dat de positieve gevolgen van de toepassing van het transitie-FTK en de aanpassing van het toeslagbeleid in het bijzonder, belangrijker zijn dan de negatieve gevolgen. Gelet op de economische omstandigheden, waaronder hoge inflatiecijfers, is getracht de toeslagverlening te verhogen door het aanpassen van het toeslagbeleid. De (structurele) aanpassing van het toeslagbeleid is (alleen) mogelijk bij toepassing van het transitie FTK. Door toepassing hiervan zijn er geen groepen die onevenredige nadelen hiervan ondervinden. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat, zoals aangetoond in de ALM-studie van 2022, de gevolgen beperkt zijn, doordat de aanpassing van het toeslagbeleid slechts beperkt is en de aangescherpte kortingsregels als gevolg van de gunstige financiële positie naar alle waarschijnlijkheid geen significante afwijkingen geven op deze ALM-uitkomsten, waardoor de conclusies niet veranderen.

7 Transitieplan

7.1 Besluitvormingsproces transitieplan

Het transitieplan is de vastlegging van hetgeen de CAO-partijen (Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., Sensus B.V., FNV, CNV en Vacos) zijn overeengekomen over de nieuwe pensioenovereenkomst, het invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en verworven pensioenrechten naar die nieuwe pensioenregeling en over de compensatie voor de gevolgen van de afschaffing van de doorsneepremiesystematiek. Bij de totstandkoming van deze afspraken, zijn sociale partners en het Fonds gezamenlijk opgetrokken.

Begin 2022 is er door sociale partners samen met het Fonds een plan van aanpak betreffende het nieuwe pensioenstelsel opgesteld inclusief timing en stappen. In de eerste helft van 2022 zijn de eerste inhoudelijke gesprekken gevoerd, waarbij tevens een onderzoek onder deelnemers is uitgevoerd naar de voorkeuren over de opzet van een nieuwe regeling (vragenlijst 'nieuwe pensioenregeling'). Begin 2024 zijn door sociale partners keuzes gemaakt over de inhoudelijke vormgeving van de regeling en het opstellen van het concept transitieplan.

Sociale partners hebben de volgende stappen voltooid in het proces van het vaststellen van het transitieplan:

- Op 6 maart 2024 is het concept transitieplan vastgesteld
- Op 2 april 2024 is het concept transitieplan gedeeld met PF Cosun
- Op 4 april 2024 is het concept transitieplan gedeeld met de Vereniging van Gepensioneerde Cosun (verder: 'VGC') om hen zodoende in de gelegenheid te stellen het hoorrecht, conform artikel 150g PW, uit te voeren
- Op 24 april 2024 is een toelichtende bijeenkomst tussen sociale partners en het bestuur van VGC gehouden in het kader van het hoorrecht;
- Op 10 mei 2024 heeft de VGC hun inbreng ten aanzien van het concept transitieplan geleverd;
- Op 31 mei 2024 hebben sociale partners hun reactie gegeven op de inbreng van de VGC ten aanzien van het transitieplan
- In de periode van 22 april tot en met 13 mei is het concept transitieplan door de vakbonden toegelicht aan de achterban, waarna een ledenraadpleging is georganiseerd. De achterbannen van de vakbonden hebben met grote meerderheid ingestemd met het concept transitieplan.
- Gelet op de aanpassingen die zijn gedaan op basis van de inbreng van de VGC, is het definitieve transitieplan vastgesteld op 31 mei 2024, waarna de ondertekende versie op 11 juni 2024 door sociale partners is verzonden aan PF Cosun.

Op basis van artikel 150h PW is door de overheid een onafhankelijke transitiecommissie ingesteld. De transitiecommissie heeft tot taak te bemiddelen tussen partijen en/of partijen bindend te adviseren die een pensioenregeling sluiten, indien deze partijen daartoe gezamenlijk een verzoek doen. Van deze transitiecommissie is door sociale partners geen gebruik gemaakt.

Via de regiegroep Wtp, bestaande uit vertegenwoordiger(s) van sociale partners, het bestuur, de actuair adviseur van het Fonds en het bestuursbureau (t.b.v. de projectorganisatie), is er afstemming geweest tussen sociale partners en het Fonds over de nieuwe pensioenregeling en de invulling daarvan. Het bestuur van PF Cosun heeft vanaf begin 2022 de verschillende fondsorganen tijdens de reguliere vergadermomenten op de hoogte gehouden met betrekking tot de voortgang van het transitieplan en de door sociale partners beoogde invulling van de pensioenregeling en het invaren van de opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten in het nieuwe pensioenstelsel.

Naar aanleiding van een mail van de toezichthouder bij DNB van 16 september 2024, hebben sociale partners een addendum bij het transitieplan Wtp opgesteld. In dat addendum is de kwalitatieve bovengrens ten aanzien van de kwantitatieve maatstaven 'pensioenresultaat', 'netto profijt' en 'kans hogere uitkering SPR tov Ftk' uit het oorspronkelijke, omgezet naar een kwantitatieve bovengrens. Naar mening van sociale partners en bestuur, wordt hiermee in voldoende mate invulling gegeven aan de randvoorwaarden waarmee voldaan kan worden aan de wet- en regelgeving rondom complete besluitvorming (artikel 44 besluit uitvoering PW) en het implementatieplan (artikel 46 besluit uitvoering PW).

7.2 Wijze van vaststelling evenwichtigheid transitieplan

Het Fonds heeft vanaf het begin (vanaf 2022) met sociale partners, via de daartoe in het leven geroepen regiegroep, samengewerkt aan de invulling van het transitieplan, de daarin opgenomen pensioenregeling, de opstelling van de transitie-effecten en de beoordeling daarvan. Sociale partners en het Fonds hebben daarbij de activiteiten op elkaar afgestemd en hebben dezelfde informatie gebruikt bij de eigen besluitvorming. Het Fonds heeft daarbij de cijfermatige analyses ter beschikking gesteld aan sociale partners.

Vanaf het vierde kwartaal 2023 heeft het bestuur, met parallel daaraan de regiegroep Wtp, de kwantitatieve inzichten ten aanzien van de transitie-effecten verkend. Daarbij zijn de effecten van de invulling van de regeling inzichtelijk gemaakt, maar zijn ook gevoeligheidsanalyses ten aanzien van bijvoorbeeld spreidingsmethodiek bij invaren, effecten bij hogere en lagere dekkingsgraden, wijze waarop compensatie voor afschaffing doorsneepremie plaatsvindt, wel/niet inhaaltoeslag verlenen en gevoeligheden ten aanzien van de scenarioset (ALM-set en P-set) inzichtelijk gemaakt. In een later stadium is daarbij ook de netto-profijt effecten betrokken.

Het bestuur heeft de fondsorganen regelmatig ingelicht over de voortgang en ontwikkelingen bij sociale partners. Bij de besluitvorming over de evenwichtigheid van de maatregelen uit het transitieplan, heeft het Fonds opnieuw naar de transitie-effecten, de uitvoerbaarheid en de uitlegbaarheid gekeken. Dit heeft het bestuur gedaan op basis van het evenwichtigheidskader, zoals opgenomen en beschreven in [hoofdstuk 5.8](#). Bij de beoordeling van de transitie-effecten, heeft het bestuur ook gekeken naar kleine deelnemersgroepen, waarvan de transitie-effecten onbedoeld in onvoldoende mate zijn meegenomen. Daarbij is in het bijzonder gekeken naar de groep jong/vroeg pensioengerechtigden, waarvan mogelijk de transitie-effecten afwijkend zijn dan van de groep pensioengerechtigden op basis van de standaard maatmensen (68 jaar en ouder).

De conclusie die het bestuur heeft getrokken op basis van de beoordeling van de transitie-effecten, komt overeen met de conclusie van de sociale partners, zoals opgenomen in het transitieplan. Daarbij is ten aanzien van de invaarmethodiek opgenomen dat gebruik wordt gemaakt van de verruimde standaardmethode. Daarmee kan het Fonds uitvoering geven aan een aanvullende compensatieregeling die de effecten van de transitie die niet passend zijn binnen transitiedoelstellingen en bandbreedtes van sociale partners en het Fonds compenseren. De inrichting van en het uitvoeren van deze aparte compensatieregeling is op 16 september 2024 met sociale partners besproken. Sociale partners hebben in die vergadering ingestemd met deze compensatieregeling.

De evenwichtigheidsbeoordeling van de transitie-effecten, zoals beschreven in [hoofdstuk 5.8](#), is een belangrijk onderdeel geweest van de besluitvorming rondom het invaren. Deze beoordeling is meegewogen in het advies van het verantwoordingsorgaan en de goedkeuring van de raad van toezicht ten aanzien van het invaarbesluit

7.3 Wijze van vaststelling uitvoerbaarheid transitieplan

Het Fonds heeft het (concept) transitieplan besproken met Appel Pensioenuitvoering, om te bepalen of de beoogde pensioenregeling ook past binnen de generieke opzet van de nieuwe pensioenregeling bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. Op basis van het (voorlopige) kader dat zij hebben opgesteld voor de uitvoering van de Solidaire Premiereregeling (SPR), opgenomen in het stuk 'Beschrijving – Solidaire Premiereregeling Appel versie 2023_01', de daarbij behorende dienstenkaart en de vervolggesprekken die op 14 februari 2024 en 11 april 2024 zijn gehouden, blijkt dat Appel Pensioenuitvoering de pensioenregeling kan administreren en uitvoeren. Appel hanteert hierbij een 'dienstenkaart', waarbij onderdelen behoren tot de 'standaardoplossing' van Appel en onderdelen behoren tot 'optionele dienstverlening'.

In de implementatiefase, worden de afspraken rondom de inrichting, inclusief de financiële opzet, definitief gemaakt.

7.4 Toets op conformiteit transitieplan

Het transitieplan is door de adviseurs van sociale partners, de adviseur van het Fonds en door het Fonds zelf getoetst op wet- en regelgeving. Daarnaast heeft het Fonds de inhoud van de pensioenregeling, zoals opgenomen in het transitieplan getoetst aan de dienstenkaart van Appel. Hieruit zijn geen bevindingen gekomen, die impliceren dat de regeling niet aan wet- en regelgeving zou voldoen.

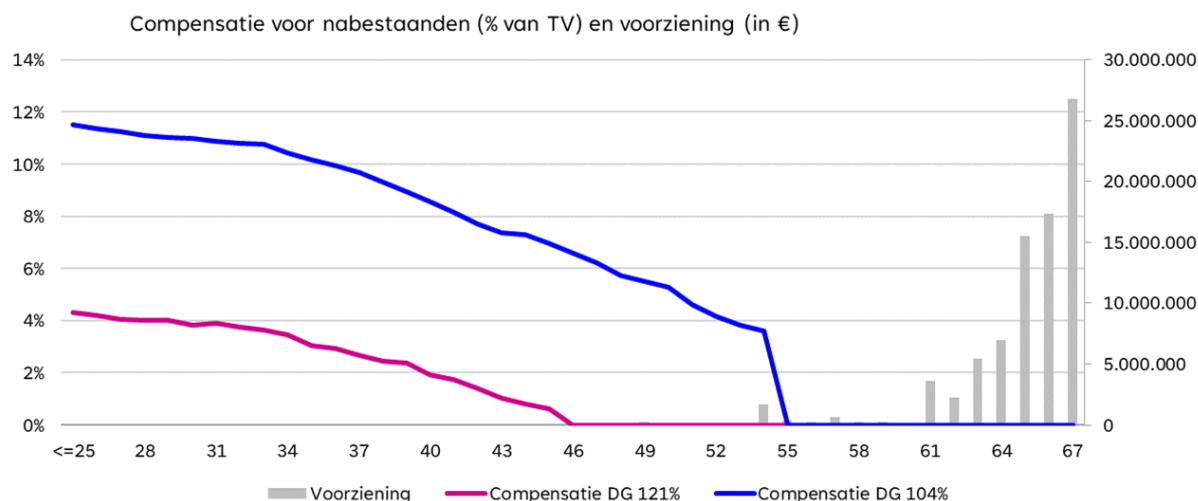
7.5 Toelichting op afwijking van transitieplan

Zoals beschreven in [hoofdstuk 5.7](#) en in [hoofdstuk 7.2](#), heeft het bestuur, in aanvulling op de pensioenregeling en de voorrangsregels zoals zijn opgenomen in het transitieplan, een aanvullende compensatieregeling voor bestaande jong-/vroeg pensioengerechtigden opgenomen. Deze regeling voorziet in een eenmalige verhoging van het persoonlijk pensioenvermogen bij deze jong-/vroeg pensioengerechtigden op het transitiemoment. Met die eenmalige verhoging, wordt voorkomen

dat de transitie-effecten voor deze zeer specifieke groep niet overeenkomen met de vooraf bepaalde transitiedoelstellingen en de effecten niet meer passen binnen de bandbreedtes zoals opgenomen in het transitieplan.

De compensatiestafel voor deze groep, ziet er als volgt uit:

Door toepassing van deze compensatieregeling, is de pensioenverwachting in mediaan voor deze groep minimaal gelijk aan 100%. Daarnaast is de kans dat de uitkering voor deze groep deelnemers in de nieuwe regeling hoger is dan in de huidige Ftk, door toepassing van deze compensatieregeling minimaal 50%.

7.6 Financiële grenzen voorwaardelijk aan transitieplan

De bandbreedte van de dekkinggraad waarbij geen nadere besluitvorming meer nodig is, is door partijen vastgesteld op 90% tot 140%. Indien op het transitiemoment de dekkinggraad tussen die grenzen ligt, wordt naar mening van sociale partners in voldoende mate voldaan aan de transitiedoelstellingen, rekening houdend met de aangegeven prioritering en liggen de transitie-effecten binnen de beoogde grenzen ten aanzien van de transitiedoelstellingen.

7.7 Afspraken bij overschrijding financiële grenzen transitieplan

In aanvulling op de bandbreedte van de dekkinggraad waarbinnen geen nadere besluitvorming meer nodig is (zie [hoofdstuk 7.6](#)), is afgesproken dat:

- Bij een invaardekkinggraad onder de 106% wordt de transitie in eerste instantie uitgesteld (tot maximaal 1 januari 2028). Dit betekent dat de huidige Ftk regeling op dat moment wordt voortgezet tot het moment van de nieuwe transitiedatum. In dit kader worden sociale partners door het bestuur van het Fonds tijdens de transitiefase maandelijks op de hoogte gesteld van de dekkinggraad van het Fonds, zodat eventuele overleggen vroegtijdig kunnen worden opgestart.
- Indien de invaardekkinggraad hoger is dan 140%, treedt het bestuur in overleg met sociale partners om te onderzoeken of, bij het onverkort doorvoeren van de afspraken uit het transitieplan, de transitie bij deze hoge dekkinggraad tot onevenwichtige uitkomsten leidt.

8 Bijlage(s)

8.1 Bijlage 1: Risicomatrix
(zie volgende bladzijden)

Risicohouding	risiconeutraal														
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving			Netto			Aanvullende maatregelen
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score			
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00				
Operationeel		0,125			2,0	3,0				1,0	2,0				
	Pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) haalt deadlines niet voor tijdige implementatie van nieuw regeling.		0,071428571		2,0	4,0		Hieronder valt: - niet tijdig behalen deadlines inrichting AxyLife (ongeacht oorzaak (waaronder ook onderuitbesteding)) - onvoldoende kennis en deskundigheid van medewerkers - niet tijdige inrichting processen (incl. procesbeheersing) - niet tijdig behalen deadlines communicatie-systemen (tbv transitiecommunicatie) (Bruto) score obv huidige (augustus 2024) inzichten in planning	- inzicht in projectplanning en voortgang obv periodieke voortgangsrapportage(s) - afspraken over deadlines oplevering mijlpalen (incl. detailplanning/deliverables) - periodieke bespreking van voortgangsrapportage(s) tussen Fonds en PUO - vooraf inrichting van escalatie-procedure - vooraf beschrijving fall-back scenario bij niet behalen deadlines	1,0	2,0				
	Deadlines in vermogensbeheerketen worden niet gehaald.		0,071428571		2,0	3,0		- hieronder vallen de werkzaamheden van Appel, VLK, State Street en BlackRock; - omvat niet alleen gegevensuitwisseling (cf. Sivi-standaard), maar ook aanpassing van interne systemen bij verschillende partijen;	- inzicht in projectplanning en voortgang obv periodieke voortgangsrapportage(s) - afspraken over deadlines oplevering mijlpalen (incl. detailplanning/deliverables) - periodieke bespreking van voortgangsrapportage(s) tussen Fonds en ketenpartijen - vooraf inrichting van escalatie-procedure - vooraf beschrijving fall-back scenario bij niet behalen deadlines	1,0	2,0				
	Eerbiediging van opgebouwde rechten uit oude pensioenregelingen (bijv. latent OOP, PP niet-uitruikbaar, etc.) kan niet worden uitgevoerd of alleen tegen onevenredige kosten worden uitgevoerd in de nieuwe pensioenregeling.		0,071428571		3,0	2,0		Risico dat bij oplevering wordt geconstateerd dat delen van de pensioenregeling (zoals opgenomen in het transitieplan, waarbij eerbiediging van bestaande afspraken in Ftk-reglement) niet zijn opgeleverd in AxyLife.	- vooraf haalbaarheidstoets en impacttoets door Appel laten uitvoeren; - expliciete afspraken over alle pensioensoorten maken met Appel tav de inrichting - volgen van voortgang implementatie (fondsspecifiek) dmv voortgangsrapportage Appel en gesprekken daarover; - volgen/participeren in test-traject oplevering nieuwe pensioenregeling (via Bestuursbureau)	2,0	1,0				
	Marktpartijen die zouden kunnen zorgen voor een realistisch fall-back scenario zijn niet (meer) beschikbaar voor tijdige implementatie op beoogde transitiedatum (vendor lock-in).		0,071428571		4,0	4,0		Door marktontwikkelingen is de kans dat bij een ongewijzigd transitiemoment een andere PUO tijdig de nieuwe regeling geïmplementeerd heeft nihil/zeer beperkt. Als bij onvoorziene omstandigheden Appel de implementatie niet (meer) kan volbrengen, zijn er marktpartijen die hetzelfde software-pakket hanteren voor de pensioenadministratie. In combinatie met aanpassing van de transitiedatum, zou een overstap mogelijk haalbaar zijn.	- monitoring op voortgangsrapportage(s) Appel en haalbaarheid van oplossing; - Realistische en toetsbare afspraken over fall-back mogelijkheden binnen Appel maken in transitie-overeenkomst; - Appel toetsen op realistisch beeld ten aanzien van Lumera (AxyLife); - Marktontwikkelingen volgen. - Laatste fall-back: organiseren van zelfadministratie	2,0	2,0				
	De testscenario's blijken achteraf onvolledig te zijn geweest (onvoorziene situaties), waardoor herstelwerkzaamheden (zoals aanpassingen in de procesinrichting of opzet van de pensioenregeling danwel beleggingsbeleid) nodig zijn.		0,071428571		3,0	3,0		Hoe zien we toe op de tests die uitgevoerd worden.	- check uitkomsten invaren onafhankelijk van PUO door pensioenfondsen (externe 1e lijns doorrekening) - betrokkenheid bestuursbureau PF Cosun bij testwerkzaamheden	1,0	2,0				

Risicohouding	risiconeutraal													
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen	
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score		
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00			
	Bedachte architectuur (basismodel) blijkt niet om te zetten te zijn naar werkende functionaliteit bij Appel Pensioenuitvoering en/of Van Lanschot Kempen.		0,071428571		2,0	4,0		Signalen over uitstel van oplevering van generiek model	- doorvragen naar 'proof' - onafhankelijke opinie naar haalbaarheid architectuur (door bijv. IT-auditor)	1,0	1,0			
	Pensioenregeling wordt niet juist of volledig ingericht resp. uitgevoerd conform opdracht van sociale partners.		0,071428571		3,0	4,0			- uitvoeringstoets volledige regeling - beoordeling van uitvoeringstoets (incl. inrichting en flexibiliteit naar de toekomst toe) door Fonds/bestuursbureau - deepdive sessies/gesprekken tussen projectorganisatie(s) uitbesteding/PUO en Fonds	1,0	2,0			
	Keuzes/besluitvorming binnen operationele inrichting worden door de pensioenuitvoerder Appel Pensioenuitvoering en/of Van Lanschot Kempen gemaakt zonder dat het Fonds daarbij betrokken is dan wel inzicht heeft in de gevolgen van die keuzes. En er derhalve keuzes zijn gemaakt waardoor de pensioenregeling en/of beleggingsbeleid niet op de bedoelde wijze kan worden gevoerd.		0,071428571		4,0	3,0		bijvoorbeeld volgorde van berekeningen (eerste rendement, solidariteitsreserve, etc.)	- onderdeel maken van projectbesprekingen/voortgangsrapportage(s) - deepdive sessies/gesprekken tussen projectorganisatie(s) uitbesteding/PUO en Fonds.	2,0	2,0			
Datakwaliteit	Uitkomst van invaarberekening is niet correct.		0,071428571		3,0	4,0			- check uitkomsten invaren onafhankelijk van PUO door pensioenfondsen (externe reekenslijns doorrekening) - assurance na invaren - meenemen als voorwaarde voor goedkeuring in testfase; zonder goedkeuring methodiek geen ingang productie	1,0	2,0			
Datakwaliteit	Acties op actieplan Datakwaliteit (get-clean) zijn niet tijdig uitgevoerd/opgeleverd		0,071428571		2,0	2,0		Acties zijn ingepland, maar zijn benodigd om 'get-clean' fase af te ronden (aanpassing rekenmodellen in Ftk).	- onderwerp van gesprek in reguliere (twee-wekelijkse) operationele afstemming tussen bestuursbureau en Appel; - periodieke terugkoppeling van voortgang door bestuursbureau aan bestuur; - dashboard datakwaliteit (op te stellen door Appel)	1,0	1,0			
Datakwaliteit	Stay-clean activiteiten worden niet effectief uitgevoerd waardoor kort voor transitie moment de datakwaliteit (toch) niet naar behoren is.		0,071428571		1,0	3,0		Door het ontstaan van nieuwe/onvoorziene issues op het gebied van datakwaliteit, is er een kans dat de datakwaliteit op het invaarmoment toch niet voldoende is.	- structurele periodieke dashboard-rapportage datakwaliteit - UPA-aanlevering (geautomatiseerd) vanuit ondernemingen vanaf 1 januari 2025	1,0	2,0			
Datakwaliteit	Risico op onjuiste of onvolledige data in vermogensbeheerketen.		0,071428571		2,0	3,0		bijv. bruto rendementen ipv netto rendementen, etc.	- DVO en SLA-afspraken maken over data; - Datapunten voor vermogensbeheer opnemen in (evt. separate) KDE-lijst; - Opnemen plausibiliteitschecks binnen de beheerketen, waardoor evt. afwijkende data tijdig signaleerd worden; - Vooraf afspraken maken over meldingen/signalerings omtrent vermoeden foutieve data en 'escalatieprocedure'.	1,0	2,0			

Risicohouding		risiconeutraal													
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen		
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score			
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00				
Datakwaliteit	Het risico dat onjuist ingevaren data niet hersteld kunnen worden naar de oude situatie		0,071428571		1,0	4,0		Als na invaren de data uit de Ftk-regeling niet meer beschikbaar zijn, kunnen eventueel later geconstateerde fouten niet meer worden opgelost.	<ul style="list-style-type: none"> - Oplossing Lumera (digital twin/AxyLife) voorziet in een correcte TWK-verwerking; - Invoerdata (parameterset) wordt getoetst in digital twin periode (incl. controleslag correcte vastlegging parameters) voordat er daadwerkelijk wordt ingevaren; - Degelijke testplannen en uitvoering daarvan. - Controle op testplannen en nacalculatie door Fonds. 	1,0	1,0				
	Risico dat onvoldoende capaciteit op bestuursbureau en/of bestuur(scommissies) leidt tot vertraagde besluitvorming, waardoor tijdslijnen niet gehaald worden.		0,071428571		2,0	4,0		Als door kennis, vaardigheden of beschikbaarheid er onvoldoende personen aanwezig zijn om besluiten te nemen ten aanzien van de mijlpalen en/of inhoudelijke inrichting, kan dat leiden tot vertragingen in de implementatie.	<ul style="list-style-type: none"> - Het Fonds stelt een realistische detailplanning op. Planning wordt door het bestuur/bestuursbureau nauw gemonitord. - inzet en begeleiding van externe organisatie, waar, indien noodzakelijk, gebruik van gemaakt kan worden bij onvoorziene capaciteitsproblemen; - Bestuursbureau is in afgelopen jaar uitgebreid, zodat er naar verwachting voldoende capaciteit beschikbaar is in reguliere bedrijfsvoering. Bij calamiteiten zullen op basis van prioriteiten keuzes gemaakt moeten worden in het werkaanbod; - Er is een ontstentenis en belet regeling, waarbij bij (langdurige) uitval van een bestuurder (of meerdere bestuurders) toch besluiten genomen kunnen worden. 	1,0	2,0		- onderzoeken over bekende externe dienstverleners capaciteit(en) kunnen vrijmaken in geval van calamiteiten.		
IT-risico		0,125			2,0	4,0				1,0	2,0				
	De operationele stabiliteit of bruikbaarheid (functionaliteit) van het IT-systeem is onvoldoende als gevolg van (onvoorziene) beperkte performance, schaalbaarheid van de IT-omgeving (bij Appel/Lumera) of onvolledig of onjuist geprogrammeerde functionaliteit.		1		2,0	4,0		Het risico treedt op als bij testen blijkt dat de inrichting van de systemen leidt tot performance issues, waardoor het systeem in productie niet inzetbaar is voor efficiënte uitvoering. Dit betreft ook de samenhangende systemen, zoals extendis, one Platform (communicatie), koppeling PB/VB, UPA.	<ul style="list-style-type: none"> - bespreken voortgangsrapportages met Appel; - onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek architectuur; - toezicht op en betrokkenheid bij testen van systeem. 	1,0	2,0				
Financieel		0,125			2,0	3,0				1,0	2,0				
	Risico dat de dekkinggraad dusdanig daalt dat de (transitie)doelstellingen niet meer worden gerealiseerd op transitie moment		0,25		2,0	4,0		zekerstellen dekkinggraad bandbreedte rondom evenwichtigheid transitie (90 - 140%), etc.	<ul style="list-style-type: none"> - er is een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot zekerstellen van de dekkinggraad; - op basis van vooraf vastgestelde triggergrenzen, worden vooraf vastgestelde acties ondernomen om verdere daling van de dekkinggraad te voorkomen/beperken door inzet verhoging renteaftdekking evt. aangevuld met beperking aandelenrisico (lineair of niet-lineair); - in scenario-analyses bij dekkinggraden tussen 90% en 140% is door sociale partners geconcludeerd dat de transitie evenwichtig is. Het Fonds wil bij een dekkinggraad van 90% of een dekkinggraad >140% in gesprek met sociale partners over de voortzetting van de transitie; - inzet van transitie Ftk leidt ertoe dat de minimale invaardekkinggraad van 104% wordt beschermd (door kortingsmaatregelen). 	1,0	3,0		- inrichting operations model tbv aandelenopties.		

Risicohouding		risiconeutraal													
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen		
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score			
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00				
Uitbestedingsrisico		0,125			3,0	3,0				1,0	2,0				
	Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de transitie-communicatie te verzorgen dan wel vragen naar aanleiding van deze communicatie te beantwoorden.		0,2		3,0	3,0			- transitiecommunicatie wordt geautomatiseerd opgesteld en (na controle) verzonden (via OnePlatform (met koppeling vanuit AxyLife); - bestaande (dedicated) administrateurs voor PF Cosun (Ftk-regeling en Wtp gelijk); - Appel heeft een aparte projectorganisatie, aanvullend op de reguliere bezetting. - communicatiemiddelen (pensioenbulletin, voorlichtingsbijeenkomsten) worden ingezet (vlak voordat transitiecommunicatie wordt verzonden (om zodoende al uitleg te geven over de inhoud en daarmee vragen te voorkomen); - eventuele inzet van medewerkers bestuursbureau voor beantwoording vragen kan als 'back-up' overwogen worden	1,0	2,0				
	Risico dat uitbestedingspartijen de onderuitbestedingspartijen onvoldoende aansturen dan wel onvoldoende sturingsmiddelen hebben om die partijen aan te sturen, waardoor tijdslijnen niet gehaald worden.		0,2		3,0	3,0		Denk aan: postverzending bij PostNL/Lumera	- aanlevering van postverzending worden 'normale' procedures gevolgd; tw aanmelding van verzending minimaal 2 weken voor verzenddatum; - aansturing van (onder)uitbestedingspartijen en het toezicht daarop valt onder de 'reguliere' werkprocessen (die deelt maken van ISAE-3402); - uit voortgangsrapportage(s) en de bespreking daarvan moeten deze punten zichtbaar zijn/worden.	2,0	3,0		- afspraken maken over directe communicatie over issues bij (onder)uitbestedingen		
	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen de (onder)uitbestedingspartijen om de nieuwe regeling te implementeren.		0,2		3,0	3,0		Zowel benodigde kennis als concentratie van die kennis (key-person)	- inzicht (verkrijgen) in opleidings/trainingsactiviteiten van bij het Fonds betrokken medewerkers bij Appel/VLK/State Street; - inzet door uitbestedingspartijen van extern ingehuurde experts (bijv. actuarissen)	1,0	2,0				
	Risico dat uitbestedingspartijen door de hoge investeringen ten behoeve van de transitie in liquiditeitsproblemen komen resp. niet meer kunnen voortbestaan.		0,2		3,0	4,0			- tijdige afspraken maken over transitie-vergoedingen (in transitie-overeenkomsten); - kennis nemen van risico-rapportage(s) (oplevering per kwartaal) van uitbestedingspartijen waarin dit risico is onderkend; - bij periodieke afstemmingen, voor zover transitie-vergoedingen nog niet zijn afgesproken, dit bespreken;	1,0	2,0				
	Risico dat reguliere uitvoering (Ftk-regeling) in gevaar komt of dingen over het hoofd worden gezien qua transitie door een te grote (tijds)druk of door een gewijzigde bezetting, waardoor SLA's niet meer gehaald worden (en deelnemers niet goed worden bediend).		0,2		4,0	4,0			- korte communicatielijnen tussen bestuursbureau en Appel (uitvoering; reguliere 2-wekelijkse voortgangsgesprekken) en andere uitbestedingspartijen waarbij problemen vroegtijdig gesignaleerd (kunnen) worden; - periodieke besprekingen van SLA-rapportage (oplevering eens per kwartaal) van Appel, waarin inzicht wordt gegeven in de afhandeling van processen (aantal, tijdigheid en volledigheid). - separate inrichting projectmanagement binnen Appel, waardoor belasting van (extra) werkzaamheden in voorbereiding en test-fase los staan van operatie.	2,0	1,0				

Risicohouding	risiconeutraal													
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen	
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score		
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00			
Omgevingsrisico (toezichtsrisko)		0,125			2,0	3,0				2,0	1,0			
	Risico dat er aanvullende wet- en regelgeving komt of vertraging ontstaat in implementatie van (lagere) wet- en regelgeving, waardoor kort voor transitiedatum aanpassingen doorgevoerd moeten worden om de regeling passend te maken aan wet- en regelgeving.		0,33333333		2,0	3,0			- implementatieplan is opgesteld (en ingediend) naar de meest recente status van wet- en regelgeving (incl. toelichtingen toezichthouder(s)); - ruime tijd tussen indiening implementatieplan en transitie (> 1 jaar), waardoor er veel handelingsperspectief is om issues op te lossen; - AxyLife voorziet in twk-mogelijkheden, waardoor eventuele aanpassingen ook na transitie kunnen worden doorgevoerd (indien absoluut vereist); - volgen (zelf en via informatie van adviseurs, uitbestedingspartijen en de Pensioenfederatie) van nieuwsberichten over eventuele aanpassingen vanuit wet- en regelgeving; - Het Fonds agendeert tijdig veranderingen in wet- en regelgeving in het Bestuur.	2,0	2,0			
	Risico dat toezichthouders, door aanvullende informatiebehoefte (a.g.v. onduidelijke toelichting op vereisten) of veranderende normen voor beoordeling, het implementatietraject vertragen.		0,33333333		3,0	3,0			- Implementatieplan/invaarsjabloon en overige documentatie zijn opgesteld/ingevuld op basis van de kennis uit de Q&A's/good practices van de toezichthouder(s); - Begeleiding bij opstellen van implementatieplan door externe(n) met ervaring in dit proces vanuit (betrokkenheid bij) koploperfondsen; - Inzet van kennis van externen (gerenommeerde partijen uit de sector met directe lijnen met toezichthouders) moet leiden tot snelle beantwoording van eventuele vragen van toezichthouders; - In planning ruime periode tussen indienen implementatieplan/melding inbaarbesluit en transitie moment ingepland. Gelet op tijdslijnen (incl. verlengingsperioden) die toezichthouder(s) aanhouden, is er ruimte beschikbaar; - Korte communicatielijnen tussen Fonds (resp. bestuursbureau) en uitbestedingspartijen en/of adviseurs, zorgen ervoor dat vragen relatief snel beantwoord kunnen worden.	2,0	1,0			
	Risico dat toezichthouder niet akkoord gaat met transitie.		0,33333333		1,0	4,0			- Implementatieplan/invaarsjabloon en overige documentatie zijn opgesteld/ingevuld op basis van de kennis uit de Q&A's/good practices van de toezichthouder(s); - Begeleiding bij opstellen van implementatieplan door externe(n) met ervaring in dit proces vanuit (betrokkenheid bij) koploperfondsen; - Inzet van kennis van externen (gerenommeerde partijen uit de sector met directe lijnen met toezichthouders) moet leiden tot snelle beantwoording van eventuele vragen van toezichthouders;	1,0	1,0			
Governance		0,125			3,0	3,0				1,0	2,0			

Risicohouding	risiconeutraal												
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score	
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00		
Governance		0,125			3,0	3,0				1,0	2,0		
Regievoering	Risico dat Fonds onvoldoende (intern) regie kan voeren op implementatie Wtp.		0,2		3,0	4,0		Zonder beheersmaatregelen, zoals een voldoende projectstructuur, heeft het Fonds mogelijk wel inzicht in vorderingen, maar geen structurele handelingsmogelijkheden en/of mogelijkheden om doelstellingen te (laten) realiseren. - incl. beheersing van middelen	- Interne projectstructuur implementatie opgesteld, met stuur- (DB/SFH Rb) en projectgroep (BB/pfh. Rb) - Afstemming interne projectstructuur op projectstructuur uitvoeringspartijen, incl. escalatielijnen - Ontvangst van voortgangsrapportages (incl. inzicht in realisatie, haalbaarheid en verantwoording) van uitbestedingspartijen incl. structurele besprekmomenten. - Inregelen van onafhankelijke controle op uitvoerbaarheid en haalbaarheid (waaronder bijv. assurance)	1,0	2,0		
	Onvoldoende onafhankelijk toezicht op regievoering door Fonds in de implementatieperiode.		0,2		2,0	3,0		Hoe is governance t.a.v. inzet 2e/3e lijn (SFH Rb, Act en SFH IA) en roluitoefening van Raad van Toezicht.	- korte communicatielijnen tussen bestuur/bestuursbureau en 2e/3e lijn (sleutelfunctiehouders); - korte communicatielijnen tussen bestuur/bestuursbureau en RvT; - volledige toegang tot bestuursstukken (incl. verslaglegging) van SFH's en RvT; - opname van SFH Rb in stuurgroep van het Fonds.	1,0	2,0		
	Onvoldoende deskundigheid (breedte (key-person) en diepte) binnen het Fonds om regie te voeren tijdens de implementatieperiode.		0,2		2,0	2,0		Zowel benodigde kennis als concentratie van die kennis (key-person); kans wordt beïnvloed door (onvoorziene) uitval van personen.	- (Enkele) Bestuurders en medewerkers bestuursbureau hebben (hands-on) ervaring bij implementatie van majeure reglementswijzigingen; - Beschikbare kennis/ervaring van operationele processen tav pensioenadministratie en financiële administratie binnen bestuursbureau en bestuur; - Beschikbare kennis/ervaring bestuurders met veranderingsprocessen (ook niet pensioen gerelateerd) binnen organisaties.	2,0	1,0		
	Risico dat beheerskaders rond de nieuwe processen niet voorafgaand aan de transitie in werking zijn.		0,2		3,0	2,0		Denk aan: update van datakwaliteitsbeleid (KDE-lijst), beheersmaatregelen (nieuwe) operationele processen, etc. - Update van IT-beleid (incl. DORA)	- vanuit project- en stuurgroep wordt toegezien op aanpassing van (bestaande) procedures binnen pensioen- en vermogensbeheerprocessen; - eigen (beleidsmatige) documenten worden via bestuurlijk proces bijgewerkt (denk aan IT-/datakwaliteitsbeleid (KDE-lijst), etc.); - opnemen van benodigde aanpassingen (voor zover Fonds-intern) in strategische kalender 2025. Bewaken van de voortgang van die kalender cf. reguliere processen (eens per kwartaal in bestuur).	1,0	2,0		

Risicohouding	risiconeutraal													
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto			Aanvullende maatregelen	
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact	Score		
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00			
Governance		0,125			3,0	3,0				1,0	2,0			
	Governance-opzet vanuit nFtk is niet meer passend/adequaats als gevolg van de veranderingen in de uitvoering van de regeling na transitie, waardoor de uitvoering na transitie niet in control is.		0,2		4,0	2,0		Door de gewijzigde verdeling van risico's (van fonds naar deelnemers) en de samenhang van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer, is de huidige opzet van de governance van het pensioenfonds niet meer passend, waardoor onvoldoende draagvlak en/of handelingsbevoegdheden ontstaan om benodigde (beleids)wijzigingen tijdig door te voeren. Jaarlijkse toets van wettelijke risicomaatstaven, waarbij het beleid moet worden aangepast als dit niet meer aansluit bij de risicohouding. Risicopreferentieonderzoek voorafgaand aan ALM-studie (of minimaal eens per vijf jaar).	- bestuurscyclus na implementatie Wtp dient in 2025 uitgewerkt te worden (opzet strategische kalender 2026 e.v.); - aanpassing van ABtN, waarin processen obv beleidskader zijn uitgewerkt; - cf. reguliere cyclus alle bestaande beleidsdocumenten evalueren en bekijken waar aanpassingen obv Wtp benodigd zijn (inplannen in strategische kalender 2025)	2,0	1,0			
Juridisch		0,125			3,0	3,0				1,0	2,0			
	Risico dat invaren van belanghebbenden ter discussie gesteld wordt en hierover een of meerdere individuele of collectieve civiele procedures worden opgestart.		0,2		2,0	4,0			- beleid, beleidskeuzes en invaarmethodiek voldoen aan wetgeving; - besluitvorming (incl. evenwichtigheidsbeoordeling) heeft plaatsgevonden binnen de wettelijke bepalingen (incl. hoorrecht, adviesrechten en goedkeuringsrechten van partijen); - keuzes tav invaarmethodiek volgen de standaard route, waardoor succesvolle civiele zaken minder waarschijnlijk zijn. - toets ten aanzien van datakwaliteit uitgevoerd en vastgesteld. - goede en geteste (evt. via deelnemerspanel bij voldoende deelname) communicatie met deelnemers zodat zij weten wat zij kunnen verwachten.	2,0	2,0			
	Risico dat onvoldoende rekening gehouden wordt met 'privacy-by-design' in de inrichting en tijdens de testfase, waaronder het niet of onvoldoende voldoet aan AVG-vereisten.		0,2		2,0	2,0			- oordeel FG over 'privacy-by-design' van test- en productieomgeving.	1,0	1,0			
	Nieuwe dienstverleningsovereenkomst(en) en/of transitieovereenkomst(en) zijn niet passend en/of niet tijdig gereed.		0,2		4,0	3,0		Let op: zonder afspraken is er een 'blanco cheque'	- Is onderwerp van gesprek in specifieke klantoverleggen; - (laten) opnemen in plan van aanpak implementatie (alle uitbestedingspartijen).	2,0	2,0		Opstarten van gesprekken rondom (transitie)overeenkomst	
	Fondsdocumentatie (zoals pensioenreglement, ABtN, uitvoeringsovereenkomst) zijn niet tijdig gereed.		0,2		3,0	4,0			- planning opnemen in reguliere processen, vastgelegd in strategische kalender.	1,0	2,0			
	Inhoud pensioenregeling blijkt fiscaal bovenmatig.		0,2		2,0	4,0			- fiscale toets van nieuwe pensioenregeling voor aanvang laten uitvoeren door Fiscus - opvolgen bevindingen fiscus na toetsing	1,0	2,0			

Risicohouding	risiconeutraal										
Subrisico	Risico omschrijving / scenario	Bruto						Toelichting	Beheersmaatregelen omschrijving	Netto	
		Weging	Weging	Weging	Kans	Impact	Score			Kans	Impact
Implementatierisico Wtp					3,00	3,00				1,00	2,00
Communicatie		0,125			3,0	3,0				2,0	1,0
	Transitie-communicatie is niet tijdig, onvolledig of gebaseerd op onjuiste data.		0,25		3,0	4,0			- Toezicht houden op voortgang implementatie nieuwe regeling in AxyLife, door monitoren voortgang o.b.v. voortgangsrapportages en bespreking daarvan. - vastleggen deadlines ten aanzien van oplevering nieuwe regeling (klantspecifiek) in AxyLife, incl. doorrekening URM; - vastleggen deadlines tav tijdig gerealiseerde koppeling tussen AxyLife en OnePlatform (tbv verzending transitiecommunicatie); - Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is. - Gerichte controle op berekeningen t.b.v. communicatie bedragen in de loop van 2025; - Het fonds volgt per doelgroep de boodschappen die in het communicatieplan Wtp staan beschreven. Zo nodig stelt het fonds de boodschappen bij.	2,0	2,0
	Risico dat het verschil tussen gecommuniceerde UPO-bedragen 2025 (stand per 1 januari 2025, Ftk-regeling) en de transitiecommunicatie (voorlopig 2e helft 2025) tot onduidelijkheid, onbegrip en/of negatieve reacties bij de deelnemers leidt.		0,25		3,0	3,0			- Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is. - risico is opgenomen in communicatieplan Wtp, waarin basis staat voor uitgangspunten transitiecommunicatie; - vooraf feedback opvragen aan deelnemerspanel (indien voldoende deelname) tav duidelijkheid; - het fonds maakt gebruik van verschillende boodschappen waarin duidelijk gemaakt wordt wat de -realistische- gevolgen van de nieuwe regels voor de deelnemer zijn. Door middel van de uitvoering van het communicatieplan Wtp bedient het Fonds alle doelgroepen. - het Fonds monitort doorlopend de vragen/opmerkingen die binnenkomen bij de Pensioenadministratie van Appel en het Bestuursbureau en peilt het deelnemerspanel en past zo nodig de communicatie in de diverse kanalen aan; - het Fonds verwijst in de communicatie naar de klachtenprocedure; - deelnemers kunnen met vragen en klachten terecht bij opgeleide medewerkers van Appel (vaste medewerkers, specifiek ingezet voor het Fonds).	2,0	1,0
	Risico dat het verschil tussen de voorlopige transitiecommunicatie (inschatting voorafgaand aan transitie) en de definitieve transitiecommunicatie (na definitieve transitie) leidt tot onduidelijkheid en/of negatieve reacties bij de deelnemers.		0,25		3,0	3,0			- Lead nemen mbt inhoud, vorm en teksten in transitiecommunicatie, waardoor format van brief (incl. inhoud) tijdig gereed is. - vooraf feedback opvragen aan deelnemerspanel (indien voldoende deelname) tav duidelijkheid; - risico is opgenomen in communicatieplan Wtp, waarin basis staat voor uitgangspunten transitiecommunicatie; - gerichte controle op berekeningen t.b.v. communicatie bedragen in de loop van 2025.	2,0	1,0
	Het risico dat deelnemers zich niet tijdig bewust zijn van een andere wijze van opbouw en uitkering voor het maken van keuzes		0,25		3,0	3,0			- doorlopende communicatie over de wijzigingen, in het Pensioenbulletin, het UPO en op de website.	2,0	1,0

8.2 Bijlage 2: Legenda beoordeling transitie-effecten

Bij de evenwichtigheidsbeoordeling van de transitie-effecten is voor elke maatstaf vooraf bepaald welke uitkomst tot welke beoordeling (in scores van ---, --, -, +/-, +, ++ en +++) leidt. Daarvoor zijn de volgende richtlijnen per maatstaf opgenomen:

Pensioenresultaat en UPO-bedragen:

- +++ indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort > 120%
- ++ indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort > 110% maar < 120%
- + indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort > 100% maar < 110%
- +/- **indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort circa 100%**
- - indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort < 100% maar > 90%
- -- **indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort < 90% maar > 80%**
- --- indien gemiddelde pensioenresultaat van het cohort <= 80%
- !! indien er resultaten zijn binnen het cohort die niet voldoen aan de bandbreedte

Netto profijt:

- +++ indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort > 10%
- ++ indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort > 5% maar < 10%
- + indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort > 0% maar < 5%
- +/- indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort circa 0%
- - **indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort < 0% maar > -5%**
- -- indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort < -5% maar > -10%
- --- indien gemiddelde netto profijt effect van het cohort <= -10%
- !! indien er resultaten zijn binnen het cohort die niet voldoen aan de bandbreedte

Kans dat uitkering SPR > huidig Ftk:

- +++ indien gemiddelde kans van het cohort > 90%
- ++ indien gemiddelde kans van het cohort > 75% maar < 90%
- + **indien gemiddelde kans van het cohort > 50% maar < 75%**
- !! indien er resultaten zijn binnen het cohort die niet voldoen aan de bandbreedte

Eenmalige impact op (verwachte) uitkering/ voorziening op invaarmoment:

- +++ indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort > 110%
- ++ indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort > 105% maar < 110%
- + indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort > 100% maar < 105%
- = **indien eenmalige impact gelijk aan 100%**
- - indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort < 100% maar > 98%
- -- indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort < 98% maar > 96%
- --- indien gemiddelde eenmalige impact van het cohort <= 96%
- !! indien er resultaten zijn binnen het cohort die niet voldoen aan de bandbreedte